

ο τοτ

294 c 30

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΠΟΛΕΜΟΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ.

THUCYDIDIS
BELLUM
PELOPONNESIACUM.

Ex editione WASSII et DUKERI.

TOM. III.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI

MDCCLIX.

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ

ΟΛΟΡΙ

ΖΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΗΥΔΙΔΙΣ

ΟΛΟΡΙ ΦΙΛΙΙ,

ΗΙΣΤΟΡΙΑΕ

LIBER TERTIUS.

A 2

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ,

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΟΥ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρετος Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἀμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι, ἐσράτευσαν ἐς τὴν Αττικήν· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Αρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμος, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήγνυν τὴν γῆν· καὶ προσβολαὶ, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Αθηναίων ἵππέων, ὅπη παρείκοι· καὶ τὸν πλεῖστον ὅμιλον τῶν Φιλῶν ἐιργον, τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων, τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακοργεῖν. ἐμμενάντες δὲ χρόνον δὲ ἔιχον τὰ σιτία, ἀνεχόρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

β'. Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, εὐθὺς Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης, ἀπέση ἀπ' Αθηναίων· βεληθέντες μὲν καὶ

T H U C Y D I D I S

O L O R I F I L I I ,

H I S T O R I A E

L I B E R T E R T I U S .

SEQUENT E autem aestate Peloponnesii, eorumque socii, frumento jam adulto, cum infesto exercitu in Atticam iverunt; Archidamusque Zeuxidami *filius*, Lacedaemoniorum rex, ipsis praeerat; castrisque positis, agrum vastabant. Atheniensium vero equites, (ut consueverant) impressionem faciebant *in hostium agmen*, qua cedebat; et plurimam militum leviter armatorum turbam prohibebant, ne a caeterarum copiarum corpore longius progressi loca suburbana vastarent. Et tamdiu commorati, quamdiu commeatus ipsis suppeditavit, *domum* redierunt, et in suam quique civitatem se receperunt.

2. Post hanc autem Peloponnesiorum irruptionem statim Lesbos, praeter Methymnam, ab Atheniensibus defecit: voluerant autem *Lesbii* quidem vel ante hoc bellum

motum *facere defectionem*; sed Lacedaemonii recipere noluerant. Sed *tunc* vi necessitatis coacti, maturius, quam secum ipsi constituerant, hanc defectionem fecerunt. Exspectabant enim donec portus aggeribus essent obstructi, et murorum aedificium, naviumque fabricatio ad suum finem esset perducta; item donec ex Ponto venissent, quaecunque venire oportebat, sagittarii, et frumentum, et quaecunque accersiverant. Tenedii enim, qui ipsis erant inimici, et Methymnii, quin etiam quidam ex ipsis Mitylenaeis homines privati, quibus propter factionem publicum erat cum Atheniensibus hospitium, Atheniensibus indicarunt omnes Lesbos *a Mitylenaeis* per vim commigrare cogi; omnemque apparatus cum Lacedaemoniis, et Boeotis, qui gentis ejusdem erant, defectionis facienda causa *ab illis* urgeri; et nisi quis *illos* jam antevertat, ipsos Lesbos privatum iri *dixerunt*,

3. Athenienses vero (nam morbo, belloque recens suscepto, et vigente debilitati erant) rem quidem arduam esse duxerunt, Lesbum, quae classem, et vires integras ha-

πρὸ τῆς πολέμου, ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο, ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον ἢ διενοθύντο, ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν, καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεαθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τῆς Πόντου ἐδειπρικέασθαι, τοξότας τε, καὶ σῖτον, καὶ ἄλλα μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς διάφοροι, καὶ Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν Μιτυληναίων ἴδια ἄνδρες κατὰ σάσιν πρόξενοι Αθηναίων μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Αθηναῖοις ὅτι ξυνοικίζοσι τε τὴν Λέσβον ἐστὴν Μιτυλήνην Βίᾳ, καὶ τὴν παρασκευὴν ἀπασαν, μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων, ἐπὶ ἀποσάσει ἐπείγονται· καὶ εἰ μή τις προκαταλήψεται ἥδη, σερήσεασθαι αὐτὸς Λέσβος.

γ'. Οἱ δὲ Αθηναῖοι (ἥσαν γὰρ τεταλμαπωρημένοι ὑπό τε τῆς νόσου, καὶ τῆς πολέμου ἄρτι καθισαμένοι, καὶ ἀκμάζοντος) μέγα μὲν ἔργον ἤγειρον ἔιναι Δέσποιν προσπο-

8 ΘΟΥΚΥΔ. Γ. γ'.

λεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχοσαν, καὶ δύναμιν
ἀκέραιον· καὶ ὡκὲ ἀπεδέχοντο τοπρῶτον τὰς
κατηγορίας, μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ
βόλεοθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ
πέμψαντες πρέσβεις ὡκὲ ἐπειθον τὸς Μιτυ-
ληναίς τὴν τε ξυνοίκησιν καὶ τὴν παρα-
σκευὴν διαλύειν, δείσαντες προκαταλαβεῖν
ἔβολοντο. καὶ πέμποσιν ἔξαπιναίως τεσα-
ράκοντα ναῦς, αὖ ἐτυχον περὶ Πελοπόν-
νησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλεῖππι-
δης δὲ ὁ Δεινίς, τρίτος αὐτοῖς ἐσρατήγει.
ἐσηργγέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Απόλλωνος
Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἐορτὴ, ἐν ᾧ
πανδημεὶ Μιτυληναῖοι ἐορτάζουσι, καὶ ἐλ-
πίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω·
καὶ ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πεῖρα· εἰ δὲ μὴ, Μιτυ-
ληναῖοι εἰπεῖν, ναῦς τε παραδόναι, καὶ
τείχη καθελεῖν· μὴ πειθομένων δὲ, πολε-
μεῖν. καὶ αὖ μὲν νῆες ὥχοντο. τὰς δὲ τῶν
Μιτυληναίων δέκα τριήρεις, αὖ ἐτυχον βοη-
θοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν πα-

beret, a se alienare, et novas novorum hostium inimicitias sibi conciliare; et criminationes istas initio non admittebant, quod non vera esse mallent. Postquam tamen, ne per Legatos quidem *Mitylenen* missos, Mitylenaeis persuadere potuerunt, ut et copias dimitterent, quas in urbem commigrare cogebant, et reliquum *belli* apparatum disolvarent, *tunc rebus suis* metuentes, eos antevertere voluerunt. et confessim miserunt quadraginta naves, quae forte circa Peloponnesum erant, ad navigandum paratae. Cleippides vero *Diniae filius*, cum duobus aliis collegis, his navibus praeerat. Ipfis enim renuntiatum fuerat diem festum in *Apollinis Maloëntis* honorem extra urbem celebrari, ad quem celebrandum Mitylenaei frequentes erant conventuri, et spem esse, si properarent, ex improviso ipsos impressionem in illos esse facturos. Et si conatus iste feliciter ipfis successisset, *bene*, sin minus: *ducibus imperaverant*, ut Mitylenaeos naves tradere, murosque demoliri juberent; et, nisi imperata ficerent, bellum ipfis inferrent. Atque illae quidem naves abierunt. Athenienses vero retinuerunt decem Mity-

lenaeorum triremes, quae ex foederis pacto tunc apud ipsos auxilii ferendi causa forte aderant, virosque, qui in illis erant, in custodiam tradiderunt. Quidam vero, cum Athenis in Euboeam trajecisset, et pedibus **Geraestum** ivisset, *ibi* navim onerariam natus, secunda navigatione usus, et triduo postquam Athenis discessit, Mitylenen delatus, Mitylenaeis infestum Atticae classis adventum nuntiavit. Illi vero nec ad Maloëntem exiverunt, et caeteras murorum, portuumque partes, quae semiperfectae erant, praefidiis firmantes, custodias egerunt.

4. Nec multo post Athenienses cum classe *eo* appulsi, postquam viderunt, ipsi quidem duces *Mitylenaeis* denuntiarunt, quae ab *Atheniensibus* imperata fuerant; sed cum Mitylenaei dicto audientes esse nollent, bellum illis facere coeperunt. At Mitylenaei imparati, et ex improviso coacti bellum gerere, prodierunt illi quidem cum quodam navium numero aliquantum ante portum, ut proelium navale committerent; sed postea ab Atticis navibus insequentibus fugati, cum Atticae classis praetoribus in colloquium tunc venerunt, eo consilio, ut, si possent,

ρῆσαι, καλέοχοι οἱ Αθηναῖοι, καὶ τὸς ἄνδρας
ἐξ αὐτῶν ἐσ φυλακὴν ἐποίσαντο. τοῖς δὲ
Μιτυληναῖοις ἀνήρ ἐκ τῶν Αθηνῶν διαβάσ
ἐσ Εὔβοιαν, καὶ πεζῇ ἐπὶ Γερασὶν ἐλθὼν,
οὐκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχὼν, πλῶ χρη-
σάμενος, καὶ τριῶν ἐκ τῶν Αθηνῶν ἐσ Μι-
τυλήνην ἀφικόμενος, ἀγγέλλει τὸν ἐπί-
πλευν. οἱ δὲ ὅτε ἐσ τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον,
τὰ τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ
τὰ ἡμιτέλεσα φραξάμενοι ἐφύλασσον.

δ. Καὶ οἱ Αθηναῖοι ὡς πολλῷ ὕστερον κα-
ταπλεύσαντες, ὡς ἐώρων, ἀπήγγειλαν μὲν
οἱ σρατηγοὶ τὰ ἐπεισαλμένα, ὡς ἐσακυ-
όντων δὲ τῶν Μιτυληναίων, ἐσ πόλεμου
καθίσαντο, ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μιτυληναῖοι,
καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν, ἐκ-
πλευν μέν τινα ἐποίσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ^τ
ναυμαχίᾳ, ὀλίγον πρὸ τῆς λιμένος ἐπεῖλα
καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Αττικῶν νεῶν,
λόγος ἥδη προσέφερον τοῖς σρατηγοῖς, βγ-
λόμενοι τὰς ναῦς τοπαρατίκα, εἰ δύναιτο,

δμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικῇ ἀποπέμψασθαι.
 καὶ οἱ σρατηγοὶ τῶν Αθηναίων ἀπεδέξαντο,
 καὶ αὐτοὶ φοβόμενοι μὴ ὡχὶ ικανοὶ ὥστι Λέσ-
 βω πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησά-
 μενοι, πέμπτοιν ἐς τὰς Αθήνας οἱ Μιτυλη-
 ναῖοι, τῶν τε διαβαλλόντων ἔνα, ὡς μετέ-
 μελεν ἥδη, καὶ ἄλλος, ἐπίως πείσειαν τὰς
 γαῖς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν ὕδεν νεωτεριόνιων.
 ἐν τότῳ δὲ ἀποσέλλαξι καὶ ἐς τὴν Λακε-
 δαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν
 Αθηναίων ναυτικὸν, οἱ ὄρμοιν ἐν τῇ Μα-
 λέᾳ, πρὸς Βορέαν τῆς πόλεως. ὃ γάρ ἐπί-
 σευον τοῖς ἀπὸ τῶν Αθηναίων προχωρή-
 στειν. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν Λακεδαίμονα τα-
 λαιπώρως διὰ τῷ πελάγῳ κομισθέντες, αὐ-
 τοῖς ἐπράσαντο ὅπως τὶς βοήθεια ἥζει.

ε'. Οἱ δὲ ἐκ τῶν Αθηνῶν πρέσβεις, ὡς
 ὕδεν ἥλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσαν-
 το οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος,
 πλὴν Μηθύμνης. Ὅτοι δὲ τοῖς Αθηναίοις
 ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ Ιμβροίς, καὶ Δήμνοις, καὶ

naves illorum aliqua aequa conditione e *ve-*
stigio dimitterent. Atheniensium vero du-
ces *conditiones ab illis oblatas* acceperunt,
ipsi quoque veriti, ne non satis virium habe-
rent ad bellum universae Lesbo faciendum.
Induciisque factis, Mitylenaei mittunt A-
thenas cum alios, tum etiam unum ex illis,
qui detulerant indicium, quem facti jam
poenitebat, si forte *Atheniensibus* persuade-
re possent, ut naves *a se*, ut nihil rerum no-
varum molituris, recederent. Interea vero
et Lacedaemonem legatos triremi vectos mit-
tunt, clam Atheniensium classe, qui ad sep-
tentriionalem urbis partem, in Malea statio-
nem habebant; nec enim, quod ab Atheni-
ensibus impetrare cupiebant, id ex voto sibi
cessurum confidebant. Atque hi quidem a-
spera usi navigatione per pelagus Lacedae-
monem delati, cum ipsis agere coeperunt, ut
aliquod auxilium veniret.

5. Sed postquam legati re infecta Athe-
nis redierunt, Mitylenaei ad bellum se ac-
tingere coeperunt, et caetera Lesbos, praec-
ter Methymnam. Hi enim Atheniensibus
opem tulerant, et Imbrii, et Lemnii, et quae-

dam exigua reliquorum sociorum manus. Mitylenaei vero, copiis ex omni totius populi aetate ac ordine collectis, quandam eruptionem in Atheniensium castra fecerunt: proelium etiam commissum fuit, in quo Mitylenaei, licet hostibus inferiores non existissent, tamen nec prope pernoctare, nec suis viribus confidere sunt ausi: sed *in urbem* se receperunt. Deinde vero quieverunt, quia, si quid *auxiliī* ex Peloponneso praeterea venisset, et cum reliquo apparatu periclitari volebant. Etenim Meleas Lacon, et Hermaeondas Thebanus ad ipsos venerant, qui missi quidem fuerant ante defectionem, sed cum Atticae classis infestum adventum antevertere non potuissent, post proelium commissum *in urbem* triremi clam ingressi sunt: hortatique sunt, ut alteram triremem, et legatos secum *Spartam* mitterent; illaque miserunt.

6. Athenienses vero propter Mitylenaeorum quietem, multo magis confirmati, socios accersunt, qui longe citius, *quam quis existimare potuisset*, affuerunt, quod nihil virium apud Lesbios esse animadverterent. et cum australē urbē partē classe cir-

τῶν ἄλλων ὄλιγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ
ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποίσαντο οἱ Μι-
τυληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Αθηναίων σραῖόπε-
δον· καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾧ ὡκὲ ἐλασον ἔ-
χοντες οἱ Μιτυληναῖοι, ὃτε ἐπηυλίσαντο,
ὅτε ἐπίσευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνε-
χώρησαν· ἐπειδὰ οἱ μὲν ἡσύχαζον, ἐκ Πε-
λοποννήσου, καὶ μεῖ ἄλλης παρασκευῆς, βγ-
λόμενοι, εἰ προσγένοιτο τι, κινδυνεύειν. καὶ
γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται, καὶ
Ἐρμαιώνδας Θηβαῖος, οἱ προαπειάλησαι
μὲν τῆς ἀποσάσεως, φθάσαι δὲ καὶ δυνάμενοι
τὸν τῶν Αθηναίων ἐπίπλων, κρύφα μετὰ
τὴν μάχην ὑσερον ἐσπλέγσι τριήρει. καὶ
παρήντων πέμπειν τριήρη ἄλλην, καὶ πρέσ-
βεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν.

5'. Οἱ δὲ Αθηναῖοι πολὺ ἐπιρρωθέντες διὰ
τὴν τῶν Μιτυληναίων ἡσυχίαν, ξυμμάχους
τε προσεκάλουν, οἱ πολὺ θᾶσσον παρῆ-
σαν, δρῶντες δὲν ἰχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβί-
ων· καὶ περιόρμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς

πόλεως, ἐτείχισαν σρατόπεδα δύο ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως, καὶ τὸς ἐφόρμυς ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιήντο. καὶ τῆς μὲν Θαλάσσης ἔργου μὴ χρῆσθαι τὸς Μιτυληναίς, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτυν οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι, προσβεβοηθηκότες ἥδη. τὸ δὲ περὶ τὰ σρατόπεδα ἐπολὺ κατεῖχον οἱ Αθηναῖοι, ναυσαθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μιτυλήνην ὅτως ἐπολεμεῖτο.

Ζ' Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τῷ Θέρῳ τούτῳ, Αθηναῖοι καὶ ἐς Πελοπόννησον ναῦς ἀπέσειλαν τριάκοντα, καὶ Ασώπιον τὸν Φορμίωνος σρατηγόν· κελευσάντων Ακαρνάνων τῶν Φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἡ οὖν ἡ ξυγγενῆ, ἀρχούτα. καὶ παραπλέοσσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἐπειδὴ τὰς μὲν πλείσις ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκες ὁ Ασώπιος, αὐτὸς δι' ἔχων δώδεκα ἀφι-

cum dedissent, bina castra ad urbem hinc et illinc fecerunt, quae muris cinxerunt, et ad utrumque portum stationes urbi proximas, ac infestas habebant; et maris quidem usum Mitylenæos prohibebant: Mitylenæi vero, aliquique Lesbii, qui *suis subfido* jam venerant, caetera quidem terra potiebantur: at illam terræ partem non magnam, quæ circum cæstra erat, Athenienses in sua potestate habebant. Sed Malea *promontorium*, ipsis erat potius navium statio, et locus meratus. Atque bellum ad Mitylenen ita gerebatur.

7. Per idem hujus aestatis tempus, Athenienses in Peloponnesum etiam triginta naves, et Asopium Phormionis *filium*, *earum* ducem miserunt. Acarnanes enim eos oraverant, ut aliquem Phormionis vel filium, vel cognatum, ducem ad se nitterent: Hae autem naves, oram maritimam legentes, agri Laconici oppidæ diripuerunt. Deinde vero Asopius majorem harum navium partem domum remisit, et ipse cum duodecim Naupactum ivit. Postea vero, cum frè-

quentes Acarnanum copias evocasset, Oeniadis bellum intulit. Et cum navibus per Acheloum navigavit, et pedestres copiae agrum vastabant. Sed cum *Oeniadae* se ipsi non dederent, peditatum quidem dimisit, ipse vero in Leucadem navigavit, suisque copiis in terram ex navibus ad Nericum expeditis, dum se recipit, cum ipse, tum etiam pars quaedam ejus copiarum ab illius regionis incolis, qui ad opem suis ferendam undique convenerant, et a paucis quibusdam militibus praesidiariis caeditur. Postea vero Athenienses, cum suorum cadavera a Leucadiis fide publica interposita recepissent, discesserunt.

8. Legati vero Mitylenaeorum, qui in prima navi *Spartam* missi fuerant, quemadmodum ipsis Lacedaemonii dixerant, ut Olympiam venirent, ut caeteri quoque socii illis auditis consultarent, Olympiam iverunt. Erat autem Olympias, qua Dorieus, Rhoditus, iterum vicerat. cumque post solennem illius festi celebrationem in colloquium venissent, in hunc modum verba fecerunt.

κνεῖται ἐς Ναύπακτον καὶ ὑσερον Ακαρνα-
νας ἀνασήσας πανδημεὶ, σρατεύει ἐπ' Οἰ-
νιάδας. καὶ ταῖς τε νασὶ καὶ τὸν Αχελῶ-
ον ἐπλευσε, καὶ ὁ καὶ γῆν σρατὸς ἐδής τὴν
χώραν. ὡς δὲ ἡ προσεχώραν, τὴν μὲν πε-
ζὸν ἀφίησι, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς Λευκά-
δα, καὶ ἀπόβασιν ἐς Νήρικον ποιησάμενος,
ἀναχωρῶν διαφθείρεται, αὐτὸς τε καὶ τῆς
σρατῆς τι μέρος, ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμ-
βοηθησάντων, καὶ φρεγῶν τινων ὄλιγων. καὶ
ὑσερον ὑποσπόνδους τὸς νεκρὸς ἀποπλεύ-
σαντες οἱ Αθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων
ἐκομίσαντο.

η'. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεώς ἐκπεμ-
φθέντες Μιτύληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς
οἱ Λακεδαιμόνιοι εἴπον Ολυμπίαζε παρεῖ-
ναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκόσαν-
τες βλεύσωνται, ἀφικνύνται ἐς τὴν Ολυμ-
πίαν. ἦν δὲ Ολυμπίας ἡ Δωριεὺς Ρόδιος
τοδεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μελά τὴν ἑορτὴν
κατέσησαν ἐς λόγγος, εἴπον τοιάδε.

δ'. ' ΤΟ μὲν καθεσώς τοῖς Ἐλλησι
 • νόμιμον, ὡς ἄνδρες Δακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμ-
 • μαχοι, ἵσμεν. τοὺς γὰρ ἀφισαμένυς ἐν
 • τοῖς πολέμοις, καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν
 • ἀπόλειποντας, οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον
 • μὲν ὠφελῶνται, ἐν ἥδονῇ ἔχοσι· νομίζον-
 • τες δὲ εἶναι προδότας τῶν προτόφιλων,
 • χείρες τὴν γῆν. καὶ ὡκτὸν αὗτη ἡ ἀξι-
 • ωσίς ἐσιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἄλληλας οἱ
 • τε ἀφισάμενοι, καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοντο, ἵστοι
 • μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὔνοία, ἀντίπα-
 • λοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφα-
 • σίς τε ἐπιεικῆς μηδεμίᾳ ὑπάρχοι τῆς ἀ-
 • ποσάσεως· ὃ ἡμῖν τε καὶ Αθηναίοις ὡκτὸν.
 • μηδέ τῷ χείρες δόξωμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ
 • εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἐν τοῖς δε-
 • νοῖς ἀφισάμεθα.

ι'. ' Περὶ γὰρ τῷ δικαίῳ καὶ ἀρετῆς πρῶ-
 • τον, ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι,
 • τὸς λόγους ποιησόμεθα· εἰδότες γὰρ τε φι-
 • λίαν ἴδιωτας βέβαιον γιγνομένην, γὰρ καὶ

9. ' INSTITUTUM, quod apud Graecos
 moribus est receptum, Viri Lacedaemonii,
 sociique, nos *probe* quidem novimus. Qui
 enim recipiunt illos, qui in bellis defici-
 unt, et priorem societatem relinquunt, qua-
 tenus quidem aliquam utilitatem ex illis
 percipiunt, *eatenus illos* caros habent. Sed
 cum superiorum amicorum proditores ef-
 se existiment, *eosdem* improbos *esse* ducunt.
 Atque haec opinio non est iniqua, si et il-
 li, qui deficiunt, et illi, a quibus defectione-
 nem faciunt, inter se sint voluntate, bene-
 volentiaque pares, et *bellico* apparatu ac
 viribus aequales, nec ulla justa defectionis
 causa subsit, quod in nobis, et Athenien-
 sibus non fuit. Quamobrem ne cuiquam
 improbi esse videamur, si, cum pacis tem-
 pore ab ipsis honorifice tractaremur, in pe-
 riculis deficimus.

10. ' Primum enim de jure, et virtute,
 praesertim cum petamus, ut in vestram so-
 cietatem nos recipiatis, verba faciemus.
 quia scimus, nullam amicitiam constan-
 tem inter privatos conciliari, nullamque
 societatem *firmam* inter civitates ulla in

re fieri, nisi sint inter se cum manifesta
virtute; et in caeteris *rebus* morum simili-
tudine consentiant. Nam in animorum dis-
cordia factorum etiam diversitas existit,
Etenim societas inter nos et Athenienses
primum est inita, quum vos quidem a belli
Medici administratione discessistis, illi ve-
ro ad illius belli reliquias persequendas
permanserunt. societatem tamen fecimus,
non ut Graecos in Atheniensium potesta-
tem redigeremus, at ut Graecos a Medo-
rum dominatu liberaremus. Et quamdiu
quidem ex aequo rebus praefuerunt, ala-
criter sequuti sumus: sed postquam ani-
madvertimus, ipsos illam quidem cum Me-
do simultatem remissius exercere, sociis
vero jugum servitutis imponere, tunc non
amplius sine timore fuimus. Sed cum prop-
ter multitudinem eorum, qui hac de re con-
sultaturi, et sententiam laturi erant, in u-
num coēuntes *ipsis* resistere non possemus;
omnes socii, praeter nos et Chios, in servi-
tutem sunt redacti. Nos vero, qui nostri
juris eramus, et liberi, nomine *duntaxat*,
ad bellum una cum *ipsis* profecti sumus.

νωνίαν πόλεσιν ἐσ οὐδὲν, εἰ μὴ μετ' ἀρε-
 τῆς δοκύσης ἐσ αλλήλης γίγνοντο, καὶ
 τἄλλα ὁμοιότροποι εἶεν, ἐν γὰρ τῷ δι-
 αλλάσσοντι τῆς γνώμης καὶ αὐτοῖς διαφο-
 ραὶ τῶν ἔργων καθίσανται, ημῖν δὲ καὶ
 Αἴγαιοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον,
 ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ τοῦ Μηδί-
 κοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκεί-
 νων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων, ξύμ-
 μαχοὶ μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ κατα-
 δυλάσσει τῶν Ελλήνων Αἴγαιοις, ἀλλ'
 ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς
 Ἑλλησι. καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ ἵσου
 ἡγεντο, προθύμως εἰπόμεθα. ἐπειδὴ δὲ
 ἐωρῶμεν αὐτὸς τὴν μὲν τῆς Μήδου ἔχ-
 θραν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων
 δούλωσιν ἐπαγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι
 ημεν. ἀδύνατοι δὲ ὄντες καὶ ἐν γενόμε-
 νοι διὰ πολυτηρίαν ἀμύνασθαι, οἱ ξύμ-
 μαχοὶ ἐδυλώθησαν, πλὴν ημῶν καὶ Χί-
 ων. ημεῖς δὲ, αὐτόκομοι δὴ ὄντες καὶ ἐ-

λεύθεροι τῷ ὀνόματι, ξυνεσρατεύσαμεν.
 καὶ πιστοὺς ὡκέτι εἴχομεν ἡγεμόνας Α-
 Θηναίς, παραδείγματι τοῖς προγιγνο-
 μένοις χρώμενοι. ὃ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς,
 οὓς μὲν μενδ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαν-
 το, κατασρέψασαι, τοὺς δὲ ὑπολο-
 πτες, εἴποτε ὅρα ἐδυκήθησαν, μὴ δρᾶσαι
 τἜΤΟ.

ια'. καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν
 ἄπαντες, βεβαιότεροι ἀν ἡμῖν ἦσαν μη-
 δὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες
 τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τῷ ἵστορι
 λῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἐμελλον
 οἴσειν, καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἥδη εἴκου, τῷ
 ἡμετέρῳ ἔτι μόνις ἀντισχένειν· ἄλλως
 τε καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι αὐτοὶ αὐτῶν ἐ-
 γίγνοντο, καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. τὸ δὲ ἀν-
 τίπαλον δέος, μόνον πιστὸν ἐς ξυμμαχί-
 αν. ὃ γὰρ παραβάνειν τὶ βιλόμενος, τὸ
 μὴ προέχων ἀν ἐπελθεῖν ἀποτρέπειαι.
 αὐτόνομοι τε ἐλείφθημεν ἢ δι' ἄλλο τι

Nec amplius pro ducibus fidelibus Athenienses habebamus, quia rerum *ab ipsis* ante gestarum exemplis utebamur. Nec enim verisimile videbatur, ipsos illis quidem servitutis jugum imposuisse, quos in eandem foederis societatem nobiscum receperant; caeteris vero, si forte rei peragendae facultas ipsis aliquando offerretur, idem non esse facturos.

11. Quod si omnes adhuc liberi, nostri-que juris essemus, de ipsorum fide nobis minus esset dubitandum, ipsosque nihil novi molituros facilius crederemus. quum vero plerosque *sociorum* subegerint, se nobiscum aequo adhuc jure vivere eos verisimile est indignius esse laturos; et cum major pars jam illis cedat, nos solos iis etiam nunc exaequari: praefertim quia, quo magis ipsorum potentia quotidie crescit, nos etiam eo magis ab aliis deserimur. Sed mutui metus aequalitas societatem sola facit fidelem. Qui enim aliquid praeter jus facere vult, *is tamen*, quia viribus non praestat, ab altero invadendo deterretur. Nos vero nulla alia de causa *ab Atheniensibus* liberi relicti sumus, nisi quatenus ad imperium *quaerendum*, et specioso ver-

‘ borum praetextu, et consilii aggressione,
‘ *doloque* potius, quam *virium conatu*, res
‘ obtineri posse *ipsis* videbantur. Simul enim
‘ hoc etiam testimonii argumento uteban-
‘ tur, socios, qui idem juris ac auctoritatis
‘ habebant, ad eandem militiam cum *ipsis*
‘ nunquam ultro profecturos fuisse, nisi illi,
‘ quibus bellum inferebant, aliquod gravius
‘ peccatum commisissent. Simul etiam po-
‘ tentissimos quosque contra infirmiores pri-
‘ mum secum adducebant, ut eos *ipso*s cum
‘ ad extremum reservassent, amputatis cir-
‘ cumcisisque reliquis, imbecilliores ad ex-
‘ pugnandum haberent. Quod si a nobis ini-
‘ tium duxissent, quoniam omnes socii suas
‘ domesticas vires adhuc habebant, quoniam
‘ etiam apud quos consistere poterant, haud
‘ pariter *eos* subegissent. Quinetiam nostra
‘ classis metum aliquem *ipsis* incutiebat, ne
‘ forte in unum coacta, et aut vobis, aut ali-
‘ cui alii adjuncta, periculum *ipsis* crearet.
‘ Partim etiam *ex imminentि servitutis peri-*
‘ *culo* evasimus, quia *ipsorum* populum, et
‘ reipublicae principes, qui perpetuis vicibus
‘ in honoribus constituuntur, *semper colimus*
‘ *et observamus*; nec tamen diu videbamur
‘ posse in *eodem libertatis statu permanere*,

ἢ ὅσον αὐτῷς ἐς τὴν ἀρχὴν ἐυπρεπείᾳ
 τε λόγῳ, καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἴ-
 οχύος, τὰ πράγματα ἐφάνετο κατα-
 ληπτά. ἀμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶν-
 το, μὴ ἀν τούς γε ισοτίφους ἄκοντας,
 εἰ μή τι ἥδικον οἵς ἐπήεσαν, ξυσρατεύ-
 ειν. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ τὰ κράτισα ἐπὶ
 τε τοὺς ὑποδεεσέρους πρώτους ξυνεπῆ-
 γον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες, τοῦ
 ἄλλου περιηρημένου, ἀδενέσερα ἔμελ-
 λον ἔξειν. εἰ δὲ ἀφ' ήμῶν ἥρξαντο, ἐ-
 χόντων ἔτι τῶν πάντων, αὐτῶν τε ἴ-
 οχὺν, καὶ πρὸς ὅ, τι χρῆ σῆναι, ὃκ ἀν δ-
 μοίως ἐχειρώσαντο. τό, τε ναυτικὸν ήμῶν
 παρεῖχε τινα φόβον μή ποτε κατ' ἐν
 γενόμενον, ἢ ὑμῖν, ἢ ἄλλῳ τῷ προσθέ-
 μενον κίνδυνον σφίσι παράχῃ. τὰ δὲ, καὶ
 ἀπὸ Θεραπείας τῷ τε κοινῷ αὐτῶν καὶ
 τῶν ἀεὶ προεσώτων περιεγγυνόμεθα. οὐ
 μέντοι ἐπιπολύ γ' ἀν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆ-
 ναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὅδε καθέση, πα-

• φαδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλ.
• λους.

6'. • Τίς τὸν αὗτην ἡ φιλία ἐγίγνετο,
• ἡ ἐλευθερία πιστὴ, ἐν τῇ παρὰ γνώμην ἀλ.
• λήλας ὑπεδεχόμεθα; καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν
• τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ
• ἐκείνοις ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸν ἐποιοῦ-
• μεν. Ὡτε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια
• πίστιν βεβαιοῦ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυ-
• ρὸν παρεῖχε δέει τε τοπλέον τὴν φιλία
• κατεχόμενοι, ξύμμαχοι ἡμεν καὶ ὅποι
• τέροις θᾶσσον παράχοι ἀσφάλεια θρά-
• σος, ἔτοι πρότεροι τι καὶ παραβήσεωσι
• ἐμελλον. ὡς τε εἴτε δοκοῦμεν ἀδικεῖν,
• προαποσάντες διὰ τὴν ἐκείνων μέλλη-
• σιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀντα-
• ναμείναντες σαφῶς εἰδέναν εἴτι αὐτῶν
• ἔσαι, οὐκ ὄρθως σκοπεῖ. εἰ γάρ δυνατοὶ
• ἡμεν ἐκ τῆς ἵστησαν καὶ ἀντεπιθεύσαν καὶ
• ἀντεπιμελῆσαν, τι ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ δ-
• μοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι; ἐπ' ἐκείνοις δὲ

niſi hoc bellum conflatum eſſet; *quod con-*
ſiciebamus, utentes exemplis rerum, quas
aliis fecerunt.

12. *Quaenam igitur erat haec fidelis a-*
miticia, aut firma libertas, in qua alteri al-
teros alienis animis recipiebamus? Et illi
quidem in bello prae metu nobis blandie-
bantur, nos vero rebus pacatis idem viciſ-
ſim ipsis faciebamus? Et quod aliis fidem
confirmat, benevolentia, inquam, hoc ip-
ſum timor firmum nobis praestabat: me-
tuque magis, quam amicitia retenti, in fo-
cietate perſtitimus. Et utris immunitas
periculi audaciam citius erat praebitura, hi
etiam priores aliquid praeter jus facturi e-
rant. Quare si cui injuſte facere videmur,
quod ante defecerimus, propter dilationem
malorum, quibus illi nos erant affecturi,
nec viciſſim tantisper exſpectare volueri-
mus, dum nos ipsis plante cognosceremus, an
aliquid eorum fieret, *quae formidabamus*,
is non recte ſentit. Nam si pari potentia
praediti, et infidias ipsis mutuo ſtruere, et
viciſſim in aliud tempus *eas differre posſe-*
mus, quid opus eſſet, nos, qui potentia pa-
res eſſemus, in ipsorum potestate eſſe? Cūn-

verò invadendi facultas penes illos semper
sit, decet etiam penes nos esse periculi ma-
ture vitandi facultatem.

13. Cum igitur, Lacedaemonii, ac so-
cii, has rationes et causas haberemus, de-
fecimus; quae manifestae quidem sunt au-
ditoribus, ita ut cognoscere possint, nos me-
rito fecisse; validae vero ad terrorem no-
bis incutiendum, et ad efficiendum, ut ad
aliquid salutis nostrae praesidium nos con-
vertamus: qui vel jampridem *hoc ipsum*
facere volebamus, quo tempore rebus ad-
huc pacatis legatos ad vos misimus, qui de-
fectione vobiscum agerent; sed *eam fa-*
cere prohibiti fuimus, quia vos recipere
noluitis. Jam vero, quia Boeoti *nos ad*
hoc faciendum provocarunt, confessim *ipsum*
obtemperavimus. Duplicemque defectio-
nem nos facturos existimabamus, unam qui-
dem a Graecis, ne una cum Atheniensibus
ipos maleficiis afficeremus; sed una in li-
bertatem vindicaremus: alteram vero ab
Atheniensibus, ne nos ipsi postea ab illis
profligaremur; sed *defectionem prius face-*
remus, quam ab illis perderemur. Nostra
tamen *defectio* citius, quam *voluissimus, fac-*

οὐτος ἀεὶ τῷ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἴ-
ναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι.

γ'. ' Τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ
αὐτίας, ὡς Λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι,
ἀπέσημεν, σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκόσοι γνῶ-
ναι ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ικανὰς δὲ η-
μᾶς ἐκφοβῆσαι, καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τια
τρέψαι· βιβλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε
ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς
περὶ ἀποσάσεως, ὑμῶν δέ οὐ προσδεξα-
μένων, κωλυθέντας· νῦν δὲ, ἐπειδὴ Βοι-
ωτοὶ προύκαλέσαντο, εὐθὺς ὑπηκούσα-
μεν· καὶ ἐνομίζομεν ἀποσήσεαθαι δι-
πλῆν ἀπόσασιν, ἀπό τε τῶν Ἑλλήνων,
μὴ ξὺν κακῷ ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Αθη-
ναίων, ἀλλὰ ξυνελευθερῶν· ἀπό τε Α-
θηναίων, μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκεί-
νων ἐν ὑσέρῳ, ἀλλὰ προποιῆσαι. ή μέν-
τοι ἀπόσασις ἡμῶν θᾶσσον γεγένηται,
καὶ ἀπαράσκευος· ή καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμ-
μάχος δεξαμένης ἡμᾶς, διὰ ταχέων βο-

• ήθειαν ἀποσέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύ-
 • νοντές τε οἵς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς
 • πολεμίους βλάπτοντες. καιρὸς δὲ ὡς
 • ὅπω πρότερον. νόσω τε γὰρ ἐφθάραται
 • Αθηναῖοι, καὶ χρημάτων δαπάνη. νῆσοι
 • τε αὐτοῖς, αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰ-
 • σὶν, αἱ δὲ ἐφ' ήμιν τετάχαται. ὥστε
 • οὐκ εἴκος αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν,
 • ἢν ὑμεῖς ἐν τῷ Θέρει τῷδε ναυσὶ τε καὶ
 • πεζῷ ἄμα ἐπεσθάλητε τοδεύτερον. ἀλλὰ
 • ἡ ήμᾶς οὐκ ἀμυνθυταὶ ἐπιπλέοντας, ἡ
 • ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποχωρήσονται. νομί-
 • ση τε μηδεὶς ἀλλοτρίας γῆς πέρι οἰκεῖ-
 • ον κίνδυνον ἔχειν. ὡς γὰρ δοκεῖ μάκραν
 • ἀπεῖναι ἡ Λέσβος, τὴν ὠφέλειαν αὐτῷ
 • ἐγγύθεν παρέχει. οὐ γὰρ ἐν τῇ Αττικῇ
 • ἔσαι ὁ πόλεμος, ὡς τις οἴεται, ἀλλὰ δί-
 • ἡν ἡ Αττικὴ ὠφελεῖται. ἔστι δὲ τῶν
 • χρημάτων ἀπὸ τῶν ξυμμάχων ἡ πρόσ-
 • οδος, καὶ ἔτι μείζων ἔσαι εἰ ήμᾶς κα-
 • τασθεῖσινται. ὅτε γὰρ ἀποσήσεται ἀλ-

ta est, eaque imparata. Quo etiam magis
 oportet vos nobis in societatem receptis
 auxilium quam celerrime mittere, ut con-
 stet, vos et illis succurrere, quibus est suc-
 currendum, et simul hostibus nocere. Op-
 portunitas autem qualis nunquam ante. A-
 thenienes enim et morbo, et pecuniarum
 impensis sunt attriti. Ipsorum vero naves
 partim quidem sunt circa vestram regionem;
 partim vero contra nos sunt constitutae.
 quare verisimile est, eos navium copiam
 non habituros, si vos hac aestate cum nava-
 libus, pedestribusque copiis simul iterum
 irruptionem faciatis. Sed aut vos contra se
 cum infesta classe venientes propulsare non
 poterunt, aut ab utrisque discedent. Ne-
 que vero quispiam existimet, se domesti-
 cum periculum pro alieni agri defensione
 subiturum. Cui enim Lesbos procul abesse
 videtur, haec tamen utilitatem ei ex pro-
 pinquo praebebit. Nec enim (quemadmo-
 dum quis existimat) bellum in Attica ge-
 retur; sed in *Lesbo*, unde Attica utilitatem
 percipit. Est autem illi pecuniarum pro-
 ventus a sociis, et longe major erit, si in su-
 am potestatem nos redegerint, nec enim ali-

us deficit; sed etiam praeterea res nostrae
illorum fient: et acerbiora mala patiemur,
quam illi, qui ante, quam ullam defectio-
nem facerent, ipsis serviebant. Sed si vos
alacriter succurratis, cum civitatem vobis
adjungetis, quae magnam classem habet,
(cujus in primis vos indigetis,) tum etiam
Atheniensium imperium facilius evertetis,
subtrahentes eorum socios. Quilibet e-
nim se *vobis* confidentius adjunget. Et si-
nistram opinionem de vobis conceptam vi-
tabitis, quam fustinetis, quod illis, qui *ad*
vos deficiunt, opem non feratis. Sed si con-
stet, illos a *vobis* in libertatem vindicari,
robur belli firmius habebitis.

14. ' Graecorum igitur spes, quas in
vobis ponunt, ipsumque Jovem Olympi-
um reverentes, in cuius templo supplici-
bus similes sumus, Mitylenaeis in vestram
societatem receptis opem feratis, neque
nos deseratis, qui privato quidem pericu-
lo corpora *nunc* objicimus: sed commu-
nem utilitatem, si rem feliciter geramus,
omnibus allaturi sumus; et damnum lon-
ge communius, si, vobis non exoratis, la-

λος, τά τε ἡμέτερα προσγενήσεις· πά-
 θοιμέν τ' ἂν δεινότερα ἢ οἱ πρὶν διλεύον-
 τες. Βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως,
 πόλιν τε προσλήψεοδε ναυτικὸν ἔχοσαν
 μέγα, (ἐπερ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ) καὶ
 Αθηναίς ἥστον καθαιρήσετε, ὑφαιρόντες
 αὐτῶν τὸς ξυριμάχυς. Θρασύτερον γάρ
 πᾶς τις προσχωρήσεται. τὴν τε αὐτίαν
 ἀποφεύξεοδε, ἢν εἴχειε μὴ βοηθεῖν τοῖς
 ἀφισαμένοις. ἢν δὲ ἐλευθεροῦντες φαίνη-
 οδε, τὸ κράτος τῆς πολέμου βεβαώτερον
 ἔζετε.

id. « Αἰχμυθέντες ἐν τάς τε τῶν Ἑλ-
 λήνων ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας, καὶ διὰ τὸν Ο-
 λύμπιον, ἐν ἐτῷ ἱερῷ ἵσα καὶ ικέται ἐσ-
 μὲν, ἐπαμύνατε, Μιτυληναῖοις ξύμμα-
 χοι γενόμενοι· καὶ μὴ πρόηδε ὑμᾶς ἴδιον
 μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλ-
 λομένας, κοινὴν δὲ τὴν ἐκ τῆς καλορθῶσαι
 ὡφέλειαν ἀπασι διδόντας· ἔτι δὲ κοινολέραν
 τὴν βλάβην, εἰ, μὴ πεισθέντων ὑμῶν, σφα-

36 ΘΟΤΚΥΔ. Γ. 1ε'. 15'.

• λησόμεθα. γίγνεσθε δὲ ἄνδρες, οἵ γε σπερ
• ὑμᾶς οἵ τε Ἑλληνες αἰτίσσι, καὶ τὸ ημέ.
• τερον δέος βάλεται.

1ε'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μίλυληγαῖοι εἴποι.
οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπει-
δὴ ἔκποσαν, προσδεξάμενοι τὸν λόγον, ξυμ-
μάχοις τε τὸν Δεσπίσσαν ἐποίησαντο, καὶ [τὴν]
ἐς τὴν Αττικὴν ἐσβολήν. τοῖς τε ξυμμά-
χοις παρῆσι κατὰ τάχος ἐφράζοντες οἴνοι
τὸν ιαθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν, ὡς ποιησόμε-
νοι. καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὀλκὴς
παρεσκευάζοντες τῶν νεῶν ἐν τῷ ισθμῷ, ὡς
ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς
Αθήνας θάλασσαν, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἀμα-
ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἐπρασ-
σον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυ-
μελέγοντο, καὶ ἐν καρπῷ ξυγκομιδῇ ἦσαν, καὶ
ἀρρώστια τῷ σρατεύειν.

15'. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτὸις οἱ Αθηναῖοι
διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρεσκευ-
αζομένοις, δηλῶσαι βαλόμενοι ὅτι ὡκὺ ὄρθιος

bamur. Estote igitur viri, quales et ipsi
Graeci vos esse judicant, et noster metus
desiderat.

15. Atque Mitylenaei quidem haec dixerunt. Lacedaemonii vero, eorumque socii, cum haec audissent, eorumque postulata comprobassent, Lesbios in societatem receperunt, et irruptionem in agrum Atticum faciendam censuerunt. Et socii, qui aderant, edixerunt, ut primo quoque tempore cum duabus suarum copiarum partibus in Isthmum irent, ut *irruptionem in agrum Atticum* facturi. Ipsique primi *eo* iverunt, et instrumenta, quibus naves trahuntur ac subducuntur, in Isthmo pararunt, ut eas Corintho subductas in mare, quod Athenas spectat, transportarent, et cum navalibus, pedestribusque copiis simul *Atticam* invaderent. Et hi quidem alacriter haec faciebant. Caeteri vero socii lente conveniebant, et in frugibus colligendis erant occupati, militiaeque taedio erant affecti.

16. Athenienses vero, cum eos propter *falsam* suae imbecillitatis opinionem se instruere intellexissent; cumque declarare vellent, eos non recte sentire, sed se, licet

classem, quae ad Lesbum erat, suo loco non moverent, tamen et classem, quae ex Peloponneso contra se veniebat, facile propulsare posse, centum naves instruxerunt: et cum ipsis, tum etiam inquilini, exceptis illis, qui erant equestris ordinis, illis etiam exceptis, qui erant ex ordine Pentacosiomediornorum, eas conscenderunt. Et in altum proiecti circum Isthmum navigabant, suaequae potentiae vires ostentabant, et in quacunque Peloponnesi partem ipsis placebat, ex navibus descendebant. Lacedaemonii vero, cum viderent rei eventum longe alium, quam ipsi exspectabant, et falsa esse, quae a Lesbiis referebantur, arbitrati sunt, et rem esse factu difficultem existimantes, quum neque socii adessent, et triginta Atheniensium naves, quae circa Peloponnesum erant, agrum ipsorum urbi finitimum circum circa vastare nuntiarunt, domum redierunt. Postea vero classem parare coeperunt, quam in Lesbum mitterent. Et civitatibus quadraginta naves imperarunt, ut singulae pro rata parte naves ad hunc numerum excludendum suffpedarent: et classis praefectum destinarunt Alcidam, qui *eo* prefecturus erat. Athenienses vero et ipsis cum suis centum navibus domum

έγνώκασιν, ἀλλ' οἵοι τε εἰσὶ, μὴ κινύντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν, καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥαδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν, ἐσθάνεις αὐτοὶ τε, πλὴν ἵππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων, καὶ οἱ μέτοικοι. καὶ περὶ τὸν ἴσθμὸν ἀναγάγοντες, ἐπίδειξιν τε ἐποιῆντο, καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου ἡ δοκοῦ αὐτοῖς οἱ δὲ Λακεδαιμόνιαι, ὅρῶντες πολὺν τὸν παράλογον, τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο ύπ' ἀληθῆ, καὶ ἀπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀμα ὑπαρῆσαν, καὶ ἡγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Αθηναίων τὴν περιοχίδα αὐτῶν πορθῆσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. Ὅτερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅτι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον· καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεαταράκοντα νεῶν πλῆθος· καὶ ναύαρχον προσέταξαν Αλκίδαν, ὃς ἐμελλει ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Αθηναῖοι ταῖς ἑκα-

τὸν ναυσὶν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

ΙΓ'. Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὃν
αἱ νῆσες ἐπλεον, ἐν τοῖς πλεῖσται δὴ νῆσες
ἄμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παρα-
πλήσιαι δὲ καὶ ἔτι πλείους ἀρχομένες τῷ
πολέμῳ. τὴν τε γὰρ Αττικὴν καὶ Εὔβοιαν
καὶ Σαλαμῖνα ἐκατὸν ἐφύλασσον, καὶ περὶ
Πελοπόννησον ἔτεραι ἐκατὸν ἥσαν χωρὶς
δὲ, αἱ περὶ Ποτίδαιαν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις
χωρίοις. ὥσε αἱ πᾶσαι ἄμα ἐγίγνοκτο ἐν
ἐνὶ Νέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ
χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανάλωσε με-
τὰ Ποτίδαιας. τὴν τε γὰρ Ποτίδαιαν
δίδραχμοι διπλῖται ἐφρούρων. (αὐτῷ γὰρ
καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡ-
μέρας) τριχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὅν οὐκ
ἐλάσσους διεπολιόρκησαν. ἐξακόσιοι δὲ καὶ
χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἵ προαπῆλθον.
νῆσες τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἐφε-
ρον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπα-
ναλώθη τοπρῶτον, καὶ νῆσες τοσαῦται δὴ

se receperunt, postquam illos quoque *domum rediisse* cognoverunt.

17. Atque eo tempore, quo naves istae navigabant, in his *rebus*, *quas tunc gerebant*, maxima, simul et *ornatissima*, *rebusque omnibus ad navigationem necessariis instruētissima* classis *ipfis* fuit; sed et altera huic similis, atque etiam major, *hujus belli initio*. Nam centum naves Atticam, Euboeam, et Salaminem custodiebant, et aliae centum circa Peloponnesum erant, praeter illas, quae ad Potidaeam et aliis in locis erant: ut numerus omnium navium una aestate *instructarum* fuerit ducentarum et quinquaginta. atque hoc potissimum una cum Potidaea pecunias absumfit. Nam et Potidaeam obsidebant milites binas drachmas diurnas merentes; (etenim sibi quisque unam, alteram famuli nomine in diem accipiebat;) ter mille quidem, qui primi ad eam obsidendarum missi fuerant, nec pauciores, qui in ejus obfide-
ne permanserunt, donec eam expugnarunt; sexcenti vero et mille cum Phormione, qui ante urbis expugnationem discesserunt. et universae naves idem stipendum accipiebant. Pecuniae igitur ita primum consum-

tae sunt, et tantus navium, maximus, inquam, numerus, est instructus.

18. Mitylenaei vero eodem tempore, quo Lacedaemonii circum Isthmum erant, cum ipsi, tum etiam auxiliarii milites ad Methymnam, cuius per proditionem capienda spem conceperant, terra cum exercitu sunt profecti: et urbem adorti, cum res ipsis non succederet, quemadmodum exspectabant, Antissam, Pyram, et Eresum petierunt. Et stabilitis harum civitatum rebus, murisque firmatis, domum celeriter se receperunt. Methymnaei vero et ipsi post illorum discessum cum copiis adversus Antissam iverunt. Sed accepta clade ab Antissaeis, et auxiliariis quibusdam militibus, qui subfido ipsis venerant, multos amiserunt, caeterique celeriter domum reverterunt. Athenienses vero, cum haec audissent, et Mitylenaeos terra potiri, et suos milites non satis virium ad illos prohibendum habere, jam circiter autumni initium mittunt Pachetem Epicuri *flum*, ducem, cum mille gentis suae militibus. Hi vero *insuper* et remigum officium in

πλεῖσμα ἐπληρώθησαν.

η'. Μιτυληναῖοι δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἵσθμον ἤσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐσράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἐπίκουροι. καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προύχώρει ἡ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' Αντιαστη, καὶ Πύρας, καὶ Ερέσ. καὶ κατασηράμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις Βεβαύότερα, καὶ τείχη κρατύναντες, διὰ τάχεις ἀπῆλθον ἐπ' οἴης. ἐσράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι, ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐπ' Αντιασταν· καὶ ἐκβοηθείας τιὸς γενομένης, πληγέντες ὑπό τε τῶν Αντιασταίων καὶ τῶν ἐπικύρων, ἀπέθανόν τε πολλοί, καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Αθηναῖοι, πυνθανόμενοι ταῦτα, τόσα τε Μιτυληναῖς τῆς γῆς κρατεῦσας, καὶ τόσα σφετέροις σρατιώτας ὡς ἵκανοις ὄντας εἴργενι, πέμπτοι, περὶ τὸ φθινόπωρον ἥδη ἀρχόμενον, Πάχηλα τὸν Επικύρων σρατηγὸν, καὶ

χιλίες ὀπλίτας ἔστων. οἱ δὲ, αὐτέρεται πλεύσαντες τῶν νεῶν, ἀφικνῦνται, καὶ περιτεχίζονται Μίλυλήνην ἐν κύκλῳ ἀπλῷ τελέχει. Φρέρια δὲ ἔστιν οἱ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατωκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν Μίλυλήνη καὶ ἡράτος ἥδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ Ναλάσιης εἴργετο, καὶ ὁ χειμῶν ἥρχετο γιγνεσθαι.

ΙΔ'. Προσδεόμενοι δὲ οἱ Αθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν πολιορκίαν, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες, τότε πρῶτον εἰσφορὰν διακόσια τάλαντα ἐξέπεμψαν, καὶ ἐπὶ τὸς ξυμμάχος ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα, καὶ Λυσικλέα, πέμπτον αὐτὸν σρατηγόν. ὁ δὲ ἄλλα τε ἀργυρολόγει, καὶ περιέπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ Μυτινίος ἀναβὰς διὰ τὸ Μαιάνδρος πεδίον μέχρι τὸ Σανδίον λόφος, ἐπιθεμένων τῶν Καρῶν καὶ Αναιτῶν, αὐτός τε διαφθείρεται, καὶ τῆς ἄλλης σρατιᾶς πολλοί.

κ'. Τὸ δὲ αὐτὸν χειμῶνος, οἱ Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιορκῆντο ὑπὸ τῶν Πελο-

navibus facientes ad Mitylenen perveniant, eamque simplici muro cingunt. Nonnullis etiam in locis natura munitis castella aedificarunt. Et Mitylene quidem utrinque, et terra et mari, acriter obsidebatur, et hyems appetebat.

19. Caeterum Athenienses pecuniis ad obsidionem indigentes, cum ipsi pecunias tunc primum *in usus publicos* contulerunt, et cc. talenta emiserunt, tum etiam duodecim naves pecuniae colligendae gratia, et Lysiclem cum quatuor collegis ad socios misserunt. Ille vero, cum ex aliis locis pecunias classe circumvectus exigebat, tum etiam ex *urbe* Myunte per Maeandrum Cariae campum usque ad Sandium collem ascendit, et a Caribus, ac Anaeitis, qui ipsum invaserant, et ipse, et magnus aliarum ipsius copiarum numerus caesus est.

20. Eadem hyeme Plataeenses (adhuc enim a Peloponnesiis et Boeotis obsidebantur) cum et penuria rei frumentariae gra-

yiter laborarent, nec ullam subsidii Athenis ad se venturi spem amplius haberent, nec ulla alia salutis parandae ratio appareret, cum ipsi, tum Athenienses, qui cum ipsis obsidebantur, primum quidem initio consilio statuunt omnes exire, hostiumque muros superare, si modo per vim hoc facere possent, hujus conatus autoribus Theaeneto Timidae *filio*, qui vates erat, et Eupolpida Damachi *filio*, qui et ipse dux erat. Deinde vero dimidia ipsorum pars, quod periculum ingens esse duceret, metu quodam territa destitit incoepio. Sed ducenti et viginti circiter in eadem irruptionis facienda sententia ultiro permanerunt, in hunc modum. Scalas hostilium murorum altitudini pares fecerunt. Hanc autem emensi sunt, contemplantes laterum coagmentatorum ordines, qua parte murus ipsorum ad eos spectans tectorio carebat. Multique simul laterum coagmentatorum strata numerabant. Et horum quidem nonnulli a vera ratiocinatione aberraturi erant, plerique vero eam assequuturi erant. praefertim quia saepius *eas* numera-

πονησίων καὶ τῶν Βοιωτῶν) ἐπειδὴ τῷ τε
τίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο, καὶ ἀπὸ τῶν Α-
θηνῶν ψδεμία ἦν ἐλπὶς τιμωρίας, ψδὲ ἄλλη
τωτηρία ἐφανέλο, ἐπιβελεύσοντι αὐτοὶ τε καὶ
Αθηναίων οἱ ξυμπολιορκόμενοι, πρῶτον μὲν
πάντες ἔξελθεῖν, καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη
τῶν πολεμίων, ἦν δύνανται βιδόσασθαι, ἐστη-
γησαμένων τὴν πεῖραν αὐτοῖς, Θεανέτου
τε τῷ Τιμίδῃ, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐπολ-
πίδῃ τῷ Δαιμάχῳ, ὃς καὶ ἐσραῖγεται. ἐπει-
τα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκυντο πως, τὸν
κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι ἐσ δὲ ἄνδρας
διακοσίς καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμεναν τῇ
ξύδῳ ἐθελοῦται, τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας
ἐποιήσαντο ἵσας τῷ τείχει τῶν πολεμί-
ων. ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν
πλίνθων, ἡ ἐτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἔξαλη-
λιμένον τὸ τείχος αὐτῶν. ἥρθιμοῦντο δὲ
πολλοὶ ἀμά τὰς ἐπιβολάς. καὶ ἔμελλον οἱ
μέν τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείοις τεύ-
ξεσθαι τῷ ἀληθεῖ λογισμῷ, ἄλλως τε καὶ

πολλάκις ἀριθμῶντες, καὶ ἄμα ὡς πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ἡράκλιος καθορώμενος ἐστὸς εἴη λοντο τῷ τείχῳ. τὴν μὲν δὲν ξυμμέτροντῶν κλιμάκιων γύντως ἐλαύον, ἐκ τῷ πάχει τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

κα'. Τὸ δὲ τείχος δὲν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει εἴχε μὲν δύο τὸς περιβόλους, πρὸς τε Πλαταιῶν, καὶ εἴ τις ἐξωθεν ἀπ' Αθηνῶν ἐπίστιος. διεῖχον δὲ οἱ περιβόλοι ἐκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ δὲν μεταξὺ τῷτο, οἱ ἐκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανεμημημένα ὠκοδόμητο. καὶ δὲν ξυνεχῆ, ὡς τε ἐν φαίνεσθαι τείχος παχὺ, ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι, καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἐστε τὸ δέσμω μέτωπον αὐτῷ, καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐστὸν τὸ ἐξωτερικὸν πάροδον μὴ εἴναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διήσαν. τὰς δὲν νύκτας, ὅπότε χειμῶν εἴη νοτερὸς, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέ-

bant, simul etiam, quia non procul aberant: sed ea muri pars, ad quam *scalas admovere* solebant, facile conspiciebatur. Scalarum igitur mensuram, et proceritatem hoc modo sunt assēquuti, ex laterum crassitudine eam conjectantes.

21. Peloponnesiorum autem murus hac erat structura. Duplicem ambitum habebat, alterum quidem, Plataeas versus, *contra Plataeensium eruptiones*, alterum vero exteriorem, *contra Athenienses*, si quis forte Athenis ad opem *Plataeensibus ferendam contra ipsos* venisset. Hi autem ambitus, alter ab altero, sexdecim ferme pedum intervallo distabant. In hoc vero sexdecim pedum spatio abernacula distincta, custodibus erant aedificata, eaque perpetua, *et contigua*, ita ut unicus, solidusque murus esse videretur, unumque pinnas habens. et ad decimam quamque pinnam *turres ingentes*, et ejusdem, quae murus, crassitudinis, exstabant; et eadem ad interiorem et exteriorem ejus frontem pertingebant; ita ut transitus prope turrim non esset, sed per eas medianas transirent. Nocuero, quoties tempestas humida *tempusque pluvium* erat, pinnas quidem relinque-

bant; e turribus vero, quae parum remotae, ac superne tectae erant, excubias agebant. Murus igitur, quo Plataeenses ab hostium praefidiis cingebantur, hujusmodi erat.

22. Plataeenses autem, rebus *ad erupti-
nem faciendam* paratis, observata nocte, quae
et pluvia et vento turbida; et praeterea il-
lunis esset, exierunt. Illis autem praeerant,
qui et conatus hujus autores *ipfis* fuerant.
Ac primum quidem transiverunt fossam,
quae ipsos ambibat: deinde vero hostium
muro suceesserunt, clam illorum custodibus,
quia propter tenebras quidem custodes pro-
spicere non potuerunt *eos*, qui veniebant;
strepitum vero, quem ipsi *Plataeenses* ede-
bant, dum *ad hostium murum* accederent;
propter ventum obstrepentem, exaudire non
potuerant. simul etiam *Plataeenses* *ad ho-
stes* accedebant, intervallo satis magno ali-
ab aliis distantes, ne arma collisa sonum e-
derent, reique significationem darent. Eram-
autem leviter armati, et *expediti*, et sinistra
tantum pede calceati, ut in luto firmius con-
sisterent. Per illud igitur intervallum, quo
erat inter turres, ad murorum pinnas acce-
serunt, quod eas desertas esse scirent: p-

λεπτον, ἐκ δὲ τῶν πύργων ὅντων δι' ὀλίγου
καὶ ἄνωθεν σεγανῶν τὴν φυλακὴν ἐποιῆντο.
τὸ μὲν δὲ τεῖχος ὡς περιεφρεζῆτο οἱ Πλα-
ταιῆς, τοιώτον δὲ.

καὶ. Οἱ δὲ, ἐπειδὴ παρεσκεύασσον αὐτοῖς,
τηρήσαντες νύκια χειμέριον ὑδατὶ καὶ ἀνέμῳ,
καὶ ἄμα ἀσέληνον, ἐξήσαν. ἤγεντο δὲ οἵ-
περ καὶ τῆς πείρας αὐτοις ἦσαν, καὶ πρῶτον
μὲν τὴν τάφρον διέβησαν ἢ περιεῖχεν αὐ-
τὸς, ἐπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει τῶν
πολεμίων, λαθόντες τὸς φύλακας, ἀνὰ τὸ
σκοτεινὸν μὲν, ὃ προϊδόντων αὐτῶν, φόρω
δὲ, τῷ ἐκ τῆς προσιέναι αὐτὸς, ἀντιπαλα-
γῆντος τῷ ἀνέμῳ, ὃ κατακυσάντων. ἄμα δὲ
καὶ διέχοντες πολὺ ἦσαν, ὅπως τὰ ὅπλα
καὶ κρεόμενα πρὸς ἄλληλα αἰωνίου παρέ-
χοι. ἦσαν δὲ εὐσαλεῖς τε τῇ ὅπλίσε-
καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμέ-
νοι, ἀσφαλείας ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν.
κατὰ δὲ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς
τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἔρημοι εἰσι, πρῶ-

τὸν μὲν οἱ τὰς οἰλίμακας φέροντες, καὶ προσθεσαν· ἐπειτα φίλοι δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ
 θώρακι ἀνέβαινον· ὃν ἤγειτο Αμμέας ὁ
 Κοροίτης, καὶ πρῶτος ἀνέβη. μετὰ δὲ αὐτὸν
 οἱ ἐπόμενοι ἐξ ἐφ' ἐκάτερον τῶν πύργων
 ἀνέβαινον· ἐπειδὴ φίλοι ἄλλοι μείζα τάτους
 ξὺν δορατίοις ἔχωργον. οἵσις ἐτεροι κατόπιν
 τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ἥποι
 προσθείνοιεν, καὶ ἐμελλον δώσειν ὅπότε προς
 τοῖς πολεμίοις εἴησαν. ὡς δὲ ἄνω πλείους
 ἐγένοντο, ἥδοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες. κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταίων, ἀντιλαμβανόμενος, ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραυνίδα· ἦ πεσόστα φόρον ἐποίησε, καὶ αὐτὴν βοὴν ἦν. τὸ δὲ σραλόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· ὃ γάρ ἥδει ὅτι ἦν τὸ δεινὸν, σκοτεινῆς νυκτὸς, καὶ χειμῶνος ὄντος. καὶ ἄμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταίων ὑπολελειμμένοι, ἐξελθόντες προσθέαλλον τοτείχει τῶν Πελοποννησίων, ἐκ τύμπανοῦ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἥκισ-

mum quidem illi, qui scalas ferebant, qui etiam eas admoverunt: deinde vero duodecim levis armaturae milites cum pugione ac thorace ascendebant; quibus praeerat Ammeas Coroebi *filius*, qui etiam primus ascen-
dit. Post ipsum vero sex, qui sequebantur, utramque turrim superant: deinde post hos alii leviter armati, cum jaculis succedunt; quibus alii a tergo scuta ferebant, ut illi facilius ascenderent, quae ipsis erant tradituri, quum prope hostes ventum esset. Postquam autem *eorum* plerique muros superarunt, custodes, qui excubias in turribus a-
gebant, *hoc* senserunt. Quidam enim Plataeensis dum ascenderet, tegulam manu apprehensam de pinnis dejecit, quae lapsa strepitum edidit, statimque clamor *a custodibus* est sublatus. Exercitus vero ad muros concurrit: nec enim sciebat, quidnam esset periculi, quia nox erat obscura et procelloosa. simul etiam Plataeenses, qui in urbe relicti fuerant, egressi, Peloponnesiorum murum invaserunt, a parte, quae opposita erat illi, qua sui *murum* superabant, ut *hostes* animum

ad illos minime adverterent. In suo autem quique loco manentes tumultuabantur, nec ullus *custodum* ex sua custodia *discedens* opem aliis ferre audebat: sed animo dubiabantur, neque conjicere poterant, quidnam accidisset. Et illi trecenti milites, quibus mandatum erat, ut si quid opus esset, ad opem ferendam praestet essent, e muro ad clamorem processerunt; facesque, hostilis adventus indices, Thebas versus sublatae sunt. Plataeenses vero, qui in urbe erant, et ipsi ex suo muro multas faces sustulerunt, quae ad hoc ipsum praeparatae fuerant, ut ignium signa hostibus essent incerta; utque suspicati aliquid aliud esse, quam quod res erat, opem non ferrent, prius quam sui, qui exierant, evassissent, et in loca tuta se recepissent.

23. Plataeenses vero, qui muros interea conscendebant, postquam illi, qui suorum primi erant, murum conscenderunt, et utramque turrim, custodibus occisis, in suam potestatem redegerunt, ipsi et turrium transitus hostibus resistentes custodiebant, ne quis per eas penetrans ad

πρὸς αὐτὸς τὸν νῦν ἔχοιεν. ἐθορυβῶνο μὲν
ζεν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ ύδεις
ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς· ἀλλ' ἐν
ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ
τριακόσιοι αὐτῶν, οἵς ἐτέτακτο παραβο-
θεῖν, εἴτι δέοι, ἔχώρουν ἔξω τῷ τείχει πρὸς
τὴν βοήν. φρυκτοί τε ἥροντο ἐς τὰς Θήρας
πολέμιοι. παρανίχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πό-
λεως Πλαταιῆς ἀπὸ τῷ τείχει φρυκτὸς
πολλὸς, πρότερον παρεσκευασμένυς ἐς αὐ-
τὸ τῷτο ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκ-
τωρίας τοῖς πολεμίοις ἦ, καὶ μὴ βοηθῶν.
ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον ἔιναι ἢ
τὸ ὄν πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἔξιόντες δια-
φύγοιεν, καὶ τῷ ἀσφαλῆς ἀντιλάβοιτο.

κγ'. Οἱ δὲ ὑπερβάνοντες τῶν Πλα-
ταιέων ἐν τέτω, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνα-
βεβίκεσαν, καὶ τῷ πύργῳ ἐκατέρῃ τὸς φύ-
λακας διαφθείραντες ἐκενρατήκεσαν, τὰς
τε διόδυς τῶν πύργων αὐτοὶ ἐνσάντες ἐφύ-
λαξον, μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν· καὶ

κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τῷ τείχῳ τοῖς πύργοις, καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλεῖον, οἱ μὲν, ἀπὸ τῶν πύργων τὸν ἐπιβολὴν καταθεν καὶ ἄνωθεν ἔργον βάλλοντες οἱ δὲ ἐν τύτῳ, οἱ πλείστοις, πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἄμα, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες, διὰ τῷ μεταπυργίῳ ὑπερέβαντον. ὁ δὲ διακομιζόμενος ἀεὶ, ἵσαλο ἐπὶ τῷ χείλεις τῆς τάφρου, καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευό τε καὶ ἡκόντιζον ἔτις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τείχος κωλυτῆς γίγνοντο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεράιώντο οἱ ἀπὸ τῶν πύργων, χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβανοῦντες ἔχωρον ἐπὶ τὴν τάφρον καὶ ἐν τύτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο, λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν δὲ Πλαταιῆς ἐκείνους ἔώρων μᾶλλον ἐκ τῷ σκότῳ, ἐσώτες ἐπὶ τῷ χείλεις τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευό τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά· αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες, ἥπατον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο. ὥστε φθάνεσι τῶν Πλαταιέων

opem suis ferendam contra se veniret; et scalas e muro turribus admoventes, suorum plerosque per scalas in loca superiora recipiebant, et eorum alii quidem ex turribus, et ex inferioribus, et ex superioribus *earum* partibus *hostes*, qui suis subsidio veniebant, missilibus arcebant. Alii vero interea, quorum major erat numerus, cum multas scalas simul admovissent, pinnasque dejecissent, per spatiū, quod erat inter turres, ascendebant; et subinde qui recipiebantur, in fossae crepidine stabant, et sagittis, atque jaculis petebant *hostes*, si quis subsidio veniens, transitum ad murum impedire vellet. Ubi autem omnes, qui in turribus erant, transierunt, illi, qui postremi descenderunt, ad fossam aegre venerunt. Interea vero illi trecenti cum facibus, quas gestabant, in eos ferri coeperunt. Plataeenses igitur eos ex tenebris facilius conspiciebant, stantes in fossae crepidine, et sagittis, jaculisque nudas *corporis* partes petebant. Ipsi vero, quod in tenebris essent, propter faces minus conspiciebantur. Itaque et Plataeenses, qui postremi erant,

fossam quidem transiverunt prius, *quam op primerentur*: sed aegre, et per vim. Nam et glacies in ea concreverat, quae non erat solida, ita ut eos transeuntes sustinere posset, sed potius erat aquosa, qualis esse solet, subsolano *potius* quam Borea spirante. Enox illa, propter hujusmodi ventum nivibus conspersa, aquam in ea vehementer auxerat, quam vix *capitibus* supra *eam* existantes transiverunt. Et propter hujus tempestatis magnitudinem potissimum evadendi facultas ipsis oblata.

24. Plataeenses vero a fossa digressi, viam, quae Thebas ferebat, iverunt conferti, ad dextram habentes Androcratis fanum, existimabant enim illos minime suspicaturos esse, se conversum iri ad illam viam, quae ad hostes duceret, simul etiam videbant Peloponnesios cum facibus insequentes, ea via, quae per Cithaeronem, et Capitaquercus, Athenas ducebat. Sex autem, septemve stadia Thebas versus ire perrexerunt; deinde divertentes, viam, quae ad montem fert, iverunt, et Erythras ac Hysias petierunt: oc-

οἱ ὕστεροι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαιῶς. κρύσαλλός τε γάρ ἐπεπήγει ἢ βέβαιος ἐν αὐτῇ, ὡς ἐπελθεῖν, ἐλλ' οἶος ἀπηλιώτου, ἢ βορέου, ὑδατώδης μᾶλλον. καὶ ή νῦν τοιότῳ ἀνέμῳ ὑπονιφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, διόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ή διάφενξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χθιῶνος τὸ μέγεθος.

κδ'. Ορμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς, ἔχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήρας φέργσαν ὅδον, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ανδροκράτους ἡρῶν· νομίζοντες ἡκιστα σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσαν, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἀμα ἐώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς, τὴν ἐπ' Αἴθηνῶν φέργσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἔξ ή ἐπτὰ σαδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηρῶν ἔχώρησαν, ἐπειδὴ ὑποσρέψαντες ἦσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέργ-

σαν ὅδὸν, ἐς Ερύθρας, καὶ Τσίας· καὶ λαβού-
μενοι τῶν ὄρῶν, διαφεύγυσιν ἐς τὰς Αθήνας,
ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων·
εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἱ ἀπετράποντο εἰ-
τὴν πόλιν, πρὶν ὑπερβάνειν· εἰσ δὲ ἐπὶ τῷ
ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν γὰν Πε-
λοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο, τῆς Βο-
ηθείας παυσάμενοι· οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως
Πλαταιῆς, τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες
γένενταν ὡς γένεσι περίεστι, κήρυκα ἐκ-
πέμφαντες, ἐπεὶ ήμέρα ἐγένετο, ἐσπένδον-
το ἀνάρεσιν τοῖς νεκροῖς. μαθόντες δὲ τὸ
ἀληθὲς, ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν Πλα-
ταιέων ἄνδρες, γάτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.
κε'. Εκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος, τῷ αὐτῷ
χειμῶνος τελευτῶντος, ἐκπέμπεται Σά-
λαθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μιτυλήνην τρί-
ήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν, καὶ εἰς αὐτῆς
πεζῇ κατὰ χαράδραν τινά, ἦν ὑπερβαλὼν ἦ-
τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται εἰς

cupatisque montibus, Athenas perfugerunt, ducenti et duodecim ex majore numero. furerunt enim eorum nonnulli, qui in urbem reverterunt, antequam *murum reliqui* superarent: unus vero sagittarius in exteriore fossa captus est. Peloponnesii igitur, postquam hostem insequi destiterunt, in suam quique stationem redierunt. At Plataeenses, qui erant in urbe, rerum omnium, quae tunc acciderant, ignari, caeteris, qui rediissent, neminem supereffe renuntiantibus, simul ac dies illuxit, emisso caduceatore de induciis egerunt, ut suorum cadavera recipient. Sed, cognita rei veritate, incepto destiterunt. Plataeenses igitur, qui *munitio-*
nes superarunt, hoc modo salutem sibi pererere.

25. Eadem hyeme jam abeunte, Salae-
thus Lacedaemonius Lacedaemone cum tri-
remi Mitylenen est missus. Hic Pyrrham
vectus, et illinc itinere pedestri per quen-
dam torrentis alveum profectus, qua muni-

tiones transiri poterant, occulte Mitylenen est ingressus. Et Mitylenaeorum Magistris dixit irruptionem in Atticam factum iri, et illas quadraginta naves, quas ipsis subsidio venire oportebat, simul affuturas, sequi, ut haec significaret, et caetera curaret, praemissum fuisse. Tunc vero Mitylenaei confirmati sunt, et animis ad Athenienses minus propendebant, et de compositione cum illis agere desiterunt. Atque haec hyems exiit, et hujus belli, quod Thucydides conscripsit, quartus annus excessit.

26. In sequentis aestatis initio, Peloponnesii, postquam Alcidam, qui classis ipsorum praefectus erat, cum quadraginta et duabus navibus, quas *sociis civitatibus* imperaverant, Mitylenen miserunt, ipsi, eorumque socii irruptionem in Atticam fecerunt: quo minus Athenienses, utrumque turbati adversus naves Mitylenen proficiscentes, subsidio venirent. Huic autem expeditioni praecerat pro Rege Pausania, Plistoanaëtis filio, ad-

τὴν Μιτυλήνην· καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις
ὅτι ἐσβολὴ τε ἄμα ἐσ τὴν Αττικὴν ἔσαι,
καὶ τεσαράκοντα νῆες παρέσονται ἀς ἔδει
βοηθῆσαι αὐτοῖς προαποπεμφθῆναι τε αὐ-
τὸς τότε ἔνεκα, καὶ ἄμα τῶν ἄλλων ἐπι-
μελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μιτυληναῖοι ἐθάρ-
σον τε, καὶ πρὸς τὸν Αθηναίον ἱασον εἶχον
τὴν γνώμην, ὡςεξυμβαίνειν. ὅτε χειμῶν
ἔτελεύτα ὢτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πο-
λέμῳ ἔτελεύτα τῷδε, ὃν Θακυδίδης ξυνέ-
γραψε.

κξ'. Τῷ δὲ ἐπιγιγνομένῳ Θέρετροι, οἱ Πε-
λοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐσ Μιτυλήνην δύο
καὶ τεσαράκοντα ναῦς ἀπέσειλαν ἔχοντα
Αλκίδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστά-
ζαντες, αὐτοὶ ἐσ τὴν Αττικὴν καὶ οἱ ξύμμα-
χοι ἐσέβαλον. ὅπως οἱ Αθηναῖοι ἀμφοτέ-
ρωθεν Θορυβούμενοι, ἱασον ταῖς ναυσὶν ἐσ
τὴν Μιτυλήνην καταπλεύσας ἐπιβοηθήσω-
σιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεο-
μένης, ὑπὲρ Πανσανίς τῷ Πλεισοάνακλος

μέος, Βασιλέως ὄντος καὶ νεωλέρχοντος ἔτι, πατρὸς
ἀδελφὸς ὅν. ἐδήωσαν δὲ τῆς Αττικῆς τάτε
πρότερον τετμημένα, καὶ εἴτι ἐβεβλαστήκει,
καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπον
καὶ ήταν ἐσβολὴ αὐτη̄ χαλεπωτάτη ἐγένετο
τοῖς Αθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμέ-
νουλες γάρ ἀεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τὶ πεύσε-
θαι τῶν νεῶν ἔργον, ως ἥδη πεπερασμέ-
νων, ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ως
δήλον ἀπέβανεν αὐτοῖς ὅν προσδέχοντο,
καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν, καὶ
διελύθησαν κατὰ πόλεις.

ηζ'. Οἱ δὲ Μιτυληναῖοι ἐν τέτω, ως
αἱ τε νῆες αὐτοῖς ὡς ἦκον ἀπὸ τῆς Πελο-
ποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος
ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς
τὸς Αθηναύς, διὰ τάδε. ὁ Σάλαμος, καὶ
αὐτὸς ὡς προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς, ὁ-
πλίζει τὸν δῆμον, πρότερον Φιλὸν ὄντα, ως
ἐπεξιὼν τοῖς Αθηναίοις. οἱ δὲ, ἐπειδὴ ἐλασσο-
ῦπλα, ὡς τε ἡκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχῶντων, κα-

huc pupillo, Cleomenes patruus. Vastarunt autem in Attica et alia, quae prius caesa fuerant, et si quid repullulasset, et quaecumque in superioribus expeditionibus praetermissa fuerant: Atque haec irruptio *in agrum Atticum facta* Atheniensibus post secundam fuit omnium acerbissima. Nam *Peloponnesii*, cum semper exspectarent, donec in Lesbo aliquid novi de sua classe audirent, quasi eo jam appulisset, passim discurrentes pleraque vastarunt. Sed cum nihil eorum, quae speraverant, ipsis succederet, cumque res frumentaria eos defecisset, domum redierunt, et in suam quique civitatem se receperunt.

27. Mitylenaei vero interea, cum neque naves ex Peloponneso ad ipsos venirent, sed moras necterent, simul etiam cum res frumentaria eos defecisset, compositionem cum Atheniensibus hac de causa facere sunt coacti. Salaethus, ne ipse quidem naves amplius exspectans, populum armat, qui ante inermis erat, tanquam eruptionem in Athenienses facturus. At oppidani, postquam arma sum-

serunt, neque Magistratus amplius audire voluerunt; et, habitis inter se consiliis, imperabant, ut potentes frumenta suppressa in lucem proferrent, eaque viritim populo dviderent, alioqui se compositionem cum Atheniensibus facturos, urbemque ipsis dedituros affirmarunt.

28. Cum autem illi, qui reipublicae praerant, hoc intellexissent, nec impedire possent, et si compositione excluderentur, se in periculum venturos animadverterent, communiter paciscuntur cum Pachete, ejusque copiis, ut Atheniensibus arbitratu suo de Mitylenaeis statuere liceret, utque ipsi Mitylenaei exercitum in urbem reciperent, et legationem pro seipsis Athenas mitterent, interea vero, dum redirent, Paches neminem Mitylenaeorum in vincula conjiceret, aut in servitutem redigeret, aut occideret. Atque compositio quidem haec fuit. At illi Mitylenaei, qui potissimum cum Lacedaemoniis egissent, sibi vehementer metuentes, postquam exercitus est ingressus, *has conditiones* non tulerunt: sed *omnes* pariter ad a-

τὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι, ἢ τὸν σῖτον
ἐκέλευον τὰς δυνάλις Φέρειν ἐς τὸ φανερὸν
καὶ διανέμειν ἀπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαν-
τες πρὸς Αθηναίς ἐφασαν παραδώσειν τὴν
πόλιν.

κη'. Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν,
ἢ τὸν ἀποκωλύσειν δυνάτοι ὄντες, εἴτ' ἀπο-
μονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσον-
τες, ποιῶνται κοινῇ ὁμολογίᾳ πρὸς τε Πά-
χητα καὶ τὸ σρατόπεδον, ὡς εἰ Αθηναῖοι μὲν
ἔξειναι βαλεῦσαι περὶ Μιτυληναίων ὅποιον
ἂν τι βάλωνται, καὶ τὴν σρατιὰν ἐς τὴν πό-
λιν δέχεσθαι αὐτὰς, πρεσβείαν δὲ ἀποσέλ-
λειν ἐς τὰς Αθήνας Μιτυληναίς περὶ ἐ-
αὐτῶν. ἐν ὅσῳ δὴ ἀν πάλιν ἐλθῶσι, Πά-
χητα μήτε δῆσαι Μιτυληναίων μηδένα,
μήτε ἀνδραποδίσαι, μήτε ἀποκλεῖναι. ή μὲν
ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. οἱ δὲ πράξαντες
πρὸς τὰς Λακεδαιμονίας μάλιστα τῶν Μι-
τυληναίων, περιδεῖται ὄντες, ὡς ή σρα-
τιὰ ἐσῆλθεν, ἐκ ἡνέχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς

βωμὸς ὅμως καθίζεσι. Πάχης δὲ ἀνασήσας αὐτὸς, ὡςε μὴ ἀδικῆσαι, καταλιθεῖται ἐς Τένεδον, μέχρις ἃ τοῖς Αθηναίοις τὶ δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Αντιασαν τρίπεις, προσεκλήσατο, καὶ τάλλα τὰ περὶ τὸ σρόπεδον καθίσατο ἢ αὐτῷ ἐδόκει.

ιθ'. Οἱ δὲ ἐν ταῖς τεσαράκοντα νασὶ Πελοποννήσοι, ὃς ἐδει ἐν τάχει παραγένεσαι, πλέοντες, περὶ τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλῶν χολῶι πομιδέντες, τὸς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Αθηναίς λανθάνεσι, πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ προσέχον· προσμίξαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ Ικάρῳ καὶ Μυκόνῳ, πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μιτυλήνη ἑάλωκε. βελόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι, κατέπλευσαν ἐς Εμβαλον τῆς Ερυθραίας. ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μιτυλήνη ἑάλωκύα ἐπτὰ, ὅτι ἐς τὸ Εμβαλον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς, ἐβολεύοντο ἐκ τῶν παρόντων. καὶ ἐλεξεν αὐτοῖς Τευλίαπλος ἀνὴρ Ηλεῖος τάδε.

ras confederunt. Paches vero eos illinc excitatos, nequid injuriae ipsis fieret, in Tenedum custodiendos transmittit, donec Athenienses aliquid statuissent. Triremibus etiam Antissam missis, *eam* sibi adjunxit, et caetera, quae ad exercitum pertinebant, arbitratu suo constituit.

29. Peloponnesii vero, qui quadraginta navibus vehebantur, quos celeriter venisse oportuerat, cum circa Peloponnesum ipsam navigantes tempus triverunt, tum etiam in reliquo navigationis cursu lente vecti, Athenienses quidem, qui in urbe erant, latuerunt, usque dum ad Delum appulissent: illinc vero ad Icarum, et Myconum profecti, tunc primum Mitylenen captam intellexerunt. Sed cum rem exploratam habere vellet, ad Embatum Erythraeae navigarunt. Die autem a Mitylene capta circiter septimo, ad Embatum sunt delati. Itaque re explorata cognita, pro praesenti rerum illarum statu, quid esset agendum, consultare coeperunt. Et Teutiaplus Eleus eos sic est allocutus.

30. ' ALCIDA, caeterique Peloponnesii,
' mei collegae, qui copiarum duces adfu-
' mus, mihi videtur, Mitylenen nobis esse
' navigandum, ita ut jam sumus, antequam
' adventus noster divulgetur. Nam (ut ve-
' risimile est) cum homines urbe recens sint
' potiti, magnam ipsorum in custodiis ne-
' gligentiam offendemus, praecipue vero a
' mari, qua ex parte, cum ipsis nullum ho-
' stem contra se venturum sperant, tum e-
' tiam nostrae vires sunt firmissimae. Veri-
' simile etiam est, ipsorum peditatum, quip-
' pe quod sint viatores, per hospitia disper-
' sum negligentius agere. Si igitur ex im-
' proviso et noctu impetum in ipsos facia-
' mus, spero fore, ut cum illis, qui sunt in
' urbe (siquis modo nobis benevolus adhuc
' supereft) res illas in potestatem nostram
' redigamus. proinde ne vos pigate pericu-
' lum istud subire, reputantes, novas belli
' rationes nullas alias esse, quam istas; a
' quibus si quis dux sibi ipsis caveat, et hostes
' hujusmodi arrepta occasione adoriatur, ex
' animi sententia res plurimas gerere po-
' terit.'

λ'. ' ΑΛΚΙΔΑ, καὶ Πελοποννησοῦ-
 ' ὣς οἱ πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς σρατιᾶς,
 ' ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μιτυλήνην,
 ' πρὶν ἐκπύσους γενέσθαι ὥσπερ ἔχομεν.
 ' καὶ γὰρ τὸ εἰκὸς, ἀνδρῶν νεωσὶ πόλιν
 ' ἔχόντων, πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν.
 ' κατὰ μὲν Νάλασσαν καὶ πάνυ, ἥ ἐκεῖ-
 ' νοὶ τε ἀνέλπισοι ἐπιγενέσθαι ἄν τινα
 ' σφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκή τυγ-
 ' χάνει μάλιστα ἔστι. εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πε-
 ' ςὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέσερον, ὡς
 ' κεκρατηκότων, διεσπάρθαι. εἰ δὲ προσ-
 ' πέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτὸς, ἐλπίζω με-
 ' τὰ τῶν ἔνδον (εἴτις ἄρα ἡμῖν ἐσιν ὑπό-
 ' λοιπος εὔνους) καταληφθῆναι ἄν τὰ
 ' πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίν-
 ' δυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι ἔιναι τὸ
 ' κανὸν τὸ πολέμος ἥ τὸ τοιότον, ὃ εἴτις
 ' σρατηγὸς ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο, καὶ
 ' τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖστον
 ' ἄν ὄρθοῖτο.'

λα'. Ό μὲν, τοσαῦτα εἰπὼν, οὐκ ἐ-
πειθε τὸν Αλκιδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ'
Ιωνίας φυγάδων, καὶ οἱ Λέσβιοι ξυμπλέον-
τες παρήνευν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον
φοβεῖται, τῶν ἐν Ιωνίᾳ πόλεων καταλα-
βεῖν τινα, ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα. ὅπως ἐκ
πόλεως ὀρμώμενοι τὴν Ιωνίαν ἀποσήσωσιν.
ἐλπίδα δὲ εἶναι· ύδεν γάρ ἀκυσίως ἀφῆ-
θαι. καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην ύσται
Αθηναίων ἢν ύφέλωσι, καὶ ἅμα ἢν ἐφορμῶ-
σιν αὐτὸς σφίσι δαπάνη γίγνηται, πείσον-
τε οἵεσθαι καὶ Πιασύθινην ὥσε ξυμπολεμεῖν.
ὅ δὲ ύδε ταῦτα ἐνεδέχειο, ἀλλὰ τὸ πλεῖ-
σον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μιτυ-
λίνης ύστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοπο-
νήσῳ πάλιν προσμίζαι.

λβ'. Αρας δὲ ἐκ τῆς Εμβάτες παρέπλει
καὶ προχών Μυονήσω τῇ Τηίων, τοὺς
αὐχμαλώτες, ὃς κατὰ πλᾶν εἰλήφει, ἀ-
πέσφαξε τὸς πολλάς. καὶ ἐς τὴν Εφεσον
καθορμισαμένος αὐτῷ, Σαμίων τῶν ἐξ Α-

31. Hic quidem ita loquutus, rem Alcidae non persuasit. Alii vero nonnulli ex Ionia exsules, et Lesbii, qui cum ipso navigabant, ei suadebant, ut, quandoquidem hoc periculum formidabat, aliquam urbem in Ionia, aut Cumam Aeolicam occuparet; ut ex urbe, *quam cepisset*, prodeentes, Ioniam ad defectionem impellerent. Spem autem *rei peragendae* esse. Se enim praeter nullius voluntatem *eo* venturos *affirmabant*. Et si proventum istum, qui **maximus** erat, Atheniensibus eriperent, simul etiam si stationes ipsis oppositas haberent, sumtus *ab hostibus* factum iri. etiam se sperare, Pissuthnen a se adductum iri, ut ad hujus belli societatem se adjungeret. Sed Alcidas ne ista quidem admisit: sed ad eam sententiam animo potissimum inclinavit, ut, quoniam non satis mature Mitylenen pervenire potuisset, in Peloponnesum *quam celerrime* se reciperet.

32. Quamobrem cum Embato solvisset, discessit. cumque ad Tejorum Myonesum appulisset, plerosque captivos, quos in suae navigationis cursu interceperat, trucidavit. Et cum Ephesum appulisset, Samiorum, qui

ex Anaeis erant, legati, ad eum venientes, non rite eum Graeciam in libertatem afferere dixerunt, si illos necaret, qui nec arma contra *Peloponnesios* tulissent, nec *ipsis* hostes essent; sed necessitate coacti societatem cum Atheniensibus fecissent. Et, nisi finem faceret, ipsum paucorum quidem hostium amicitiam sibi conciliaturum, longe vero plures ex amicis hostes habiturum. His ille persuasus, quoquot de Chiis adhuc penes se habebat, et ex aliis nonnullos dimisit. Nam homines, licet *Peloponnesiorum* naves conspicerent, haud tamen fugiebant, sed potius, ut ad Atticas accedebant; et ne vel minimam quidem suspicionem habebant, cum Athenienses maris imperium obtinerent, *Peloponnesiorum* naves in Ioniam unquam traejecturas esse.

33. Alcidas vero Epheso raptim discessit, et in fugam se dedit. Nam a Salaminia et Paralo navibus, dum adhuc in portu ad Claron esset, conspectus fuerat. Hae autem ab Athenis cursum casu tenebant. ac hostis insequentis adventum metuens, per altum ferebatur, ad nullam aliam regionem ultro,

μίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἐλεγον οὐ καλῶς
τὴν Ἑλλάδα ἐλευθερῶν αὐτὸν, εἰ ἄνδρας
έφθειρεν ὃτε χεῖρας ἀνταργμένος, ὃτε
πολεμίος, Αθηναίων δὲ ὑπ' ἀνάγκης ξυμ-
μάχους εἰ δὲ μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν
αὐτὸν τῶν ἔχθρῶν ἐσφιλίαν προσάζεσθαι,
τολὺ δὲ πλείος τῶν φίλων πολεμίος ἐ-
ειν. καὶ ὁ μὲν ἐπείσθη τε, καὶ Χίων ἄνδρας
οὓς εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε, καὶ τῶν ἄλλων τι-
άς. ὄρωντες γάρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι ὡς
φευγον, ἀλλὰ προσεχώρον μᾶλλον ως Ατ-
τικαῖς· καὶ ἐλπίδα ὃδε τὴν ἐλαχίσην εἰ-
χον μή ποιε Αθηναίων τῆς Σαλαμῖνος κρα-
τῶντων, ναῦς Πελοποννησίων εἰς Ιωνίαν
παραβαλεῖν.

λγ'. Απὸ δὲ τῆς Εφέσου ὁ Αλκίδας
πλει κατὰ τάχος, καὶ Φυγὴν ἐποιεῖτο.
ἔφθη γάρ ὑπὸ τῆς Σαλαμῖνος καὶ Παρά-
λη, ἔτι περὶ Κλάρον ὄρμῶν. αἱ δὲ ἀπ' Α-
θηνᾶν ἔτυχον πλέονται· καὶ δεδιώς τὴν δι-
νῆν, ἐπλει διὰ τὴν πελάγος, ως γῆ ἐκά-

σιος ἢ χήσων ἄλλῃ ἢ Πελοπονήσω. τὸ
δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Αθηναίοις ἦλθε μὲν
ἀπὸ τῆς Ερυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖται
δὲ καὶ πανταχόθεν. ἀτειχίσας γάρ τὸν στρατό
Ιωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλη-
ούτες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διεμ-
οῦντο μένειν, πορθῶσιν ἀμα προσπίπτο-
τες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δέ τοι
δύσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ἢ τε Πάραλος καὶ
Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπειρόντος ἐπο-
εῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Λάτμου τῆς
νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δέ οὐκέτι ἐν καταλή-
ψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐν-
μισεν, ἐπειδὴ ἢ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι
οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἤναγκάδη-
σαν σρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι, καὶ φυλα-
κὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παραχεῖν.

λδ'. Παραπλέων δὲ πάλιν ἔχει καὶ
Νότιον τὸ Κολοφωνίων, ἢ κατώκηνο Κο-
λοφώνιοι, τῆς ἀνω πόλεως ἐαλωκύας ὑπό^{το}
Ιταμάντος, καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ γύναι

si ad Peloponnesum appulsurus. Pacheti
ero et Atheniensibus cum undique, tum e-
am ex Erythraea hujus rei nuntius affere-
tur. Cum enim Ionia nullis munitionibus
set munita, metus ingens erat, ne Pelo-
ponnesii maritimam oram navibus legentes,
quamvis et sic in animo non haberent *diuti-
s ibi* manere, tamen obiter, prout in sin-
ulas urbes incidissent, eas diriperent. Pa-
ulus vero et Salaminia naves, cum ipsaem
sum *Alcidam* ad Claron vidissent, *rem Pa-
beti* nuntiarunt. Ille vero eum magna fe-
ninationis contentione persequebatur. Et
usque ad insulam Latmon eum est persequu-
sus, sed cum *Alcidas* nusquam amplius ap-
pareret, ita ut eum assequi posset, *Paches*
etro rediit. Cum autem *hostium naves* in
lto assequutus non fuisset, hoc in lucro
osuit, quod nusquam subsistere, neque ca-
tra munire, neque sibi eas praesidiis obsi-
endi, et stationes ipsis oppositas habendi
materiam praebere coactae fuissent.

34. Dum autem ab *hoste* persequendo re-
tereretur, maritimam *Asiae* oram legens,
ad Notium Colophoniorum urbem appulit,
ubi Colophonii habitabant, quod *Colophon*
orum antiqua patria, urbs a mari remo-

tior, ab Itamane, et barbaris per domestica-
cam seditionem *ab altera factione* accitis,
capta fuisset. Haec autem capta fuit eo fer-
me tempore, quo Peloponnesii secundam ir-
ruptionem in Atticam fecerunt. In urbe i-
gitur Notio, cum seditio rursus orta fuis-
set inter illos, qui eo confugerant, et vete-
res urbis colonos, alii quidem auxiliares co-
pias, quas a Pissuthne, et ab Arcadibus, ac
barbaris accersiverant, in munitionibus ur-
bem intersepientibus habebant, et illi de
Colophoniis, qui profugerant ex *antiqua*
patria urbe, quae a mari erat remotior, qui
que Medis faverant, cum ejusdem factio-
nibus hominibus eo ingressi, Rempublicam admini-
strabant. alii vero, qui clam istis aufugerant,
et qui exsules erant, Pachetem accersive-
runt. Is autem, cum Hippiam, Arcadum du-
cem, qui in munitionibus illis urbem inter-
sepientibus erat, ad colloquium evocasset
ea conditione, ut, si nihil dixisset, quod sibi
placeret, eum in suas munitiones rursus sal-
vum et sanum restitueret: ille quidem ad
ipsum processit. Ipse vero eum in custodia
sine vinculis servari jussit; *hostium* munitiones
repente adortus, illisque nihil tale ex-
spectantibus, capit, et Arcadas ac barbaros

ιδιαν ἐπαχθέντων. ἐάλω δὲ μάλιστα αὕτη ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν Αττικὴν ἐγίγνετο. ἐν δὲ τῷ Νοτίῳ, οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι, αὗθις γασιάσαντες, οἱ μὲν, παρὰ Πιοσύθης ἐπικύρως Αρκάδων τε καὶ Βαρβάρων ἐπαγόμενοι, ἐν διατεχίσματι εἶχον, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἀνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ Μηδίσαντες, ξυνεσελθόντες ἐπολίτευον. οἱ δὲ, ὑπεξελθόντες τούτους, καὶ ὄντες φυγάδες, τὸν Πάχηλα ἐπάγονται. ὁ δὲ, προσκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἰππίαν τὸν ἐν τῷ διατεχίσματι Αρκάδων ἄρχοντα, ὡς εἰ, ἦν μηδὲν ἀρέσκοντα λέγη, πάλιν αὐτὸν κατασήσειν ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ ὑγιᾶ. ὁ μὲν ἔξηλθε παρὰ αὐτόν. ὁ δὲ ἐκεῖνον μὲν ἐν φυλακῇ πέδουμω εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τεχίσματι ἔξαπτωίως, καὶ ψήφος δεσμούντον, αἴρει, τούς τε Αρκάδας καὶ τῶν Βαρβάρων ὅσοι ἐνῆσαν διαφθείρει. καὶ τὸν Ἰππίαν ὑσερον ἐσαγαγὼν ὥσπερ ἐσπείσα-

το, ἐπηδὴ ἔνδον ἦν, ξυλαριζάνει, καὶ καταλοξεύει. Κολοφωνίοις δὲ Νότιου παραδίδωσι, πλὴν τῶν Μηδισάντων. καὶ ὑσεροι Αθηναῖοι οἰκισάς πέμψαντες, κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατώκισαν τὸ Νότιον, ξυλαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἴπεις τις ἦν κολοφωνίων.

λέ. Ο δὲ Πάχης, ἀφικόμενος ἐς τὴν Μιτυλήνην, τὴν τε Πύρραν καὶ Ερεσον παρεστάσατο· καὶ Σάλαθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον, ἀποπέμπει ἐς τὰς Αθήνας, καὶ τὸν ἐκ τῆς Τενεδος Μιτυληναῖς ἄνδρας ἀμα, ὃς κατέθειο, καὶ εἴτις ἄλλος αὐτῷ ἄτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποσάσεως. ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς σφράγας τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καβίσατο τὰ περὶ τὴν Μιτυλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον ἡ αὐτῷ ἐδόκει.

λς'. Αφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὴν Σαλαΐθη, οἱ Αθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαθον εὐθὺς ἀπέκλειναν, ἔστιν ἀπαρεχόμενον,

uotquot intus erant, occidit. Et Hippiam postea introductum, sicuti factis induciis promiserat, postquam intus fuit, comprehendit, sagittisque confodit. Et Colophoniis Notium restituit, illis exceptis, qui Medorum partibus averant. Postea vero Athenienses, coloniis missis, eam civitatem ex legibus, instituisseque suis constituerunt, omnibus Colophoniis, si quis usquam erat, ex civitatibus in unum coactis.

35. Paches autem Mitylenen reversus, Tyrrham et Eressum in ditionem rededit. captumque Salaethum Lacedaemonium, in urbe latitantem, Athenas mittit, simul eam illos Mitylenaeos, quos in Tenedum servandos miserat, et si quis alius ipsi dictionis autor fuisse videbatur. Majorem tamen exercitus partem dimittit, cum reliquis ipse permanens, cum Mitylenes, tum tamen caeterae Lesbi res arbitratu suo constituit.

36. Cum autem Salaethus, et qui a Patre missi fuerant, Athenas pervenissent; Athenienses Salaethum quidem confestim

interfecerunt, licet spondentem, cum alia
quaedam, tum etiam Peloponnesios a Pla-
taeis (adhuc enim obsidebantur) se abducti-
rum. De reliquis vero consultare coeperunt.
Et prae ira censuerunt, interficiendos non
solum eos, qui aderant; sed etiam omnes
Mitylenaeos, quotquot puberes essent; im-
puberes vero, ac foeminas in servitutem re-
digendas: dantes criminis cum alteram de-
fectionem, quam *ab Atheniensibus* fecerant,
licet eorum imperio non premerentur, ut
alii; tum etiam alteram, ad quam *Iones solli-
citaverant*, quod Peloponnesiorum classis,
quae auxilium ipsis *Mitylenaeis* ferens, in
Ioniam non sine periculo penetrare ausa fu-
erat, motum illum non minimum adjuvisset
nec enim parvo, levique consilio defectio-
nem fecisse videbantur. Triremem igitur ad
Pachetem mittunt, quae populi decretum
nuntiet, imperantes, ut primo quoque tem-
pore Mitylenaeos necet. Postero autem die
confestim eos vehementer poenituit, et fa-
vum ac immane decretum, quod fecerant
secum ipsi reputabant, quo totam civitatem
potius, quam ipsos defectionis autores necar-
jubebant. Cum autem Mitylenaeorum lega-

τά τ' ἄλλα, καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν (ἔτι γάρ
ἐπολιορκήντο) ἀπάξειν Πελοποννησίους.
περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιήντο· καὶ
ιπὸ ὄργης ἐδοξεῖν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας
μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπαντας
Μιτυληναίς ὅσοι γένοσται, παιδας δὲ καὶ γυ-
ναικας ἀνδραποδίσαι. ἐπικαλλύντες τὴν τε
ἄλλην ἀπόσασιν, ὅτι ὡκέαρχόμενοι ὥσπερ
οἱ ἄλλοι ἐποίσαντο, καὶ προσξυνελάβοντο
ἢ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων
τῆς, ἐς Ιωνίαν ἔκείνοις βοηθοὶ τολμήσα-
ται παρακινδυνεῦσαι. Τούτης γάρ ἀπὸ Βραχεί-
ας διανοίας ἐδόκεν τὴν ἀπόσασιν πομήσα-
ται. πέμπουσιν δὲ τρίτην ὡς Πάχητα
γηγελον τῶν δεδουγμένων, κατὰ τάχος κε-
κεύοντες διαχρήσασαι Μιτυληναίς. καὶ
τῇ ὑσεραίᾳ μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς,
καὶ ἀναλογισμὸς, ὡμὸν τὸ βούλευμα καὶ
μέγα ἐγνῶσθαι, πόλιν ὅλην διαφέρειν
ἄλλον, ή δὲ τοὺς αὐτίους, ὡς δι' ἥδοντο
τοῦ τῶν Μιτυληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις,

καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Αθηναίων ξυμπράσασοις,
παρεσκεύασαν τὸς ἐν τέλει ὥσε αὐθις γνω-
μας προθεῖναι. καὶ ἐπεισαν ῥᾶσιν, διότι καὶ
ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βελόμενον τὸ πλέον τῶν
πολιτῶν αὐθις τιὰς σφίσιν ἀποδεῖναι βο-
λεύσασθαι. κατασάσης δὲ εὐθὺς ἐκκλη-
σίας, ἄλλαι τε γνῶμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέ-
γοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλεανέτης, ὅσπερ καὶ
τὴν προτέραν ἐνενικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι
ὧν καὶ ἐσ τὰ ἄλλα βιαιόταλος τῶν πολιτῶν
τῷ τε δήμῳ παραπολὺ ἐν τῷ τότε πλα-
νώταλος, παρελθὼν αὐθις, ἐλεγε τοιάδε.

λζ'. ‘ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἡδης

‘ γωγε καὶ ἄλλο τε ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι
‘ ἀδύνατός ἐσιν ἐτέρων ἀρχειν, μάλισται
‘ δι’ ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ περὶ Μιτυληναῖς
‘ ων μεταμελεία. διὰ γάρ τὸ καὶ τὸν ἡδης
‘ φαν ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβλευτον πρὸς ἄλλην
‘ λαχεις, καὶ ἐσ τὸς ξυμμάχυς τὸ αὐτὸν
‘ χετε. καὶ ὁ τι ἀν ἡ λόγω πεισθέντες
‘ ὑπ’ αὐτῶν ἀμάρτητε, ἡ οἰκῆιος ἐνδῶτε,

ti, qui aderant, et quotquot Athenienses ipsi studebant, hoc animadvertisserunt, suaserunt illis, qui reipublicae praeverant, ut hac de re ad populum iterum referrent, et sententias rogarent. Quod facile persuaserunt, quia et illis hoc erat perspectum, majorem civium partem cupere hac de re iterum consultandi potestatem sibi per aliquos dari. Quamobrem concione statim coacta, cum aliae sententiae a singulis sunt dictae, tum etiam Cleon Cleaeneti filius, cuius etiam de *Mitylenaeis* occidendis sententia pridie evicerat, qui et caeteris in rebus civis erat omnium violentissimus, et tunc temporis apud plebem longe gratiosissimus, ita ut ei, quicquid vellet, dicendo facile persuaderet, in medium progressus, hanc orationem habuit.

37. 'CUM saepe alias ego statum popularem minime aptum judicavi ad imperium in alios obtinendum, tum vero praecipue nunc in hac vestra de *Mitylenaeis* poenitentia. Nam quia vos in quotidiana, et mutua consuetudine hic securi estis, nec ulla insidias timetis, idem etiam de sociis sentitis. Et quicquid vel eloquentia eorum adducti deliqueritis, vel misericordia moti

‘ remiseritis, non reputatis, vos, magno ve-
‘ stro cum periculo, nec ulla cum gratia fo-
‘ ciorum molles facilesque *erga eos* esse. Non
‘ considerantes, imperium, quod obtinetis,
‘ tyrannidem esse, ipsosque ad infidias vobis
‘ faciendas attentos esse, vestroque imperio
‘ invitos parere: qui vobis dicto sunt audi-
‘ entes, non propter beneficia, quae vos ipsi
‘ vestro cum detimento in eos contuleritis;
‘ sed propter potentiam, qua superiores e-
‘ stis, potius quam propter illorum erga vos
‘ benevolentiam. Omnia vero perniciosis-
‘ sum erit, si nihil eorum, quae a nobis
‘ decreta fuerint, certum, firmumque ma-
‘ neat: nec intelligamus illam rem publicam,
‘ quae malis quidem, sed tamen immotis ac
‘ *perpetuo firmis* legibus utitur, praestanti-
‘ orem esse illa, quae bonis quidem legibus
‘ utitur, sed tamen mobilibus: et imperiti-
‘ am cum modestia conjunctam utiliorem ef-
‘ se peritia cum immodestia conjuncta; ac
‘ imperitiores homines, si cum peritioribus
‘ conferantur, res publicas plerumque me-
‘ lius administrare. Nam isti quidem, et le-
‘ gibus sapientiores videri, et in publicis
‘ consultationibus sententiam semper obti-

ἐπικινδύνως προεῖδε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς
 τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζε-
 ὀδαν οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχε-
 τε τὴν ἀρχὴν, καὶ προσεπίβουλεύοντας
 αὐτὸς, καὶ ἀκοντας ἀρχομένας. οἱ δὲ ἐξ
 ὧν ἀν χαρίζοντες βλαπτόμενοι αὐτοὶ, α-
 χροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀν ἰχνοῦ
 μᾶλλον, ἢ τῇ ἐκείνων εὔνοίᾳ περιγένη-
 σθε. πάντων δὲ δεινόταλον, εἰ βέβαιον ἡ-
 μῖν μηδὲν καθεστήζει ὧν ἀν δόξη πέρι. μη-
 δὲ γνωσόμεθα ὅτι χείροις νόμοις ἀκινή-
 τοις χρωμένη πόλις κρείασων ἐσὶν, ἢ
 καλῶς ἔχοσιν ἀκύροις· ἀμαθία τε με-
 τὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον, ἢ δεξιό-
 της μετὰ ἀκολασίας. οἱ τε φαυλότεροι
 τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὰς ξυνετωτέρους,
 ὡς ἐπιτοπλεῖσον ἀμεινονούσι τὰς πό-
 λεις. οἱ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτε-
 ροις βλέπονται φαίνεσθαι, τῶν τε αἱτὶ λε-
 γομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, ὡς
 ἐν ἄλλοις μείζοσιν όπερι ἀν δηλώσαντες

' τὴν γνώμην· καὶ ἐκ τῆς τοιότητος τὰ πολ.
 ' λὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις. οἱ δὲ ἀπι-
 ' σοῦντες τῇ ἐξ αὐτῶν ξυνέσει, ἀμαθέσε-
 ' ροι μὲν τῶν νόμων ἀξιῶσι εἶναι, ἀδυνατώ-
 ' τεροι δὲ τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμφασι
 ' λόγον. κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τῆς ἴσης μᾶλ-
 ' λον, ἡ ἀγωνιστὴ, ὅρθοῦνται τὰ πλείω.
 ' ὡς γὰν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιῶντας, μὴ δεινότητι
 ' καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους, παρὰ
 ' δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραπεῖν.

λη'. ' Εγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτός είμι τῇ
 ' γνώμῃ, καὶ Θαυμάζω μὲν τῶν προθέν-
 ' των αὐθίς περὶ Μιτυληναίων λέγειν, καὶ
 ' χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, ὁ ἐσι-
 ' πρὸς τῶν ἡδικηκότων μᾶλλον. ὁ γάρ
 ' παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ ὄφ-
 ' γῃ ἐπεξέρχεται. ἀμύνεσθαι δὲ, τῷ πα-
 ' θεῖν ὀτιεγγυτάτῳ κείμενον ἀντίπαλον
 ' οὖν, μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει.
 ' Θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσαι ὁ ἀντερῶν,
 ' καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν, τὰς μὲν Μι-

nere volunt, quasi in aliis majoribus rebus ingenii sui vim ostentare non possint; atque propterea plerumque respuplicas evertunt. Illi vero, quia suae peritiae diffidunt, se legibus imperitiores esse, et illius sententiam, qui recte dixit, a se vituperari non posse, ultro fatentur. Itaque respuplicas plerumque recte administrant, quia sunt rerum aequi aestimatores potius, quam concertatores. Sic igitur nos quoque facere, nec dicendi facultate et solertiae contentione elatos, vestrae multitudini aliter, quam sentimus, suadere decet.

38. 'Ego igitur in eadem sententia permaneo, atque illos miror, qui de Mityleneis ad vos iterum retulerunt, et moram interponunt, quod illis, qui injuriam fecerunt, commodius est: qui enim injuriam accepit, *si morae interponantur*, ira languore persequitur. Ultio vero, quae est injuriae illatae adversaria, si statim eam sequatur, maximas poenas repetit. Illum etiam miror, (quisquis ille erit,) qui contra me dicet, et aperte pronuntiare non dubi-

tabit: Mitylenaeorum quidem injurias es-
se nobis utiles, nostros vero casus sociis de-
trimenta non afferre. Sed profecto constat
hunc aut dicendi facultate fretum, concer-
tationis studio daturum operam, ut demon-
stret id non esse decretum, quod tamen
maxime decretum est; aut quaestu induc-
tum, speciosa oratione elaborata, vobis im-
ponere conaturum. At respublica prop-
ter hujusmodi concertationes aliis quidem
praemia dat, ipsa vero pericula sustinet.
Hujus vero rei culpa penes vos est, qui hu-
jusmodi certamina perperam instituitis, et
verborum quidem spectatores, rerum vero
auditores esse consuevistis: res quidem fu-
turas, si quis optime dixerit, fieri posse con-
iectantes: res vero jam gestas, ex illorum
oratione *spectantes*, qui egregie vos objur-
garint; id, quod vos ipsi vidistis, non cer-
tius existimantes esse, quam quod audistis.
et orationis quidem novitate facillime vo-
bis imponi finitis; spectatam vero, ac pro-
batam orationem nullo modo sequi vultis:
rerum quidem inusitatarum semper servi,
usitatarum vero contemtores. Et unusquis-

τυληναιών ἀδικίας ήμιν ὡφελίμυς θάσος,
 τὰς δὲ ήμετέρας ξυμφορὰς τοῖς ξυμ-
 μάχοις βλάβας καθισαμένας, καὶ δῆ-
 λον ὅτι ἡ τῷ λέγειν πισεύσας, τὸ πάνυ
 δοκῆν, ἀνταποφῆναι ὡς ὡκ ἔγνωσαι ἀγω-
 νισαι' ἄν, ἡ κέρδει ἐπαιρόμενος, τὸ εὐπρε-
 πὲς τῷ λόγῳ ἐκπονήσας, παράγειν περά-
 σεται. ή δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώ-
 νων τὰ μὲν ἄνθλα ἐτέροις δίδωσιν, αὐτὴ
 δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δὲ οὐ-
 μεῖς, κακῶς ἀγωνιθετῶντες, οἵτινες εἰώ-
 θατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι,
 ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων· τὰ μὲν μέλ-
 λοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκο-
 πῶντες, ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι. τὰ δὲ
 πεπραγμένα ἥδη, οὐ τὸ θεαθὲν πισότε-
 ρον ὄψει λαβόντες ἡ τὸ ἀκουοθὲν, ἀπὸ
 τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ
 μετὰ καυστῆλος μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι
 ἀριστοί, μετὰ δεδοκιμασμένης δὲ μὴ ξυνέ-
 ποθαι ἔθέλειν· δῆλοι ὄντες τῶν δεὶ α-

τόπων, ὑπερόπλαι δὲ τῶν εἰωθότων. καὶ
 μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἔκαστος βολέ,
 μενος δύνασθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀνταγωνίζο-
 μενοι τοῖς τὰ τοιαῦτα λέγοσι, μὴ ὑπε-
 ροι ἀκολυθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, οὐέτοι
 δέ τι λέγοντος προεπανέσαι· καὶ προ-
 σθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμενα,
 καὶ προνοῦσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀπο-
 βησόμενα· ζητῶντες τε ἄλλο τι, ὡς εἰ-
 πεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐοῦ
 περὶ τῶν παρόντων ἴκανως. ἀπλῶς τε,
 ἀκοῆς ἡδονῆς ἡσάρμενοι, καὶ σοφισῶν θεα-
 ταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον, ἢ περὶ
 πόλεως βολευομένοις.

λθ'. Οὐ ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέ-
 πειν ὑμᾶς, ἀποφαίνω Μιτυληναίς μά-
 λιστα δὴ μίαν πόλιν ἡδικηκότας ὑμᾶς.
 ἐγὼ γὰρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν
 τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν, ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν
 πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέσησαν, ξυγ-
 γνώμην ἔχω· μῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες

que vestrum potissimum quidem dicendi facultate praestare cupit, si minus, illis, qui hac eloquentiae laude excellunt, resistitis, ne, si illorum sententiam sequamini, illis inferiores esse videamini; et si quis aliquid acute dixerit, ad illum laudandum prompti estis, vel ante quam hoc ipsum dixerit, prompti etiam estis ad significandum, ea, quae dicuntur, a vobis jam esse percepta, vel ante quam sint dicta; sed ad horum eventa prospicienda tardi estis. Et aliquem alium rerum statum (ut ita loquar) quaeritis, quam sit is, in quo vivimus, quam ne praesentem quidem rerum statum satis bene cognoscitis. Denique, ut rem paucis expediam, aurium voluptati servitis, et potius similes estis spectatoribus, qui sedent, et audiunt sophistas, quam viris, qui de republica consultant.

39. 'A quibus vitiis ego vos avocare co-
nans, pronuntio unam *omnium* Mitylenae-
orum civitatem vobis maximam injuriam
jam fecisse. Ego enim illis, qui vestrum im-
perium ferre nequeunt, aut qui ab hosti-
bus coacti, defecerunt, veniam do. Sed

‘ cum illi, qui insulam tenebant, et urbem
‘ muris cinctam incolebant, et qui a mari
‘ tantum nostros hostes metuebant, ubi et
‘ ipsi firmo classis apparatu adversus eos e-
‘ rant muniti, suisque legibus utentes, libe-
‘ ri vivebant, et ante omnes a nobis hono-
‘ rabantur, talia facinora patrarint; quid a-
‘ liud, quam insidias fecerunt, bellum poti-
‘ us inferentes, quam defectionem facien-
‘ tes, (defectio enim est illorum, qui vim a-
‘ liquam patiuntur) operamque dederunt,
‘ ut junctis opibus, cum illis, qui nobis sunt
‘ hostes infensissimi, nos perderent? Atqui
‘ hoc est atrocius, quam si per se, *solique*
‘ partis opibus bellum nobis intulissent. ne-
‘ que calamitates aliorum, qui, post defec-
‘ tionem a nobis factam, in servitutem jam
‘ sunt redacti, documentum ipsis fuerunt;
‘ neque praefens *ipsorum* felicitas ipsis a-
‘ periculis adeundis deterruit, facti autem
‘ audaces ad futura, et speratis rebus majo-
‘ ribus, quam quas praestare poterant, et mi-
‘ noribus, quam quas cupiebant, bellum fus-
‘ ceperunt, armis potius quam jure discep-
‘ tandem censentes. quo enim tempore se
‘ victores fore putarunt, nullis injuriis a no-

μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν μό-
 νον φοβόμενοι τὸν ἡμετέρος πολεμίος, ἐν
 ᾧ καὶ αὐτοὶ τριτρῶν παρασκευῇ οὐκ ἀ-
 φρακτοὶ ἦσαν πρὸς αὐτὸς, αὐτόνομοὶ τε
 οἰκεῖοις, καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ^τ
 ἡμῶν, τοκῦτα εἰργάσαντο· τί ἄλλο ἔ-
 τοι ἡ ἐπεβλευσάν τε, καὶ ἐπανέσησαν
 μᾶλλον ἡ ἀπέσησαν, (ἀπόσασις μέν γε,
 τῶν βίαιον τι παχύντων ἐσὶν) ἐγένη-
 σάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς
 σάντες διαφθεῖραι; καί τοι δεινότερον ἐσὶν
 ἡ εἰ καذ' αὐτὸς δύναμιν κτώμενοι ἀντε-
 πολέμησαν· παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὐτε
 αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀ-
 ποσάντες ἥδη ἡμῶν ἔχειρώθησαν, οὐτε ἡ
 παρῆσα εὐδαιμονία παρέχεν ὄκνου μὴ
 ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ
 μέλλον θρασεῖς, καὶ ἐλπίσαντες μακρότε-
 ρα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βι-
 λήσεως, πόλεμον ἥραντο, ἰχὺν αἰξιώσαν-
 τες τῷ δικαίῳ προθεῖναι· ἐν ᾧ γαρ ὡή-

θησαν περιέσεαδαι, ἐπέθεντο ἡμῖν ὥκαιοι
 δικούμενοι. εἴσωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς αἱ
 μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστα ἀπροσδόκητος
 εὐπραξία ἐλθη, ἐς Ὑβριν τρέπειν. τὰς
 πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐ-
 τυχῆντα, ἀσφαλέστερα, ἢ παρὰ δόξαντα
 κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ἔστιν ἀπωθοῦν-
 ται, ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται. χρῆνται
 Μιτυληναίους καὶ πάλαι μηδὲν διαφέ-
 ροντας τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσαι
 καὶ οὐκ ἀν ἐς τόδε ἐξύβρισαν. (πέφυκε
 γὰρ καὶ ἄλλως ἀνθρωπος τὸ μὲν Θερα-
 πεῦνον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον
 θαυμάζειν) κολασθήτωσαν δὲ καὶ νῦν ἀ-
 ξίως τῆς ἀδηκίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις
 ἢ αὐτία προσεθῆ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύση-
 τε. πάντες γάρ ἡμῖν γε ὄροις ἐπέθεν-
 το, οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τρεπομένοις, νῦν
 πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι. ἀλλὰ τὸν με-
 τα τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βε-
 βακότερον, ξυναπέσησαν. τῶν τε ἔνυ-

bis affecti nos invaserunt. **U**su autem venire solet, ut civitates, illae praecipue, quibus nuper ac praeter exspectationem felicitas contigit, ad insolentiam se convertant. Illa vero felicitas, quae secundum rationem hominibus contingit, est plerunque stabilior, quam quae praeter exspectationem accidit: et (ut ita loquar) adversam fortunam facilius propulsant, quam secundam tueruntur. Decuerat autem jam pridem Mytilenaeos nullo peculiari honore praeter caeteros a nobis affici. et eo petulantiae progressi non essent. (Hoc enim alioqui natura comparatum est, ut homo eum quidem contemnat, a quo colitur; eum vero admiretur, qui ipsi non cedit,) Plectantur igitur vel nunc pro magnitudine injuriae, neque paucis quidem culpa tribuatur, plebs vero a vobis absolvatur. Nam universi pariter nos invaserunt, quibus, si ad nos confugissent, nunc iterum in urbe *sua* degere liceret. Sed tutius esse arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum paucis, simul omnes a nobis defecerunt. Considerate autem, si easdem poenas infligatis et so-

‘ ciis illis, qui ab hostibus coacti, et illis, qui
‘ ultro defecerunt, quem tandem fore puta-
‘ tis, quin levissima de causa deficiat, si aut
‘ re feliciter gesta libertatem fit adepturus,
‘ aut re infeliciter gesta nihil gravius sit per-
‘ pessurus? Nos vero in singulis civitatibus
‘ et fortunarum et salutis periculum subi-
‘ bimus. Et si, re prospere gesta, urbem jam
‘ profligatam receperimus, proventibus, in
‘ quibus sita est nostra potentia, in poste-
‘ rum privabimini: si vero labamur, pree-
‘ ter eos, quos jam habemus, novos etiam
‘ hostes habebimus. Et quo tempore illis,
‘ qui nunc sunt hostes minime dubii, resi-
‘ stendum erit, eo bellum nostris sociis erit
‘ faciendum.

40. ‘ Non oportet igitur ullam spem ipsi-
‘ relinquere, qua sperent fore, ut vel oratio-
‘ ne probabili nobis persuadeant, quod cu-
‘ piunt, vel pecuniis peccata redimant, et
‘ quasi humanitus peccarint, veniam a nobis
‘ impetrent. Nec enim inviti deliquerunt:
‘ sed *ultra et scientes* insidias *nobis* fecerunt.
‘ Quod autem praeter voluntatem fit, id
‘ venia dignum est. Ego igitur et tunc pri-

μάχων σκέψασθε εἰ τοῖς τε ἀναγκα-
 ὁδεῖσιν ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ τοῖς
 ἔκτοσιν ἀποστοτι τὰς αὐτὰς ζημίας προσ-
 θήσετε, τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ βραχεία
 προφάσει ἀποσήσεσθαι, ὅταν ἡ κατορ-
 θώσαντι ἐλευθέρωσις ἡ, ἡ σφαλέντι μηδὲν
 παθεῖν ἀνήκεστον. ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκάστην
 πόλιν ἀποκεκινδυνεύσειται τά τε χρήμα-
 τα καὶ αἱ φυχαί. καὶ τυχόντες μὲν, πό-
 λιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες, τῆς ἐπει-
 τα προσόδῳ, δι' ἣν ἴχθυομεν, τολοιπὸν σε-
 ρήσεσθε, σφαλέντες δὲ, πολεμίους πρὸς
 τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν. καὶ ὅν χρό-
 νον τοῖς νῦν καθεσηκόσι δεῖ ἔχθροῖς ἀν-
 θίσασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολε-
 μήσομεν.

μ'. ' Οὐκον δεῖ προσθεῖναι ἐλπίδα γέτε
 λόγω πιστὴν, γέτε χρήμασιν ὀνητὴν, ὡς
 ξυγγνώμην ἀμαρτεῖν ἀνθρωπείως λήψον-
 ται. ἀκούτες μὲν γάρ γέτε ἐβλαψαν, εἰ-
 δότες δὲ ἐπεργάλευσαν. ξύγγνωμον δι' ἐστί

τὸ ἀκόσιον. ἐγὼ μὲν δὲ καὶ τότε πρῶ-
 τον, καὶ νῦν διαμάχομαι, μὴ μεταγνῶ-
 ναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ
 τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτω,
 καὶ ἡδονῇ λόγων, καὶ ἐπιείκειᾳ, ἀμαρτά-
 νειν. ἐλέός τε γάρ πρὸς τὸν ὁμοίους δί-
 καυσ ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τὸν δί-
 καυτικτίνας, ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας
 δεῖ πολεμίσει. οἱ τε τέρποντες λόγῳ ἥ-
 τορες ἔξεστι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα,
 καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχέα ἡσθεῖσα,
 μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὗ-
 εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήφονται. καὶ
 ἡ ἐπιείκεια πρὸς τὸν μέλλοντας ἐπιτη-
 δείσεις καὶ τολοιπὸν ἔσεσθαι, μᾶλλον δί-
 δοται ἡ πρὸς τὸν ὁμοίους τε καὶ γδὲν ἥσ-
 σον πολεμίους ὑπολειπομένος. ἐν δὲ ξυνε-
 λών λέγω, πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ, τὰ τε
 δίκαια ἐς Μιτυληναίους καὶ τὰ ξύμφορα
 ἄμα ποιήσετε. ἄλλως δὲ γνόντες, τοῖς
 μὲν δὲ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλ-

'mum, et nunc quoque contendō, ne pristi-
 'nam sententiam mutantes decretum jam
 'ante factum rescindatis, neve misericordia,
 'et verborum illecebris, et lenitate, tribus
 'rebus imperio perniciosissimis, adducti pec-
 'cetis. Nam misericordiam illis, qui sunt
 'similes, viciissim tribui est aequum: non au-
 'tem illis, qui mutua miseratione non com-
 'moventur, et qui propter necessitatem, *qua*
 '*inviti parere coguntur*, se nobis hostes per-
 'petuo praebent. Et oratores, qui sua ora-
 'tione oblectant, in aliis minoribus rebus
 'certamen habebunt: non autem in *qua*, ipsa
 'quidem civitas pro minima voluptate, quam
 'perceperit, maximam jaēturam faciet; ipsi
 'vero pro causa bene acta beneficium acci-
 'pient. Et lenitas illis potius tribuitur, qui
 'in posterum amici sunt futuri, quam illis,
 'qui semper sui similes, et nihilo minus ho-
 'stes sunt futuri, si *superstites* relinquuntur.
 'Atque (ut semel rem totam paucis expedi-
 'am) si meā sententiam sequamini, ea fa-
 'cietis, quae cum erga Mitylenaeos aequa,
 'tum etiam *vobis ipsis* utilia sunt futura. Sed
 'si aliter statuatis, illis quidem nihil gratifi-
 'cabimini, vos vero ipsos *vestro* *praejudicio*

magis damnabitis. si enim isti merito defe-
cerunt, vos certe contra fas et jus ipsis im-
perare dicemini. Quod si vel contra fas et
jus, hoc tamen vobis faciendum censetis, o-
portet igitur hos etiam praeter fas et jus a
vobis puniri, quia hoc vobis conductit, aut
imperium a vobis deponi, operamque dari,
ut fine periculo viros bonos agatis. eadem
etiam poena in illos animadvertisse; neque
vos, qui evasistis, clementiores vosmet o-
stendite, quam illi, qui infidias fecerunt,
erga vos fuissent, si rem ex animi sententia
geffissent: cogitantes, quae verisimile est ip-
sos facturos fuisse, si vos vicissent, praeser-
tim cum vos injuria lacefiverint. Illi vero
praecipue, qui nulla de causa aliquem ma-
leficio afficiunt, hunc etiam ad internecio-
nem usque persequuntur, et funditus per-
dunt, quia periculum sibi impendens ab
hoste, qui *superstes* relinquitur, suspectum
habent. Qui enim injuriam aliquam acce-
pit, a quo non oportuit, hic periculo vita-
to in eum acerbior esse solet, quam in jus-
tum hostem. Nolite igitur vestri ipsorum
proditores esse. Sed animo quam proxime
accedentes ad mala, quae passuri eratis, et
vos caeteris omnibus rebus antepositorum

λον δίκαιώσεσθε. εἰ γάρ ἔτοι ὄρθῶς ἀπέ-
 σησαν, ὑμεῖς ἀν οὐ χρεὸν ἀρχοιτε. εἰ
 δὲ δὴ καὶ ὡς προσῆκον ὅμως ἀξιοῦτε τοῦ-
 το δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκὸς τοίνυν καὶ τόσ-
 δε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι
 τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τῆς ἀκινδύνου ἀνδραγα-
 θίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσα-
 τε ἀμύνασθαι, καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ
 διαφεύγοντες τῶν ἐπιβουλευσάντων φα-
 νῆναι. ἐνθυμηθέντες ἂν εἰκὸς ἦν αὐτοὺς
 ποιῆσαι κρατήσαντας ήμῶν, ἄλλως τε
 καὶ προϋπάρξαντας ἀδικίας. μάλιστα δὲ
 οἱ μὴ ξὺν προφάσει τιὰ κακῶς ποιοῦν-
 τες ἐπεξέρχονται, καὶ διόλλυνται, τὸν
 κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου
 ἐχθρᾶ. ὁ γάρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τὶ παθῶν,
 χαλεπώτερος διαφυγὼν τοῦ ἀπὸ τῆς Ἰ-
 σης ἐχθρᾶ. μὴ δὲ προδόται γένησθε ήμῶν
 αὐτῶν. γενόμενοι δὲ ὅτιεγγύτατα τῇ
 γνώμῃ τῆς πάχειν, καὶ ὡς πρὸ παντὸς
 ἀν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι,

' νῦν ἀνταπόδοτε, μὴ μαλακισθέντες πρὸς
 ' τὸ παρὸν αὐτίκα, μηδὲ τοῦ ἐπικρεμα-
 ' σθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. κο-
 ' λάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς
 ' ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς
 ' κατασήσατε, ὃς ἀν ἀφισῆται, Θανάτῳ
 ' ζημιωσόμενον. τόδε γὰρ ἦν γνῶσιν, ἥσ-
 ' σον, τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες, τοῖς
 ' ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις.
 μα'. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μεί-
 δι' αὐτὸν Διόδοτος Εὔκρατος (οὗσπερ καὶ ἐν
 τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα
 μὴ ἀποκλεῖναι Μιτυληναίς) παρελθὼν καὶ
 τότε, ἔλεγε τοιάδε.

μβ'. ' ΟΥΤΕ τὸς προθέντας τὴν δι-
 ' αγνώμην αὐθὶς περὶ Μιτυληναίων αὐτι-
 ' ὥμαι, γάτε τὸς μεμφομένυς μὴ πολλάκις
 ' περὶ τῶν μεγίσων βουλεύεσθαι, ἐπα-
 ' νῶ. νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐ-
 ' ουλία εἶναι, τάχος τε καὶ ὄργην. ὃν
 ' τὸ μὲν, μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι,

fuisse, eos in vestram potestatem redigere: nunc parem gratiam ipsis referatis; non emolliti ob praesentem ipsorum fortunam, ac statum, in quo jam sunt; nec periculi, quod vobis non ita pridem impendebat, oblitii. Hos igitur pro meritis plecite, et insigne exemplum sociis praebete; ut intelligent eum, qui defectionem a vobis fecerit, morte multatum iri. Hoc enim si cognoverint, vos, neglectis hostibus, cum vestris sociis posthac minus pugnabitis.'

41. Atque Cleon quidem haec dixit. Post eum vero Diodotus Eucratis filius, (qui et in superiore concione ipsi maxime fuerat adversatus, ne Mitylenaei necarentur) tunc etiam in medium progressus, haec verba fecit.

42. ' NEQUE illos, qui de Mitylenaeis iterum ad consilium retulerunt, reprehendos puto; neque illos, qui maximis de rebus saepius consultandum esse vetant, laudandos censeo. Nam haec duo, celeritatem et iram, bonae consultationi maxime contraria esse judico. Quorum alterum quidem cum amentia coniunctum esse solet; alterum vero, cum imperitia et consilii tenuitate. Et qui orationem rerum

agendarum magistrum esse contentiose negat, aut amens est, aut privatim aliquid ipsius interest. amens quidem, si ulla alia ratione, quam verbis, res futuras, easque obscuras declarari posse putat. ipsius vero interest, si cupiens aliquid turpe persuadere, de hoc quidem, quod est turpe, se non belle differere posse putet: sed, si probe vituperaverit *alios*, cum illos qui sententiam contra ipsum sunt dicturi, tum etiam auditores a se territum iri speret. Illi etiam sunt molestissimi, qui, ut suae prudentiae ac eloquentiae specimen edant, magnifica oratione corruptelam *adversariis* objectant, eosque hoc nomine accusant. Si enim imperitiam *illis* objicerent; is qui rem persuadere non posset, imperitus potius quam injustus habitus, victus discederet. Sed si injustitia *alicui* objiciatur, et idem causam obtineat, est suspectus; et nisi obtineat, non solum imperitus, sed etiam injustus existimatur. Et respublica ex hisjusmodi re detrimentum capit. Consultoribus enim propter metum destituitur: quanquam praecclare cum ea ageretur, si tales cives nulla dicendi facultate praedi-

τὸ δὲ, μετὰ ἀπαιδευσίας, καὶ βραχύτη-
 τος γνώμης. τούς τε λόγους ὅστις δια-
 μάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμά-
 των γίγνεσθαι, ή ἀξύνετός ἐστι, ή ἴδια
 τὶ αὐτῷ διαφέρει. ἀξύνετος μὲν, εἰ ἀλ-
 λω τινὶ ἥγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυ-
 νατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι· δια-
 φέρει δὲ αὐτῷ εἰ βουλόμενός τι αἰχρὸν
 πεῖσαι, εὖ μὲν εἰπεῖν όκον ἀν ἥγεῖται περὶ
 τῆς μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλῶν,
 ἐκπλῆξαι ἀν τούς τε ἀντερῦντας καὶ τοὺς
 ἀκουσομένους. χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ
 ἐπὶ χρήμασι προσκατηγοροῦντες ἐπίδει-
 ξιν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατητι-
 ὕντο, οὐ μὴ πείσας, ἀξυνετώτερος ἀν δό-
 ξας εἶναι ή ἀδικώτερος, ἀπεχώρει. ἀδι-
 κίας δὲ ἐπιφερομένης, πείσας τε, ὑπο-
 πτος γίγνεται, καὶ μὴ τυχών, μετὰ
 ἀξυνεσίας καὶ ἀδίκος. ή τε πόλις όκον
 φελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε. φόβῳ γὰρ ἀπο-
 γερεῖται τῶν ξυμβούλων· καὶ πλεῖστον ἀν

108 ΘΟΤΚΥΔ. Γ. μγ'.

· ὅρθοῖτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχοντα τὸν τούτον
· οὐτὸς τῶν πολιτῶν. ἐλάχιστα γάρ ἀντεῖσθαι
· πεισθείσαν ἀμαρτάνειν. Χρὴ δὲ τούτον
· μὲν ἀγαθὸν πολίτην, μὴ ἐκφοβοῦντα τούτον
· ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ φαίνεσθαι ἀμεινον λέγοντα. Τὴν δὲ σώφρον
· να πόλιν, τῷ τε πλεῖστα εὖ βιβλεύοντα
· μὴ προσιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μηδὲ ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχόστης καὶ τὸν μὴ τυχόντα
· τα γνώμην, όχι ὅπως ζημιῶν, ἀλλὰ μηδὲ
· ἀτιμάζειν. οὕτω γάρ, οὐ, τε κατορθῶν
· ἡκίστα ἀν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιούσθαι
· παρὰ γνώμην τὶ καὶ πρὸς χάριν λέγοντα
· οὐ, τε μὴ ἐπιτυχών, ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ
· χαριζόμενός τι, καὶ αὐτὸς προσάγεσθαι τούτον
· πλῆθος.

μγ'. · ^{τι}Ων ήμεῖς τάναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι, ἦν τις καὶ ὑποπτεύῃσι κέρδους
· μὲν ἔνεκα, τὰ βέλτιστα δὲ ὅμως λέγειν
· φθονήσαντες τῆς βεβαίου δοκήσεως τῶν
· κερδῶν, τὴν φανερὰν ὠφέλειαν τῆς πόλεως

tos haberet. minime enim ad peccandum
impellerentur. Atqui oportet bonum ci-
vem non terrentem adversarios, qui sen-
tentiam contra ipsum sunt dicturi; sed, pa-
ri dicendi potestate facta, disputantem de-
monstrare, se meliora dicere. Civitatem ve-
ro sapientem oportet optimo consultori non
addere novum honorem; sed nec eum, quem
jam habet, imminuere: illum etiam, qui
non est bonus consultor, non solum nulla
poena, sed ne ulla quidem ignominia affi-
cere. Ita enim et is, qui in dicendis sen-
tentiis praefstat, nihil aliter ac sentit, ne-
que quidquam ad gratiam dicet, adductus
spe longe majorum honorum, quos adi-
pisci cupit. Et qui rectum consilium dare
non novit, et ipse multitudinem sibi conci-
liare non studebit, eadem ratione ei in re
aliqua gratificans.

43. 'Quorum nos contraria facimus: et
praeterea, si quis in fordium et corruptelae
suspicionem venerit, et tamen eum optime
dicere constet, invidentes ei propter incer-
tam fordium suspicionem, manifestam u-
tilitatem reipublicae eripimus. Solet autem
usu venire, ut bonae ac *salutares* senten-
iae, quae ex improviso dicuntur, non mi-

‘ nus sint suspectae, quam malae et pernicio-
‘ sae: adeo ut oporteat pariter, tam illum
‘ qui reipublicae pessimum consilium est da-
‘ turus, quam illum, qui optimam sententi-
‘ am dicturus, multitudinem dolo sibi conci-
‘ liare, et mendacio suam causam probare
‘ Et solam *hanc rempublicam*, propter hu-
‘ jusmodi suspiciones, nemo aperte, nisi frau-
‘ de decipiat, beneficiis afficere potest. Quo-
‘ enim aperte beneficium ipsi dat, in quae-
‘ stus obscuri suspicionem incidit, *quasi pri-*
‘ *beneficio reipublicae dato, ipse beneficium a-*
‘ *liquod longe majus ab ea clam sit acceptu-*
‘ *rus.* Oportet autem in rebus maximis, e-
‘ in tanta *imperii* dignitate, nos, qui verba-
‘ facimus, longius prospicere, quam vos, qu-
‘ non longe prospicitis; praesertim cum nos
‘ qui consilium damus, rationem reddere co-
‘ gamur vobis, qui nos auditis, et qui nulli
‘ rationibus reddendis, nullique judicio ob-
‘ noxii estis. Si enim et ille, qui aliquid per-
‘ suasit, et ille, cui hoc persuasum fuit, ae-
‘ que multaretur, profecto prudentius ju-
‘ dicaretis. Nunc vero ad quemlibet animi
‘ motum, quo repente fueritis abrepti,
‘ quando forte in rebus judicandis labamini
‘ illius, qui persuaserit, unam sententiam

λεως ἀφαιρούμεθα. καθέσηκε δὲ τάγα-
θα, ἀπὸ τῆς εὐθέος λεγόμενα, μηδὲν ἀ-
νυποπτότερα εἶναι τῶν ιακῶν. ὥστε
δεῖν ὁμοίως τὸν τε τὰ δεινότατα βλό-
μενον πεῖσαι, ἀπάτη προσάγεσθαι τὸ
πλῆθος, καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα,
ψευσάμενον, πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε
πόλιν διὰ τὰς περινοὶς εὖ ποιῆσαι ἐκ
τοῦ προφανοῦς, μὴ ἐξαπατήσαντα, ἀ-
δύνατον. ὁ γὰρ διδοὺς Φανερῶς τι ἀγα-
θὸν, ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς πη πλέ-
ον ἔχειν. Χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν
τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ημᾶς περιστέρω
προνοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὄλιγους
σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν
παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν
ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ, τε πεί-
σας καὶ ὁ ἐπισπώμενος ὁμοίως ἐβλάπισ-
το, σωφρονέσερον ἀν ἐκρίνετε. νῦν δὲ
πρὸς ὄργὴν ἦν τινα τύχητε ἐσιν ὅτε
σφαλέντες, τὴν τῆς πείσαντος μίαν γνώ-

• μην ζημιάτε, καὶ ὃ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν
• εἰ πολλαὶ ἔσαι ξυνεξήμαρτον.

μδ. • Εγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶ
• περὶ Μιτυληναίων, οὔτε κατηγορήσων
• οὐ γάρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν
• ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς
• ἡμετέρας εὐβλαστίας. οὐν τε γάρ ἀποφίνω
• πάνυ ἀδικεῦντας αὐτοὺς, ὃ διὰ τῆς
• καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφένει
• πονοῦντες καὶ ἔχοντές τι ξυγγνώμης εἰ
• εν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φάνοιτο. νο
• μίζω δὲ περὶ τῆς μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλι
• λον βελεύεσθαι ή τῆς παρόντος. καὶ τῆς
• τοῦ ὁ μάλιστα Κλέων ἰχυρίζεται ἐστι
• λοιπὸν ξυμφέρον ἐσεσθαι πρὸς τὸ ήσον
• σον ἀφίσασθαι, θάνατον ζημίαν προ
• θεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τῆς ἐστι μέλλοντος
• καλῶς ἔχοντος ἀντισχυρίζομενος, τὰ
• ναυτία γιγνώσκω. καὶ ὃν ἀξιῶς ὑμᾶς τοῦ
• εὐπρεπεῖ τῆς ἐκείνου λόγου τὸ χρήσι
• μον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δικαιότερον

nec vestras ipsorum plectitis, quamvis multae sint, quae simul peccarint.

44. ' Ego vero in medium processi; neque pro Mitylenaeis cuiquam sententiam contrariam dicturus, neque quempiam accusaturus. Non enim de illorum facinore nobis est certamen, si sapimus; sed de utilitate nostra, ut nobis recte consulamus. Quamvis enim ipsos injustissimum facinus fecisse pronuntiem, non tamen propterea eos etiam occidendos censuerim, nisi *hoc reipublicae* conducat. neque etiam, si quae venia sunt digni, *hanc ipsis dandam censeo*, nisi *hoc ipsum e republica fore* constiterit. Nam de rebus futuris, potius quam de praesentibus nos consultare puto. Atque in eo, quod Cleon praecipue contendit, ad socios in officio continendos, ne defectio- nem in posterum faciant, *vobis utile fore*, si capitale supplicium ipsis proponatis, *in eo, inquam, a Cleone vehementer dissentio*, et ego quoque de eo, quod in posterum *vobis utile est futurum*, contra contendens, longe aliter sentio. Et a vobis peto, ne speciosa ipsius oratione, meae orationis utilitatem repellatis. Nam ejus oratio, quae

' majorem aequitatis speciem habet, prop
 ' ter vestram iram, quae nunc in Mitylenae
 ' os est accensa, fortasse *vos ad ipsius senten*
 ' *tiam* attrahet. Nos vero *cum* ipsis *Mity*
 ' *lenaeis* jam non disceptamus, ita ut de ju
 ' re nobis sit quaerendum: **at** de ipsis con
 ' fultamus, quonam modo nobis in poste
 ' rum utiles esse poterunt.

45. ' In singulis enim civitatibus capit
 ' poena proposita est in multa peccata, no
 ' solum huic, *quod ab ipsis est commissum*
 ' paria; sed etiam minora. Homines tamen
 ' spe solicitati periculum subeunt, nec ulli
 ' adhuc in periculum venit, qui se ex e
 ' non evasurum, neque suum conatum sibi
 ' successurum existimans, de se ipso despe
 ' rarit. Nec ulla civitas, quae defectionem
 ' fecerit, ad hanc usque diem existit, qua
 ' *justo* minorem *se* existimans *habere appa*
 ' ratum, vel suum vel socialem, hoc aggred
 ' ausa est. Omnibus enim natura insitum est
 ' ut et privatim et publice peccent. nec ul
 ' la lex est, quae ab hoc prohibere valeat
 ' Siquidem homines per omnia poenarum
 ' genera iverunt, *eas paulatim* augentes,
 ' quo modo a facinorosis minus laederentur

γὰρ ὡν αὐτῷ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὄργην ἐσ Μιτυληναίς, τάχα ἀν ἐπισπάσαιτο. ήμεις δὲ καὶ δικαζόμεθα πρὸς αὐτοὺς ὡς τε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βιλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἔχομεν.

με'. 'Εν δὲ ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημία πρόκειται, καὶ οὐκ ἴσων τῷδε ἀλλὰ ἐλασσόνων ἀμαρτημάτων. ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς ἐαυτοῦ μὴ περιέσεαται τῷ ἐπιβλεύματι, ἥλθεν ἐσ τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισαμένη τίς πω, ἥσω τῇ δοκήσει ἔχοσα τὴν παρασκευὴν, ἥ οἰκείαν, ἥ ἄλλων ξυμμαχίαν, τέτω ἐπεχείρησε. πεφύκασι τε ἀπαντεῖς καὶ ἴδια καὶ δημοσίᾳ ἀμαρτάνειν. καὶ ὡς ἐσι νόμος ὅστις ἀπείρξει τύττα. ἐπεὶ διεξεληλύθασι γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι, προστιθέντες εἰπώς ἥσον ἀδικοῦντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰ-

' κὸς τοπάλαι τῶν μεγίσων ἀδικημάτω
 ' μαλακωτέρας κεῖαται αὐτάς. παρ-
 ' βανομένων δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς τὸν θάνατον
 ' αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι. καὶ τοῦτο ὅμως
 ' παραβαίνει. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι το-
 ' του δέος εὔρετέον ἐσὶν, ἢ τόδε γε οὐδενί
 ' ἐπίσχει. ἀλλ' ή μὲν πενία, ἀνάγκη τινί
 ' τόλμαν παρέχουσα, ή δὲ ἔξουσία, ή
 ' βρει τὴν πλεονεξίαν καὶ Φρονήματι. αἱ
 ' δὲ ἄλλαι ξυντυχίαι, ὁργὴ τῶν ἀνθρώ-
 ' πων, ὡς ἐκάση τὶς κατέχεται ὑπὲν αὐτῶν
 ' κέσου τινὸς κρείτλονος, ἔξαγουσιν ἐς τὸν
 ' κινδύνους. ἢ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως ἐπὶ
 ' παντί. ὁ μὲν, ἥγούμενος, ή δὲ, ἐφεπο-
 ' μένη· καὶ ὁ μὲν, τὴν ἐπιβολὴν ἐκφρα-
 ' τίζων, ή δὲ, τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης
 ' ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι· καὶ ὁ
 ' τὰ ἀφανῆ κρείασω ἐσὶ τῶν δρωμένων δει-
 ' νῶν. καὶ ή τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασ-
 ' σον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν. ἀδὲ
 ' κήτως γὰρ ἐσὶν ὅτε παρισαμένη, καὶ ἐπι-

Etenim verisimile est, mitiores poenas olim in maxima scelera constitutas fuisse. Sed cum temporis progressu violarentur, ad mortem pleraque processerunt. Et tamen hoc quoque violatur. aut igitur aliquis terror hoc vehementior est excogitandus, aut ne iste quidem coercedit. Sed paupertas quidem, audaciam necessitati praebet; opum vero potentia, petulantiae et superbiae violentiam, ac pluris habendi cupiditatem. Alii quoque *vitae* status, pro diuerso hominum affectu, prout singuli constricti tenentur aliqua cupiditate vehementiori, quam quae refraenari possit, homines ad pericula impellunt. Et spes, et amor qualibet in re *hoc ipsum faciunt*. hic quidem, dux, illa vero, comes. atque hic quidem, rei aggrediendae rationem excogitans, illa vero fortunae prosperitatem suggerens, plurimum nocet. Atque *haec naturae vitia*, quamvis sub aspectum minime cadant, tamen majorem vim habent, quam mala, quae cernuntur. Et praeter ista, ipsa quoque fortuna nihilo minus adjuvat ad *homines ad periculum impellendos*. Nam ex inopinato nonnunquam ad-

stans, ac *sese offerens*, aliquem vel infirmioribus opibus instructum adducit ad periclitandum; et civitates *integras* eo magnis, quo de majoribus rebus *agit*, de libertate, aut de imperio in alios obtinendo, et quia cum universa civitate singulari cives timere de se plus aequo sentiunt. Denique (ut rem paucis complectar) hoc fieri non potest, et magnae est stultitiae, si quis existimet, se aliquam rationem habere, qua homines a peccatis deterreat, aut legum vi, aut aliquo alio mali gravioris metu, cum humana natura ad aliquid agendum, magno impetu feratur.

46. Quare non oportet nos aut mortis poena, tanquam locuplete fidejussore fratros, aliquid gravius de Mitylenaeis statuere, aut omnem spem tollere illis, qui defecerint, fore ut nullus ipsorum poenitentiae locus detur, neque suum peccatum quam levissima poena ipsis eluere liceat. Considerate enim, quod nunc quidem, si qua civitas praeterea, quae defectionem fecerit, et quae adhuc habuerit, unde impensas restituere, et tributum in posterum persolvere possit, se superstitem fore cognoverit, ad compositionem veniet: at illo mo-

τῶν ὑποδεεσέρων κινδυνεύειν τινὰ προά-
 γει, καὶ οὐχ ἥσον τὰς πόλεις, ὅσῳ
 περὶ τῶν μεγίσων, ἐλευθερίας, ἢ ἄλλων
 ἀρχῆς· καὶ μετὰ πάντων ἔκαστος ἀλο-
 γίσως ἐπιπλέον τὶ αὐτὸν ἐδόξασεν. ἀ-
 πλῶς τε, ἀδύνατον, καὶ πολλῆς εὐη-
 θείας, ὅσις οἴεται, τῆς ἀνθρωπείας Φύ-
 σεως ὅρμωμένης προθύμως τὶ πρᾶξαι, ἀ-
 ποτροπήν τινα ἔχειν, ἢ νόμων ἴχνοι, ἢ
 ἄλλω τῷ δεινῷ.

μς'. ' Οὐκούν χρὴ γέτε τοῦ θανάτου
 τῇ ζημίᾳ ὡς ἐχεγγύω πιστεύσαντας, χεῖ-
 ρον βαλεύσασθαι, γέτε ἀνέλπισον κατα-
 σῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ ἔσαι μετα-
 γνῶναι, καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἀ-
 μαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ,
 ὅτι νῦν μὲν ἦν τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις
 γνῶ μὴ περιεστομένη, ἐλθοι ἀν ἐς ξύμ-
 βασιν, δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀ-
 ποδεῖναι, καὶ τολοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκεί-
 νως δὲ, τίνα οἴεσθε ἦν τινα οὐκ ἀμείνον

μὲν ἦν τὸν παρασκευάσεσθαι, πολιορκία
 τε παρατενεῖσθαι ἐστοῦχατον, εἰ τὸ
 αὐτὸ δύναται χολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆ-
 ναι; ἡμῖν τε πῶς ἡ βλάβη δαπανᾶν κα-
 θημένοις διὰ τὸ αἰξύμβατον, καὶ ἦν ἐ-
 λωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην παραλαβεῖν,
 καὶ τῆς προσόδου τολοιπὸν ἀπ' αὐτῆς
 σέρεσθαι; ιχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολε-
 μίους τῷδε. ὥστε ἡ δικαστὸς ὄντας δεῖ οἱ
 μᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκρι-
 βεῖς βλάπτεσθαι, ἢ δρᾶν ὅπως ἐστὸν ἐ-
 πειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες, ταῖς
 πόλεσιν ἐξομεν ἐστοῦχατον λόγον οἱ
 χυδσαῖς χρῆσθαι· καὶ τὴν φυλακὴν μὴ
 ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος αἰξίων ποι-
 εῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμε-
 λείας. οὖν τὸν τύναντίον δρῶντες, ἦν τι
 να ἐλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον, εἰκότως
 πρὸς αὐτονομίαν ἀποσάντα, χειρωσώ-
 μεθα, χαλεπῶς οἰόμενα χρῆναι τιμω-
 ρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους ἡκάροις

do, quem *Cleon praescribit*, quam tandem fore putatis, quae non melius, quam nunc *ista fecit*, ad bellum se instruet, et diuturnam obsidionem ad extremum usque perferet: si idem valet, fero et cito compositionem facere. Nobis vero quomodo detimento non erit, si propter sublatam compositionis facienda spem, in longam obsidionem sumtus facere cogamur, et si urbem capiamus, profligatam recipiamus, et vestigibus, quae ex ea percipimus, in posterum privemur? Atqui hac re adversus hostes **valemus**. Quapropter nobis non est committendum, ut, dum illorum, qui deliquerunt, judices sumus severi, exinde detimentum potius capiamus, quam videamus, quonam modo *eos* moderate multantes, civitatibus, quae pecuniarum vi pollut, in posterum uti possimus. Et *oportet nos* existimare, non legum atrocitate, sed officii nostri sedulitate *eas* custodiendas, et *in officio, fideque* continendas. Nos tamen longe aliter nunc facimus. Nam si quem liberum hominem subegerimus, sed alterius imperio coactum parere, ac merito deficientem, ut se in pristinam libertatem vindicaret,

eum atrocibus suppliciis afficiendum ce-
 femus. Atqui liberos homines acriter pu-
 nire non oportet, si defectionem fecerint
 sed eos diligenter custodire, et anteverttere
 ut ne in cogitationem quidem hujus rei ve-
 niant; et, si eos in nostram potestatem re-
 degerimus, *delicti* culpam quam minime
 ipsis tribuere.

47. ' Vos igitur considerate, quantopere
 hac etiam re peccaturi sitis, si Cleoni affen-
 tiamini. Nunc enim plebs in omnibus ci-
 vitatibus est vobis benevola; et aut non de-
 ficit cum nobilibus, aut, si deficere coga-
 tur, statim se illorum hostem declarat, a
 quibus ad defectionem impulsa fuit. Et cum
 adversariae civitatis multitudinem vestri
 studiosam habeatis, ad bellum pergitis,
 Quod si Mitylenaeorum plebem occidatis,
 quae neque defectionis particeps fuit, et
 quae, postquam arma penes se habuit, ur-
 bem ultiro *vobis* tradidit: primum quidem
 injuste facietis, quia bene de vobis meri-
 tos occidetis; deinde vero constituetis, quod
 homines potentes maxime cupiunt. Nam
 cum civitates ad defectionem impulerint,
 plebem statim sociam habebunt: quia vos

σαμένυς, σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν
ἀποσῆναι, σφόδρα φυλάσσειν, καὶ προ-
καταλαμβάνειν ὅπως μηδὲν εἰς ἐπίνοιαν
τύττε ἴωσι, κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλά-
χισον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν.

μζ'. 'Τμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἀν
καὶ τῦτο ἀμαρτάνοιτε, Κλέωνι πειθό-
μενοι, νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πά-
σαις ταῖς πόλεσιν εὔνυς ἐστί, καὶ ἡ ἐξυνα-
φίσαται τοῖς ὄλιγοις, ἡ, ἐὰν βιασθῇ, ὑ-
πάρχει τοῖς ἀποσήσασι πολέμιος εὐθύς.
καὶ τῆς ἀνικαθισαμένης πόλεως τὸ πλῆ-
θος ξύμμαχον ἔχοντες, ἐς πόλεμον ἐ-
πέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον
τὸν Μιτυληναίων, ὃς οὔτε μετέχε τῆς
ἀποσάσεως, ἐπειδή τε ὅπλων ἐκράτη-
σεν, ἐκών παρέδωκε τὴν πόλιν. πρῶτον
μὲν ἀδικήσετε, τὸς εὐεργέτας κτείνοντες,
ἐπείλα κατασήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀν-
θρώπων ὃ βύλονται μάλιστα. ἀφιεύοντες
γὰρ τὰς πόλεις, τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμμα-

' χον ἔξεσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτήν
 ' ζημίαν τοῖς τε ἀδικῶσιν ὄμοιώς κεῖσθαι
 ' καὶ τοῖς μή. δεῖ δὲ, καὶ εἰ ἡδίκησαν, μή
 ' προσποιεῖσθαι, ὅπως ὁ μόνον ἡμῖν ἐπιτίθηται
 ' ἔνυμαχόν ἔστι, μὴ πολέμιον γένηται.
 ' τότε πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγεμαιέστη
 ' καθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ἡμᾶς ἀδικητούς.
 ' θῆναι, οὐδὲ δικαίως ὃς μὴ δεῖ διαφθεῖραι.
 ' τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξυμφορούντος
 ' τῆς τιμωρίας όχι εὐρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατόν
 ' ναῖον οὐδὲ ἄμα γίγνεσθαι.

μή. ' Τμεῖς δὲ, γνόντες ἀμείνω τάδε
 ' εἶναι, καὶ μήδε οἴκιω πλέον νείμαντες, μήτε
 ' ἐπιεικείᾳ, (οἵσις οὐδὲ ἐγὼ ἐώ προσάγεσθαι)
 ' ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παρανουμένων πείσασθαι
 ' θεσθέ μοι, Μιτυληναίων ὃς μὲν Πάχης
 ' ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικῶντας, κρίναι καθ' οὐδὲ
 ' συχίαν, τὸς δὲ ἄλλος ἐανοίκειν. τάδε
 ' γάρ ἐστι τε τὸ μέλλον ἀγαθά, καὶ τοῖς
 ' πολεμίοις οὐδη Φοβερά. ὅστις γάρ εὖ βούλευται,
 ' πρὸς τὸς ἐκαντίους κρείσων ἐπιτίθηται

ipſi eandem poenam omnibus pariter, tam illis, qui deliquerint, quam illis, qui non deliquerint, propositam esse prius demonstraveritis. Quamvis autem Mitylenaei deliquerint, hoc tamen erat dissimulandum, ut ea *civitatis* pars, quae sola adhuc rebus nostris favet, a nobis non alienetur. Hoc enim ad imperium retinendum longe utilius existimo, injuriam nobis volentibus fieri, quam a nobis, summo jure agentibus, eos occidi, quos non oportet. Atque id, quod est in Cleonis sententia, ultiōnem justam, eandemque utilem esse, in eadem re simul fieri posse non reperitur.

48. 'Vos igitur, cum intellexeritis, hanc meam sententiam *Cleonis* meliorem esse, neque misericordia, neque lenitate adducti (quibus ne ego quidem vos adduci sino,) sed ex ipsis rebus, quae vobis suadentur, mihi assentiamini; et de Mitylenaeis, quos Paches ut fontes *huc* misit, quaestionem per otium habeatis, caeteros vero habitate permittatis. Haec enim et in posterum bona sunt futura, et hostibus timorem jam sunt injectura. Quisquis enim recte deliberauit, is contra hostes magis pollet, quam

* qui temeraria virium ferocitate fretus in
* eos fertur, et factis aggreditur?

49. Atque Diodotus quidem haec dixit. Prolatis vero horum sententiis inter se maxime contrariis, Athenienses quidem pariter inter se contenderunt pro adversa sententia; et quum ad suffragia ventum est, par fere utrinque numerus fuit, Diodoti tamen sententia superior fuit. Quare confestim alteram triremem magna festinatione miserunt, ne, si forte posterior *priorem non* antevertisset, civitatem jam extinctam offenderent. uno autem ferme die et nocte antecesserat. Cum autem Mitylenaeorum legati vinum, et panem hordeaceum in ipsa navi praeparassent, et magna praemia se daturos promisissent, si antevertissent: tanto studio cursum navigationis confecerunt, ut uno eodemque tempore et remigarent, et panem vino ac oleo maceratum comederent; et per vices, alii quidem somnum caperent, alii vero remigarent: cum autem, quodam fortunae beneficio, tunc nullus ventus contrarius spirasset, et prior quidem navis haud magna festinatione navigaret, quod ad triste ministerium proficeretur, haec vero hunc in modum adeo properaret, illa quidem tantisper

ζιν, ή μετ' ἔργων ιχύος ἀνοίᾳ ἐπιών.

μθ'. Τοιαῦτα μὲν ὁ Διόδολος εἶπε. ἥη-
βεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τάτων μάλιστα ἀν-
τιπάλων πρὸς ἄλλήλας, οἱ Αθηναῖοι ἥλ-
θον μὲν ἐσ ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης, καὶ ἐγέ-
νοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι ἐκφά-
τησε δὲ ἡ τῷ Διοδότῳ. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλ-
λην ἀπέσελλον κατὰ σπουδὴν, ὅπως μὴ
φθασάσης τῆς δευτέρας εὑρωσι διεφθαρμέ-
νη τὴν πόλιν. προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ τε καὶ
νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν
Μιτυληναίων πρέσβεων τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλ-
φιτα, καὶ μεγάλα ὑποχρομένων εἰ φθάσαι-
ει, ἐγένετο σπουδὴ τῷ πλοῷ τοιαύτη ὥσε
ἡθίον τε ἄμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ
ἄλφιτα πεφυρμένα. καὶ οἱ μὲν ὑπνον ἥ-
ρηγύον κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἥλαινον. καὶ τύ-
χην δὲ πνεύμαλος ὕδενὸς ἐνσάντιωθέντος, καὶ
τῆς μὲν προτέρας νεώς ἢ σπουδῆς πλεύσης
ἐπὶ πρᾶγμα ἄλλοκοτον, ταύτης δὲ τοιά-
τῳ τρόπῳ ἐπεγυμένης, ἡ μὲν ἐφθασε το-

σύτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ Φί.
Φισμα, καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα.
ἡ δὲ ὑσέρα αὐτῆς ἐπικαλάγεται, καὶ διεκώ-
λυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσύτον μὲν η
Μιτυλήνη ἥλθε κιδύνε.

ν'. Τὸς δὲ ἄλλας ἄνδρας, ὃς ὁ Πάχης
ἀπέπεμψεν ὡς αὐτιωτάτος ὄντας τῆς ἀπο-
σάσεως, Κλέωνος γνώμη διέφθειραν οἱ Αθη-
ναῖοι. ἥσαν δὲ ὀλίγῳ πλείστης χιλίων. καὶ
Μιτυληναίων τείχη καθεῖλον, καὶ ναῦς
παρέλαβον. Ὅσερον δὲ φόρον μὲν ὡκὺ ἔταξαν
Δεσφίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς,
πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τριχιλίους, τριακο-
σίους μὲν τοῖς Θεοῖς ιεροὺς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ
τὸς ἄλλας σφῶν αὐτῶν κληρόχυστος τὸς λα-
χόντας ἀπέπεμψαν. οἵσις ἀργύριον Δεσφίοις
ταξάμενοι τῷ κλήρῳ ἐκάστη τῷ ἐνιαυτῷ δύο
μνᾶς φέρειν, αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν.
παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἥπειρῳ πο-
λισματα οἱ Αθηναῖοι, ὅσων Μιτυληναῖοι
ἐκράτουν. καὶ ὑπήκουουν Ὅσερον Αθηναί-

praecessit, dum Paches decretum legeret, et ad imperata faciendum se praepararet. Haec vero posterior, eam proxime subsequens, ad portum appulit; et impedivit *Pachetem*, ne civitatem perderet. In tantum igitur discrimen Mitylene venit.

50. Caeteros vero, quos Paches ut praecipuos defectionis autores miserat, Athenienfes ex Cleonis sententia morte mulctarunt. Erant autem numero paulo plures mille. Et Mitylenes muros demoliti sunt, et naves *ab illis traditas* acceperunt. Postea vero nullum quidem tributum Lesbiis imposuerunt: sed agro, (excepto Methymnaeorum) in tria millia partium diviso, trecentas quidem eximias Diis consecrarunt; in reliquas vero colonos de suis facta fortitione miserunt. Quibus Lesbii certam pecuniae summam, nempe duas minas in singulas portiones ex pacto et convento quotannis persolventes, agrum ipsi colebant. Oppida etiam, quotquot Mitylenaei in sua potestate habebant, Athenienfes per ditionem ceperunt; quae postea Atheniensium imperio paruerunt. Et

apud Lesbum quidem ita res gestae sunt.

51. Eadem aestate, post receptam Lesbum, Athenienses, duce Nicia, Nicerati filio, cum classe adversus Minoam insulan Megaris adjacentem iverunt. Megarense enim in ea turrim exstruxerant, eaque propugnaculo utebantur. Nicias autem volebat Athenienses illic, breviore loci spatio non autem in Budoro, aut Salamine, sua praesidiariae classis stationem habere; et observare Peloponnesios, ne clam eruptione illinc facerent, triremibus (quemadmodum et ante fecerant,) praedonibus emissis, simu etiam ne quidquam Megarenibus importretur. Cum igitur primum duas turres Nisaea prominentes, machinis e mari expugnasset, liberamque ibi inter insulam continentemque navigationem reddidisset, ea Minoae partem, quae a continente erat, quiponente, per loca palustria, auxilium insula a continente non ita multum distanti fer poterat, munitionibus interfepsit. cum atem hoc opus intra paucos dies confecisse et munitionem in ipsa quoque insula e

τὰ μὲν κατὰ Λέσβον ὅτως ἐγένετο.

να'. Εν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, μετὰ τὴν Λέσβην ἄλωσιν, Αθηναῖοι, Νικίς τῷ Νικηφόρῳ σφραγίδιος, ἐσράτευσαν ἐπὶ Μίνω τὴν νῆσον ἡ καῖται πρὸ Μεγάρων ἐγράπιο δὲ αὐτῇ πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ Μεγαρεῖς Φρυρίω. ἐβόλετο δὲ Νικίας τὴν οὐλακήν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Αθηναίοις, καὶ μὴ ἀπὸ τῷ Βυδόρῳ καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἶναι. τύς τε Πελοποννησίους, ὅπως ἡ ποιῶνται ἐκπλάνες αὐτόθεν λανθάνοντες, φρίρων τε (οἷον καὶ τοπρὶν γενόμενον) καὶ νῆσων ἐκπομπαῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἄλλα μηδὲν ἐσπλεῖν. ἐλών δὲν ἀπὸ τῆς Νικίας πρῶτον δύο πύργω προέχοντες μηχανῖς ἐκ Θαλάσσης, καὶ τὸν ἐσπλάνεντο τὸ πεταζὸν τῆς νῆστος ἐλευθερώσας, ἀπετείχισκαὶ τὸ ἐκ τῆς ἡπείρου, ἡ κατὰ γέφυραν τενάγχες ἐπιβοήθεια ἡν τῇ νήσῳ, ὃ πολὺ διεχάση τῆς ἡπείρου. ὡς δὲ τύτο ἐξειργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ

ἐν τῇ ησῷ τεῖχος ἐγκαταλιπὼν καὶ φρεράν,
ἀνεχώρησε τῷ σραῖῳ.

ι⁶. 'Υπὸ δὲ τὸς αὐτὸς χρόνος τῷ Σέ-
ργε τῷτο καὶ οἱ Πλαταῖς, ψκέτι ἔχοντες
σῖτον, ψδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέ-
σαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ·
προσέβαλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ ψκ
ηδύναντο ἀμύνεσθαι· γνώς δὲ ὁ Λακεδαιμό-
νιος ἄρχων τὴν ἀδένειαν αὐτῶν, βίᾳ μὲν
ψκ ἐβάλετο ἐλεῖν (εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ
ἐκ Λακεδαιμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνον-
τό πολε πρὸς Αθηναίς, καὶ ξυγχωροῖεν ὅσα
πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἐκάτεροι ἀποδίδο-
σθαι, μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια, ὡς αὐ-
τῶν ἐκόνιων προχωρησάντων) προσπέμπει
δὲ αὐτοῖς κήρυκα, λέγοντα, εἰ βούλονται
παραδῖναι τὴν πόλιν ἐκόνιες τοῖς Λακεδαι-
μονίοις, καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τὸς
τε ἀδίκος κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ, ψδένα.
τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν. οἱ δὲ (ἥσαν
γὰρ ἥδη ἐν τῷ ἀδένεσάτῳ) παρέδοσαν τὴν

struxisset, ac praesidium in ea reliquisset, cum exercitu domum rediit.

52. Per eadem autem hujus aetatis tempora, Plataeenses quoque, quod nullum comedatum amplius haberent, nec obsidionem diutius ferre possent, hunc in modum compositione facta Peloponnesiis se dediderunt. *Peloponnesii* muros urbis oppugnare coeperunt, illi vero ipsos propulsare non poterant. Quare dux Lacedaemonius, cum eorum imbecillitatem cognovisset, per vim quidem eos capere noluit, (hoc enim a Lacedaemoniorum Magistratibus ei fuerat interdictum, ut, si forte foedus aliquando cum Atheniensibus fieret, et utriusque oppida bello capta, quae in sua potestate haberent, reddenda consentirent, Plataea non redderetur, quod ipsi sua sponte se dedidissent) sed caduceatorem ad eos misit, qui diceret, nunquid se, et urbem ultro Lacedaemoniis dedere, eorumque judicio stare vellent, ea conditio ne, ut de fontibus supplicium fumerent, nullum vero indicta causa damnarent ac punirent. Atque caduceator quidem haec tantum dixit. Illi vero (jam enim in extrema imbecillitate constituti erant) urbem ipsis dedide-

runt. Peloponnesii vero Plataeenses per ali-
quot dies aluerunt, donec Lacedaemon
quinque Judices advenerunt. Cum autem illi
adfuissent, nullam quidem accusationem ip-
sis proposuerunt: sed illos accersitos ho-
tantum interrogabant, nunquid in hoc bel-
lo, ex quo suscepimus effet, de Lacedaemo-
niis, eorumque sociis aliquo modo bene me-
riti essent. Illi vero, cum petiissent, ut suam
causam oratione prolixiore sibi agere lice-
ret, responderunt, suaeque causae patrono
constituentes Astymachum Asopolai, et La-
conem Aemnesti filium, cui publicum era-
cum Lacedaemoniis hospitium, atque in me-
dium progressi, in hunc modum verba fe-
cerunt.

53. 'URBIS ditionem, ô Lacedaemo-
' nii, vestra aequitate freti fecimus; non
' existimantes, nos tale judicium subituros
' at aequius aliquod fore sperantes; et con-
' ditionem nobis oblatam accepimus, ut non
' apud alios, sed apud vos judices causam
' diceremus, quemadmodum etiam dicimus
' sic enim potissimum nos nostrum jus ob-
' tenturos arbitrabamur. Jam vero vere-
' mur, ne ab utroque simul aberraverimus.

τόλιν. καὶ τὸς Πλαταιέας ἐτρεφον οἱ Πε-
λοπονήσιοι ἡμέρας τινὰς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς
Λακεδαιμονος δικαστὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκον-
το. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν 8-
εμία προετέθη· ἡρώτων δὲ αὐτὸς ἐπικα-
λεσάμενοι, τοσῶτον μόνον, εἴτι Λακεδαιμο-
νιος καὶ τὸς ξυμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ
καθεστῶτι ἀγαθόν τι εἰργασμένοι εἰσὶν. οἱ
δὲ ἐλεγον, αὐτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν,
προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ασύμαχόν τε
τὸν Ασωπολάς, καὶ Λάκωνα τὸν Αειμνήσα,
πρόξενον ὅντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόν-
τες ἐλεγον τοιάδε.

νγ'. ' ΤΗΝ μὲν παράδοσιν τῆς πό-
λεως, ὡς Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑ-
μῖν, ἐποιησάμεθα, 8 τοιάνδε δίκην οἰόμε-
νοι ὑφέξειν, νομιμωθέραν δέ τινα ἔσεσθαι·
καὶ ἐν δικασταῖς 8κ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι
(ώσπερ καὶ ἐσμὲν) γενέσθαι, ἡ ὑμῖν· ἡ-
γόμενοι τὸ ἴσον μαλιστ' ἀν φέρεσθαι. νῦν
δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἄμα ἡμαρ-

τίκαμεν. τόν τε γάρ ἀγῶνα περὶ τῶν
 δεινοτάτων εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν,
 καὶ ὑμᾶς, μὴ δὲ κοινοὶ ἀποβῆτε· τεκμαρό-
 μενοι, προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προ-
 γεγενημένης, ή χρὴ ἀντειπεῖν, ἀλλ' αὐ-
 τοὶ λόγου ἡ τησάμεθα· τό, τε ἐπερώτη-
 μα βραχὺ ὄν, ὡς τὰ μὲν ἀληθῆ ἀπο-
 κρίνασθαι, ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευ-
 δῆ, ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἀ-
 ποροι καθεστῶτες, ἀναγκαζόμεθα, καὶ ἀ-
 σφαλέστερον δοκεῖ εἶναι, εἰπόντας τὶ κιν-
 δυνεύειν. καὶ γάρ ὁ μὴ ἔηθεις λόγος τοῖς
 ὄντις ἔχουσιν αὐτίαν ἀν παράσχοι ὡς, εἰ
 ἔλέχθη, σωτήριος ἀν ἦν. χαλεπῶς δὲ
 ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πε-
 θώ. ἀγνῶτες μὲν γάρ ὄντες ἀλλήλων,
 ἐπεισενεγκάμενοι μαρτύρια ὡν ἀπειροι
 ἦτε, ὡφελόμεθ' ἀν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας
 πάντα λελέξεται. καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ
 προκαταγνώντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἡσ-
 σους εἶναι τῶν ὑμετέρων, ἔγκλημα αὐ-

Nam et de capite nostro ultimoque supplicio certamen esse, et vos non aequos judices fore, merito suspicamur. conjecturam inde facientes, tum quia nullus accusator ante constitutus est, cuius criminacionem refellamus, sed et ipsi, ut dicendi potestas nobis fieret, poposcimus: tum etiam quia vestra interrogatio perbrevis, ad quam si vera respondeamus, hoc nostram causam evertit, si falsa, mendacii facile argui possumus. Itaque cum maximis difficultatibus undique premamur, et in anticipati fortuna constituti simus, cogimur, et tutius esse ducimus, aliquid dicendo perclitari. Quod enim dici potuit ab illis, qui in tali discrimine versantur, nisi dictum fuerit, hominibus praebet occasionem existimandi, hoc ipsum, si dictum fuisset, salutem illis dare potuisse. Sed praeter alia ipsa persuadendi ratio in diffcili nobis est. nam si ignoti inter nos essemus, allatis testimoniis rerum illarum, quas ignoraretis, causam nostram fortasse juvaremus. jam vero apud eos, qui rerum sunt gnari, omnia dicentur. Nec illud pertimescimus, nec crimi nobis detis, et propterea nos damnetis, quod virtute vobis inferiores simus;

‘ sed *id veremur*, ne, in aliorum gratiam, ju-
‘ dicium jam peractum, vestroque praejudi-
‘ cio confirmatum subeamus.

54. ‘ Veruntamen jus nostrum adversus
‘ Thebanorum simultates tuebimur, et quic-
‘ quid ad justam nostrae causae defensionem
‘ facit, proferemus; nostraque beneficia cum
‘ in vos, tum etiam in caeteros Graecos col-
‘ lata commemorabimus, et flectere vos co-
‘ nabimur. Respondemus enim ad vestram
‘ illam perbrevem interrogationem, nun-
‘ quid in hoc bello de Lacedaemoniis, eo-
‘ rumque sociis, aliquo modo bene meriti si-
‘ mus: si nos, ut hostes interrogatis, vos nul-
‘ lam injuriam a nobis accepisse, qui nullis
‘ beneficiis a nobis affecti fueritis: sin ut e-
‘ os, quos amicos esse ducitis, vos potius pec-
‘ care, qui bellum nobis intuleritis. Quod
‘ autem ad pacem attinet, et ad bellum con-
‘ tra Medos gestum, bonorum virorum of-
‘ ficium fecimus: quippe qui illam quidem
‘ nunc non violavimus priores; illos vero
‘ tunc soli ex omnibus Boeotis una vobis
‘ cum pro libertate Graecorum aggressi fu-
‘ mus. Nam, quamvis in locis mediterraneis
‘ habitaremus, tamen navale proelium ad
‘ Artemisium commisimus; et quum in agro

τὸ ποῖτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες, ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθισώμεθα.

ιδ. 'Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἂ ἔχομεν δίκαια, πρὸς τε τὰ Θηβαίων διάφορα, καὶ ἐς ὑμᾶς, καὶ ἐς τὸν ἄλλος Ἑλλήνας, τῶν εὖ δεδρασμένων ὑπόμνησιν ποιούμεθα, καὶ πείθειν πειρασόμεθα. Φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ, εἴτι Λακεδαιμονίους καὶ τὸν ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποίκαμεν, εἴ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς, μὴ εὖ παθόντας. Φίλους δὲ νομίζοντας, αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μᾶλλον, τὸν ἡμῖν ἐπισρατεύσαντας. τὰ δὲ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον, ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν, οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ, ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἡ πειρῶται τε ὄντες ἐναμαχήσαμεν ἐπ' Αριεμισίῳ, μάχῃ τε

• τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένῃ, παρεγε-
 • νόμεθα ὑμῖν τε καὶ Πασανίᾳ. εἴτε τι
 • ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο·
 • πικίνδυνον τοῖς "Ελλησι, πάντων παρ-
 • δύναμιν μετέχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ Δα-
 • κεδαιμόνιοι, ἴδια, ὅτε περ δὴ μέγισος φό-
 • βος περιέσῃ τὴν Σπάρτην, μετὰ τὸν
 • σεισμὸν τῶν ἐς Ιδώμην Εἰλώτων ἀπο-
 • σάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν
 • ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικυρίαν. ὥν ὡκείος;
 • ἀμνημονεῖν.

νέ. • Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγι-
 • σα τοῖς τοι ἡζιώσαμεν εἶναι. πολέμιοι δέ
 • ἐγενόμεθα ὑστερον. ὑμεῖς δὲ, αἵτιοι. δεο-
 • μένων γάρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἦ-
 • μᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε, καὶ
 • πρὸς Αθηναίς ἐκελεύετε τραπέσθαι, ὡς
 • ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούν-
 • των. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ ψδὲν ἐκπρε-
 • πέσερον ὑπὸ ἡμῶν ψτε ἐπάθετε, ψτε ἐ-
 • μελλήσατε, εἰ δὲ ἀποσῆναι Αθηναίων

nostro pugna commissa est, in ea vobis, et
Pausaniae adfuimus. Et si quae aliae res
cum periculo conjunctae per id tempus a
Graecis gestae fuerunt, omnium partici-
cipes supra vires exstitimus. Vobis etiam,
Lacedaemonii, privatim, quum maximus
terror Spartam circumstetit, post terrae-
motum, quo tempore Helotes defectione
a vobis facta in Ithomen se receperunt,
tertiam nostrae civitatis partem auxilio
misimus: quarum rerum memoriam vos de-
ponere non decet.

55. 'Ac olim quidem in maximis, gra-
vissimisque rebus tales esse non dubitavi-
mus. postea vero fuimus hostes: sed vos
in culpa fuistis. Cum enim a vobis petiif-
semus, ut in vestram societatem nos reci-
peretis, quum Thebani vim nobis intule-
runt, nos rejecistis, et imperasti, ut ad A-
thenienfes confugeremus, quod illi qui-
dem essent vicini, vos vero in loco valde
remoto habitaretis. In bello tamen nullam
insignem injuriam a nobis accepistis, nec
accepturi eratis. Quod si ab Athenienf-
bus vestro jussu deficere noluimus, nullam

' injuriam propterea vobis fecimus. Illi e-
 ' nim contra Thebanos auxilium nobis tu-
 ' lerunt, quum vos *hoc ipsum facere* pigebat.
 ' Nec amplius honestum erat eos prodere,
 ' praesertim homines de nobis bene meritos,
 ' quos in societatem precibus adduximus, et
 ' a quibus civitate donati fuimus. Imo vero
 ' nos decebat ad illorum imperata alacriter
 ' facienda ire. Sed quae utrique peccastis,
 ' dum sociis imperaretis, si quid non hone-
 ' ste fecistis, horum culpa non penes illos
 ' est, qui sequuti sunt, sed penes illos, qui
 ' vos ad res pravas agendum duxerunt.

56. ' Thebani vero cum alias multas in-
 ' jurias nobis intulerunt, tum etiam hanc
 ' postremam, quae (ut vos ipsi nostis) horum,
 ' quae patimur, est causa. Cum enim foede-
 ' rum, *pacisque* tempore, et ipsis feriis men-
 ' struis urbem nostram occupassent, eos me-
 ' rito sumus ulti, secundum legem ab om-
 ' nibus receptam, quae fas esse docet, ho-
 ' stem, qui nos invadit, propulsare: et ip-
 ' forum gratia nunc immerito plectemur.
 ' Nam si ex praefenti utilitate, quam ex il-
 ' lorum societate percipitis, et ex hostili il-
 ' lorum odio, quo nos prosequuntur, judi-

· ὥκηθελήσαμεν, ὑμῶν κελευσάντων, ὥκηδι-
· κῆμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθην ἡμῖν ἐναντία
· Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε· καὶ προδό-
· ναυ αὐτὸς ὥκετι ἦν καλὸν, ἄλλως τε καὶ ὥστε
· εὖ παθών τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσπηά-
· γητο ξυμμάχος, καὶ πολιτείας μετέλα-
· βεν· οἱέναι δὲ ἐστὶ τὰ παραγγελλόμενα εἰ-
· κὰς ἦν προθύμως. ἀλλὰ δὲ ἐκάτεροι ἐξηγεῖ-
· σθε τοῖς ξυμμάχοις, ὥστε οἱ ἐπόμενοι αὐ-
· τοι εἴ τι μὴ καλῶς ἐδρᾶτε, ἀλλ' οἱ αὐ-
· γοὺλες ἐπὶ τὰ μὴ ὄρθως ἔχοντα.

ν^τ. ‘Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλ-
· λα ἡμᾶς ἥδικησαν, τὸ δὲ τελευταῖον,
· αὐτοὶ ξύνισε, δι' ἄπερ καὶ τάδε πάχομεν.
· πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν κατα-
· λαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι ιε-
· ρομηνία, ὄρθως [τε] ἐτιμωρησάμεθα, κα-
· τὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεισῶτα, τὸν ἐπι-
· ούτα πολέμιον ὄσιον εἴναι ἀμύνεσθαι·
· καὶ νῦν ὥκη ἀν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπ-
· τοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ

• ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμώ τὸ δίκαιον
 • οὐ λήψεσθε, τοῦ μὲν ὄρθοῦ φανεῖσθε οὐκ
 • ἀληθεῖς κριταὶ ὅντες, τὸ δὲ ξυμφέρον
 • μᾶλλον θεραπεύσοντες. καίτοι εἰ νῦν οὐ
 • μῆν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ
 • ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι "Ελληνες μᾶλλον τό-
 • τε ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ θῆτε. νῦν μὲν
 • γάρ ἐτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεῖνοι· ἐν
 • ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ ὅτε πᾶσι δουλεῖαι
 • ἐπέφερεν ὁ Βάρβαρος, οἵδε μετ' αὐτῷ ή-
 • σαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἀμαρτίας
 • (εἰ ἄρα ἡμάρτηται τι) ἀντιθεῖναι τὴν
 • τότε προθυμίαν· καὶ μείζω τε πρὸς ἐ-
 • λάσιον εὐρήσετε, καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπά-
 • νιον ἦν τῶν Ελλήνων τιὰ ἀρετὴν τὴν
 • Ξέρξου δυνάμει ἀντιτίξασθαι. ἐπηνοῦντο
 • τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν
 • ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσοντες, ἐ-
 • θέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ
 • βέλτιστα. ὃν ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμη-
 • θέντες ἐς τὰ πρῶτα, νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς

cium faciatis, *nosque plectatis*; vos non religiosos juris Judices esse, sed potius utilitati servire constabit. *Quod si nunc isti vobis utiles videntur esse, profecto nos, caeterique Graeci tunc, quum in majori periculo essetis constituti, vobis multo magis utiles existimus.* Vos enim nunc quidem alios invaditis, *ipsis* formidolosi. Sed illo tempore, quo barbarus jugum servitutis omnibus Graecis imponebat, isti cum ipso fuerunt, *et ipsum adjuverunt.* Quare aequum est, ut huic nostro peccato (si modo peccatum aliquod a nobis est commissum) jam opponatis illud nostrum animi studium, quo tunc erga vos fuimus: et, si utriusque collationem faciatis, studium quidem majus, peccatum vero minus reperiatis: idque eo tempore, quo inter Graecos rarissimi reperiebantur, qui suam fortitudinem illi *formidandae* Xerxis potentiae opponerent: et *eo tempore, quo* ii magis laudabantur, qui adversus impetum et incursum barbarorum nullam utilitatis aut salutis suae rationem habuerunt; sed vel maximo cum periculo res optimas *et pulcherrimas* alacriter et fortiter agere volu-

' erunt. ex quorum numero licet nos fuerint,
 ' licet etiam *propterea* honores praedicti
 ' pui nobis habiti fuerint; nunc tamen ver
 ' mur, ne hac ipsa de causa *potissimum* per
 ' damur, quod Athenienses iuste potius se
 ' qui voluerimus, quam vos *injuste*, et no
 ' strae utilitati consulentes. Atqui de rebu
 ' iiisdem idem pariter, et *semper* vos senti
 ' decet, et existimare, utilitatem nihil aliud
 ' esse, quam, quum sociis, qui strenue se ge
 ' ferunt, semper certam fortitudinis grat
 ' am rependimus, et simul praesentia nego
 ' tia ex usu nostro constituimus.

57. ' Illud etiam mature considerate, unde
 ' nunc quidem probitatis et aequitatis exem
 ' plar a plerisque Graecis existimari. Sed
 ' de nobis iniquam sententiam tuleritis (ne
 ' enim hoc judicium, quod de nostra cau
 ' facietis, erit obscurum; sed vos, qui ben
 ' auditis, de nobis, qui non male audimus
 ' sententiam feretis) cavete, ne *omnes* factur
 ' vestrum improbent, quod de bonis viris
 ' quamvis vos ipsi meliores sitis, aliquid pra
 ' ter decorum et dignitatem vestram statue
 ' ritis; neve *rem ab humanitatis officio* ali
 ' enam judicent, si spolia de nobis, qui
 ' Graecis universis bene meriti sumus, in p

δεδίμεν μὴ διαφερῶμεν, Αθηναίς ἐλό-
μενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς περδαλέως.
καίτοι χρὴ ταῦτα περὶ τῶν αὐτῶν δ-
μοίων Φαίνεσθαι γιγνώσκοντας, καὶ τὸ
ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι ἢ τῶν ξυμ-
μάχων τοῖς ἀγαθοῖς, ὅταν ἀεὶ βέβαι-
ον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ τὸ
παραπτίκα που ἡμῖν ὠφέλιμον καθι-
σῆται.

νζ'. Προσκέφαστέ τε ὅτι νῦν μὲν πα-
ράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων
ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν
γιγνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα (οὐ γάρ ἀφανῆ
κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ
περὶ γδὲ ἡμῶν μεμπίῶν) δρᾶτε ὅπως μὴ
οὐκ ἀποδέξωνται, ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι;
αὐτὸς ἀμείνους ὄντας, ἀπρεπὲς τι ἐπι-
γνῶναι, γδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦ-
λα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλ-
λάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι
Πλάταναν Λακεδαιμονίους πορθῆσας καὶ

• τοὺς μὲν παλέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρί-
 • ποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δὶ' ἀρετὴν τὴν πό-
 • λιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τῆς Ἑλλη-
 • νικοῦ πανοικησίᾳ διὰ Θηβαίς ἔξαλεῖ-
 • ψαι. ἐς τῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκε-
 • χωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάν-
 • των ἀπολλύμεθα, καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς
 • πρὶν Φιλτάτοις Θηβαίων ἡσάωμεθα, οὐ
 • δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίσους ὑπέσημεν, τό-
 • τε μὲν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λι-
 • μῶ διαφθαρῆναι, νῦν δὲ, θανάτου δίκη
 • κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων
 • Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι
 • ἐς τοὺς Ἑλληνας, ἔρημοι καὶ ἀτιμώρη-
 • τοι· καὶ οὕτε τῶν τότε ξυμμάχων ὁ
 • Φελεῖ οὐδεὶς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνι-
 • οι, ή μόνη ἐλπὶς, δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιο
 • ἔχει.

η'. • Καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἐ-
 • γεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτὲ γενομένων
 • καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἑλληνας

blicis templis suspendantur. Facinus autem
 atrox esse videbitur, si Lacedaemonii Pla-
 taes diripient. Et *omnes iniquo ferent ani-*
mo, quod patres quidem, maioresque vestri,
nomen hujus civitatis in tripode Delphico
virtutis ergo insculpserint, vos vero ex u-
niversa Graecia propter Thebanos hoc ip-
sum deleatis. Nam eo calamitatis jam pro-
gressi sumus, quippe qui et ante periisse-
mus, si Medi vicissent, et nunc apud vos,
qui nobis olim eratis amicissimi, a Theba-
nis superamur, et duo gravissima certami-
na subiimus: unum quidem, tunc, ne fame
necaremur, nisi urbem dedidissemus; alte-
rum vero, nunc, quod capitis causam dica-
mus, et in salutis discrimen vocemur. Et
nos illi Plataeenses, qui supra vires optime
meriti sumus de Graecis universis, deserti,
omnique auxilio destituti, ab omnibus re-
jicimur. nec eorum quisquam, qui tunc
ejusdem periculi socii fuerunt, nunc nobis
opem fert: quinetiam Lacedaemonii, vere-
mur ne vos, unica spes nostra, parum con-
stantes sitis.

58. Sed vos oramus, et per Deos, qui no-
 strae societatis, foederisque praesides ac

testes quondam fuerunt; et per virtutem;
 quam erga Graecos demonstravimus, ut
 flectamini, et sententiam mutetis, si quid
 forte vobis a Thebanis persuasum fuerit:
 utque hanc gratiam vicissim ab illis repo-
 scatis, ne ipsi illos occidant, quos a vobis
 occidi non decet; et honestum beneficium
 pro turpi *ab illis* reportetis, neve, ut aliis
 gratificemini, infamiam ipsi pro beneficio
 in eos collato subeatis. Nam corpora no-
 stra morte mulctare vobis est in promtu:
 sed hujus facinoris infamiam delere est dif-
 ficillimum, non enim hostes justo afficietis
 suppicio, sed amicos, qui necessitate com-
 pulsi bellum vobis fecimus. Itaque si mor-
 tis metu nos liberetis, sententiam religiose,
 sancteque tuleritis, illud in primis cogitan-
 tes, nos volentes in vestram venisse potesta-
 tem, et more supplicum manus tendentes,
 (hujusmodi autem homines ipse Graeco-
 rum ritus occidi vetat,) praeterea nos per-
 petuo de vobis bene meritos esse, Aspicite e-
 nim sepulcra patrum vestrorum, quos a Me-
 dis caesos, et in agro nostro sepultos quo-
 annis publice cohonestabamus et indumen-
 tis et aliis inferiis; primitias etiam fructu-

γναμφθῆναι ὑμᾶς, καὶ μεταγνῶναι, εἴτι
ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθηλε· τίν τε δωρεὰν
ἀνταπαυτῆσαι, αὐτὸς μὴ κτείνειν, οὓς
μὴ ὑμῖν πρέπει· σώφρονά τε ἀντὶ αὐ-
χρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ, ἥδονὴν
δόντας ἄλλοις, κακίαν αὐτὸς ἀντιλαβεῖν·
βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα δια-
φθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκλειαν αὐ-
τῷς ἀφανίσαι. ὡκέ ἐχθρὸς γὰρ ἡμᾶς εἰκό-
τως τιμωρήσεσθε, ἀλλ' εὔνυς, κατ' ἀ-
νάγκην πολεμήσαντας. ὥσε καὶ τῶν σω-
μάτων ἀδειαν ποιῶντες, ὅσια ἀν δικάζο-
τε, καὶ προνοῦντες ὅτι ἐκόντας τε ἐλάβε-
τε, καὶ χεῖρας προϊχομένυς (οὐ δὲ νόμος
τοῖς Ἐλλησι μὴ κλείνειν τάτους) ἔτι δὲ
καὶ εὔεργέτας γεγενημένυς διαπαντός. α-
ποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμεί-
ρων Θήνας, ὃς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων,
καὶ ταφέντας ἐν τῇ ὑμείρᾳ, ἐτιμῶμεν κα-
τὰ ἔτος ἔκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασι τε καὶ
τοῖς ἄλλοις νομίμοις. ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν

ἀνεδίδεις ὥραια, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφένεις
 γονίες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμενοι
 μαχοὶ δὲ ὅμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὥν
 ὑμεῖς τυναντίον ἀν δράσατε, μὴ ὄρθως
 γνόντες. σκέψασθε δέ· Παυσανίας μὲν
 γάρ ἐθαπτεν αὐτοὺς, νομίζων ἐν γῇ τε
 φιλίᾳ τιθέναι καὶ παρ ἀνδράσι τοιστοῖς
 ὑμεῖς δὲ, εἰ κτενεῖτε ήμᾶς, καὶ χώραν
 τὴν Πλαταιῶνα Θηβαΐδα ποιήσετε, τι
 ἄλλο ἦν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐτοῖς
 Σέντας πατέρας τὸς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς,
 νεῖς, ἀτίμους γερῶν ὃν μῦν ἴσχυστοι, κατα-
 λείψετε; πρὸς δὲ, καὶ γῆν, ἐν ᾧ ἡλευθερώ-
 θησαν οἱ Ἑλληνες, δουλώσετε; ιερά τε
 Σεῶν, οἵς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν,
 ἐρημοῦτε; καὶ Συσίας τὰς πατρίας τῶν ἐσ-
 σαμένων καὶ κηισάντων ἀφαιρήσεσθε;
 ιθ'. Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ὡς
 Λακεδαιμόνιοι τάδε, ὃτε ἐσ τὰ κοινὰ τῶν
 Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐσ τοὺς προγόνους
 ἀμαρτάνειν, οὔτε ήμᾶς τὸς εὐεργέτας,

um, quos noster suo tempore tulit ager, a-
 mici *amicis* ex amico agro, et socii illis, qui
 quondam commilitones fuerant, offerentes.
 Quibus vos contraria feceritis, nos iniquo
 judicio damnantes. Rem enim considerate.
 Pausanias quidem eos humavit, existimans,
 illos a se in agro amico, et apud amicos
 humari. Vos vero, si nos occideritis, et a-
 grum Plataeensem Thebanum feceritis;
 quid aliud, quam patres, cognatosque ve-
 stros, honoribus, quibus nunc afficiuntur,
 spoliatos, in hostili solo, et apud ipsos eo-
 rum interfectores relinquetis? praeterea
 vero, et agrum, in quo Graeci in liberta-
 tem vindicati fuerunt, in servitutem redi-
 getis? delubra etiam deorum, ad quae vo-
 tis conceptis illi Medos superarunt, de-
 ferta patiemini? et patria sacrificia illo-
 rum, qui *templa* fundarunt, et condide-
 runt, tolletis?

59. ' Nequaquam haec vobis, Lacedae-
 monii, in gloriam cedent, neque ut in pu-
 blica Graecorum instituta et in majores
 vestros peccetis; neque ut nos de vobis
 bene meritos propter alienas inimicitias,

‘ cum vos ipsi nullam injuriam a nobis acce-
‘ peritis, occidatis. Sed *rem vestra gloria*
‘ *dignam facietis*, si nobis parcatis, animo-
‘ que frangamini, modesta misericordia tacti-
‘ considerantes non solum atrocitatem suppli-
‘ cii, quo plectemur; sed etiam quales sumus
‘ nos, qui hoc ipsum patiemur: *considerantes*
‘ etiam, quam sit incertum cuinam calamitas
‘ vel immerenti sit eventura. Nos igitur (ut
‘ nos decet, utque necessitas ipsa nos cogit)
‘ Deos imploramus, qui iisdem aris a nobis
‘ aequa coluntur, qui que *Graecis omnibus*
‘ sunt communes, et ab illis petimus, ut vo-
‘ bis persuadeant haec, *quae dicimus*, pro-
‘ ferentes jusjurandum, quod patres vestri
‘ jurarunt, cuius vos obliuisci non oportet.
‘ Et patrum vestrorum sepulcra suppliciter
‘ oramus, et vita defunctos imploramus, ne
‘ in *Thebanorum* potestatem redigamur, ne-
‘ ve nos, qui vobis amicissimi sumus, inimi-
‘ cissimis tradamur; illumque diem in me-
‘ moriam vobis redigimus, quo praeclarissi-
‘ ma facinora cum patribus vestrīs edidimus,
‘ nos, qui nunc, hoc ipso die, in gravissimo
‘ capitī periculo versamur. Quod autem
‘ et necessarium, et acerbissimum est homi-

ἀλλοτρίας ἔνεκα ἔχθρας, μὴ αὐτὸς ἀ-
δικηθέντας, διαφθεῖραι φείσασθαι δὲ καὶ
ἐπικλασθῆναι τῇ γυνώμῃ, οἰκτον σώφρονα
λαβόντας· μὴ ὁν πεισόμεθα μόνον δεινό-
τητα κατανοῶντας, ἀλλ' οἵοι τε ἀνὸν-
τες πάθοιμεν, καὶ ὡς ἀσάθμητον τὸ τῆς
ξυμφορᾶς, ὃ τινι ποτ' ἀν καὶ ἀναξίως
ξυμπέσοι. ήμεῖς τε, ὡς πρέπον ήμιν,
καὶ ὡς ή χρεία προάγετ, αὐτούμεθα ὑ-
μᾶς, Θεοὺς τοὺς ὁμοσώμιους καὶ κονοὺς
τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πεῖσαι τά-
δε, προφερόμενοι ὄρκους οὓς οἱ πατέρες
ὑμῶν ὠμοσαν, μὴ ἀμητημονεῖν. ίκέται γι-
γνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρώων τάφων, καὶ
ἐπικαλούμεθα τὸς κεκυητῶντας, μὴ γε-
νέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις, μηδὲ τοῖς ἔχθ-
ροις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι. ήμέ-
ρας τε ἀναμιμήσκομεν ἐκείνης, ἥ τὰ
λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες, νῦν
εν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν πα-
τέσσιν. ὅπερ δὲ ἀναγκαῖον τε καὶ χαλε-

156 ΘΟΥΚΤΔ. Γ. ξ.

• πώταλον τοῖς ὥδε ἔχουσι, λόγου τελῶν
 • τῶν, διότι καὶ τὸ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς
 • μετ' αὐτοῦ, πανόμενοι, λέγομεν ἥδη ὅτι
 • ἐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν, (εἰλό-
 • μεθα γάρ ἀν πρό γε τέττα, τῷ αὐχίσω
 • ὀλέθρῳ, λιμῷ τελευτῆσαι) ύμῖν δὲ πιστεύ-
 • σαντες προσήλθομεν. καὶ δίκαιον, εἰ μὴ
 • πείθομεν, ἐσ τὰ αὐτὰ κατασήσαντας,
 • τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἔασαι ήμᾶς αὐ-
 • τοὺς ἐλέσθαι. ἐπισκήπτομέν τε ὅμιλοι
 • μὴ, Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότατοι
 • περὶ τὸς Ἐλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις
 • τοῖς ήμῖν ἔχθισοις, ἐκ τῶν ύμετέρων
 • χειρῶν, καὶ τῆς ύμετέρας πίσεως, ἵκε-
 • ται ὄντες, ὡς Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆ-
 • ναι· γενέσθαι τε σωτῆρας ήμῶν, καὶ μὴ,
 • τὸς ἄλλας Ἐλληνας ἐλευθερώντας ήμᾶς
 • διολέσαι.

ξ'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς ἐποιησαντες
 οἱ δὲ Θηβαῖοι, δείσαντες πρὸς τὸν λόγον
 αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὶ ἐνδῶσι, παρ-

nibus in hujusmodi fortuna constitutis, dicendi finem facere, quod cum ipso dicendi fine vitae quoque finiendae periculum sit proximum, finem dicendi facientes, illud jam dicimus, nos non dedidisse urbem Thebanis, (nam fame, turpissimo necis generi necari, quam hoc facere, maluissimus) sed vobis, ad quos vestra aequitate freti accessimus. Et aequum est, nisi vos exorare possimus, nos a vobis hoc saltem impretrare, ut in eundem locum, unde processimus, nos restituatis; et periculum, quod cunque fors tulerit, nos ipsos eligere finatis. Simul etiam vobis mandamus, *et vos oramus*, Lacedaemonii, ne nos, qui Plataeenses sumus, et qui maximam animi alacritatem pro communi Graecorum salute optimim demonstravimus, ex vestris manibus, et ex vestra fide, *quam sequuti deditio*ne *fecimus*, cum simus vestri supplices, Thebanis, qui nobis sunt hostes infensissimi, tradamur: *et vos oramus*, ut nostri servatores sitis, neve, qui caeteros Graecos in libertatem vindicatis, iidem nos funditus perdatis.

60. Atque Plataeenses quidem haec dixerunt. Thebani vero, veriti ne Lacedaemonii, illorum verbis adducti, aliquid *de suppliciis*

severitate remitterent, ipsi quoque in medi-
um progressi, se verba facere velle dixerunt,
quod illis quoque, praeter suam opinionem,
facta fuisse potestas oratione prolixiore re-
spondendi ad propositam quaestionem. Cum
autem *Lacedaemonii* eos *verba facere* jussi-
sent, hanc orationem habuerunt.

61. ' *NUNQUAM* a vobis postulassimus;
ut nobis dicendi potestatem faceretis, si et
ipsi *Plataeenses* breviter ad interrogata
respondissent; nec in nos conversi, crimi-
na nobis objecissent; nec extra propositum,
praecipue veto cum ne ab ullo quidem fu-
erint accusati, oratione prolixa se ipsos ex-
cusassent; nec pluribus laudassent res a se
gestas, quas nullus vituperavit. Nunc igi-
tur oportet nos, partim quidem, ad crimi-
na nobis objecta respondere; partim vero,
laudationem refutare; ut neque nostra
improbitas, neque ipsorum gloria ipsis pro-
fit: sed, audita de utrisque veritate, judi-
cium faciatis. Nos enim primum ipsis ini-
mici facti sumus, quia, cum *Plataeam* om-
nium urbium, quae sunt in *Boeotia*, po-
stremam condidissimus, et alias urbes cum
ea, quas expulsa hominum colluvie tenui-
mus, isti (ut primum fuerat constitutum)

ειθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βάλεσθαι εἰπεῖν,
επειδὴ καὶ ἔκεινοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν
μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώ-
τημα ἀποκρίσεως. ὡς δὲ ἐκέλευσαν, ἔλεγον
τοιάδε.

ξα'. • ΤΟΥΤΣ μὲν λόγοις οὐκ ἀν ἡτη-
σάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ
ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο, καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τρα-
πόμενοι, κατηγορίαν ἐποίησαντο, καὶ περὶ
αὐτῶν, ἔξω τῶν προκειμένων, καὶ ἄμα
οὐδὲ ἡτιασμένων, πολλὴν τὴν ἀπολογίαν,
καὶ ἐπάντον, ὃν οὐδεὶς ἐμέμφατο. νῦν δὲ
πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἐ-
λεγχον ποιήσασθαι. ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα
αὐτοῖς κακία ὠφελῇ, μήτε ἡ τύτων δό-
ξα, τὸ δὲ ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκού-
σαντες, κρίνητε. ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι
ἐγενόμεθα τοπρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάν-
των Πλάταιν τῆς ὑσερον τῆς ἄλλης Βοιω-
τίας, καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ
ξυμμίκτις ἀνθρώπις ἔξελάσαντες ἔχο-

- μεν, όκηξίουν θτοι, ώσπερ ἐτάχθη τοι
- πρῶτον, ήγεμονεύεσθαι υφ' ήμῶν, ξεω
- τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τα
- πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προτ
- εχώρησαν πρὸς Αθηναίς, καὶ μετ' αὐ
- τῶν πολλὰ ήμᾶς ἐβλαπίον, ἀνθ' ὅν καὶ
- ἀντέπαρχον.

ξε'. ' Επειδὴ δὲ καὶ ὁ Βάρβαρος ἥλθε
 • ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνοι Βοιωτῶν
 • ὃ Μηδίσαι, καὶ τότῳ μάλιστα αὐτοὶ τε
 • ἀγάλλονται, καὶ ήμᾶς λοιδορύσσουν. ήμεις
 • δὲ Μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὐ φαμέν, διότι
 • ὃς οὐ Αθηναίς. τῇ μέντοι αὐτῇ ἴδεα ὡς
 • σερον Αθηναίων ιόντων ἐπὶ τὸν Ἑλληνικόν
 • νας, μόνος αὖ Βοιωτῶν Αττικίσαι. καὶ
 • τοι σκέψασθε ἐν οἷς εἴδει ἐκάτεροι ήμῶν
 • τοῦτο ἐπράξαν. ήμιν μὲν γάρ οὐ πόλις
 • τότε ἐτύγχανεν θτε κατ' ὄλγαρον
 • χίαν ισόνομον πολιτεύουσα, οὔτε καταδημοκρατίαν. ὅπερ δέ ἐσι νόμοις μὲν καὶ
 • τῷ σωφρονέστατῷ ἐναντιώτατον, ἐγγυτά

imperio nostro parere nolebant, et cum soli praeter caeteros Boëtos patria instituta violarent, postquam *haec observare* cogi coeperunt, a nobis ad Athenienses defecerunt, et illis adjuncti multa damna nobis dederunt, pro quibus et ipsi vicissim multa a nobis acceperunt.

62. Postquam vero barbarus in Graeciam venit, aiunt, se solos ex omnibus Boëtis cum Medis non sensisse; atque hoc potissimum nomine cum ipsi gloriantur, tum etiam nobis conviciantur. Nos vero fatemur quidem, illos cum Medis non sensisse, quia nec Athenienses: verum cum postea Athenienses eadem ratione adversus Graecos irent, contra eos solos ex omnibus Boëtis ab Atheniensibus stetisse dicimus. Atque considerate, in quo reipublicae genere utrique versantes hoc fecerint. Nam nostra quidem civitas tunc temporis neque legitimo paucorum dominatu, neque populari statu gubernabatur: sed (quod legibus et modestiae maxime contrarium est, et quod ad tyrannidem proxime accedit)

paucorum virorum potentia reipublicae
 gubernacula tenebat. Hi autem, quia spe-
 raverant fore, ut suas opes longe firmius
 fundatas retinerent, si Medi vicissent, vi-
 plebem coercentes, ipsos accitos *in urbem*
 introduxerunt. Et universa civitas, quae
 sui juris non erat, hoc fecit; nec decet ei-
 probrare ea, quae non salvis legibus pec-
 cavit. At postquam et Medus discessit, ei-
 leges recepit, considerare oportet, cum
 postea Athenienses adversus Graecos ve-
 nissent, et cum reliquam Graeciam, tum
 etiam nostram regionem *in suam potesta-*
tem redigere conarentur, et propter inte-
 stinas discordias bonam ejus partem jam
 occupassent, nunquid pugna ad Corone-
 am commissa, ipsisque superatis, Boeotiam
 in libertatem vindicaverimus, et nunc ala-
 criter Graeciam cum caeteris liberemus
 tantum equitatum, tantumque rerum bel-
 licarum apparatum praebentes, quantum
 nulli alii de sociis. Atque haec quidem re-
 spondemus ad crimen objectum, quod cum
 Medis senserimus.

63. Quod autem vos majorem injuriam

τῷ δὲ τυράννῳ, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν
εἶχε τὰ πράγματα. καὶ ὅτοι ιδίας δυνά-
μεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον χήσειν, εἰ
τὰ τοῦ Μήδου κρατήσειε, κατέχοντες
ιχνί τὸ πλῆθος, ἐπηγάγοντο αὐτόν. καὶ
ἡ ξύμπασα πόλις ὡκτὸνοράτωρ οὖσα
έαυτῆς τοῦτον ἐπράξεν, ὃδι ἀξιον αὐτῇ ὁ-
νειδίσαι ὥν μὴ μεία νόμων ἡμαρτεν. ἐπε-
δὴ γὰρ ὁ, τε Μῆδος ἀπῆλθε, καὶ τὸν νό-
μος ἐλαβε, σκέψασαι χρὴ, Αθηναίων
ὑσερον ἐπιόντων, τὴν τε ἄλλην Ἑλλάδα
καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ
αὐτοῖς ποιεῖσθαι, καὶ κατὰ σάσιν ἥδη ἐ-
χόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ, εἰ μαχόμενοι
ἐν Κορωνείᾳ, καὶ οικήσαντες αὐτὸς, ἥλευ-
θερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν, καὶ τὸν ἄλλος
νῦν προθύμως ξυνελευθερώμεν, ἵππους τε
παρέχοντες, καὶ παρασκευὴν ὅσην οὐκ ἄλ-
λοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν
Μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογύσμεθα.

ξγ'. 'Ως δὲ ὑμεῖς μᾶλλον τε ἥδη-

' κατε τὸς Ἑλληνας, καὶ ἀξιώτεροι ἔσται
 ' πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφάνεται
 ' ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, οὐ
 ' Φατὲ, Αθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται
 ' ὡκεῖν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς οὐ
 ' πάγεσθαι αὐτὸς, καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ'
 ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον τε ὑμῖν, εἴπι
 ' καὶ ἀκοντες προσήγεσθε ὑπὸ Αθηναίων
 ' τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἥδη ἐπὶ^τ
 ' τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, οὐ
 ' αὐτοὶ μάλιστα προσάλλεσθε· ίκανή γε τῇ
 ' ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καὶ τὸ μέγιστον,
 ' ἀδεῶς παρέχειν βιβλεύεσθαι. ἀλλ'
 ' ἐκόπιες καὶ ὡς βιαζόμενοι ἔτι εἴλεσθε μᾶλλον τὰ τῶν Αθηναίων. καὶ λέγετε οὐδὲ
 ' χρὸν ἦν προδῦναι τὸς εὐεργέτας πολὺ δέ
 ' γε αὐχιον καὶ ἀδικώτερον τὸς πάντας Ἑλληνας καταπροδῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ή Αθηναίς μόνος τὸς μὲν, καταδυλεύεται
 ' τὴν Ἑλλάδα, τὸς δὲ, ἐλευθερώντας. καὶ ὡς
 ' ἵσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε, οὐδὲ

Graeciae feceritis, et quolibet suppicio digniores sitis, demonstrare conabimur. Societatem (ut aitis) cum Atheniensibus iniistis, et civitate ab illis donati fuistis, ut nos ulcisceremini. Oportebat igitur vos adversus nos tantum ducere ipsos *Athenienses*, neque una cum ipsis alios *Graecos* invadere; praefertim, cum (si quo inviti ad alios subigenitos ab Atheniensibus ducebamini) horum Lacedaemoniorum societas contra Medium contracta, vobis esset praesto, quam vos ipsis tantopere jactatis: nam et vim nostram a vobis arcere, et (quod maximum est) sine metu deliberandi facultatem vobis praebere potuisset. Sed profecto volentes, non autem coacti Atheniensium partes sequi maluistis. Et tamen dictitatis, turpe fuisse, bene de vobis meritos prodere. Imo vero longe turpius et iniquius erat, universos Graecos, cum quibus jurejurando adhibito societatem feceratis, quam solos Athenienses prodere: hos quidem, quia Graeciam in servitutem redigebant; illos vero, quia eam in libertatem vindicabant. nec patrem, nec dedecoris expertem gratiam ipsis retulistis. Vos enim (ut dicitis) eos ascivi-

' sitis, quod injuriam patere minin; sed iisdem
 ' in injuria aliis facienda vos socios praestis.
 ' tis. Atqui turpius est, non referre similem
 ' gratiam, quam referre eam, quae juste qui-
 ' dem debetur, sed tamen injuste refertur.

64. ' Et *hoc modo* declarasti, vos ne tunc
 ' quidem solos *ex Boeotis*, Graecorum causa
 ' a Medis non stetisse; sed, quia ne Athe-
 ' nienses quidem *ab illis steterant*: vos ve-
 ' ro, quia eadem, quae illi, facere volebatis;
 ' istis vero contraria, *ut in Atheniensium gra-*
 ' *tiam eos oppugnaretis*, nunc tamen postu-
 ' latis, ut ea vobis prosint, quae aliorum cau-
 ' fa fortiter egistis. Sed hoc nequaquam est
 ' aequum. Sed quemadmodum Athenienses
 ' elegistis, sic etiam una cum illis certate;
 ' neque societatis tunc factae jus proferte;
 ' ut capit is periculo vos hoc nomine nunc
 ' liberandos esse demonstratis. eam enim de-
 ' seruistis, ejusque jure violato, cum Aegi-
 ' netas, tum etiam nonnullos alios *ex illis*,
 ' quibuscum foedus ac societatem interpo-
 ' sito jurejurando feceratis, una cum Athe-
 ' niensibus, quibus vestram operam navastis,
 ' in servitutem potius redigistis, quam im-
 ' pedivistis, *ne in servitutem ab illis redi-*

αἰχύνης ἀπηλλαγμένην. ὑμεῖς μὲν γὰρ
ἀδικόμενοι αὐτὸς, ὡς φατὲ, ἐπηγάγεσθε,
τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέ-
ζητε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀν-
τιδιδόναι αἰχρὸν μᾶλλον, ἢ τὰς μετὰ
δικαιοσύνης μὲν ὄφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν
δὲ ἀποδιδομένας.

ξδ. ‘ Δῆλον τε ἐποιήσατε, γοῦν τότε
τῶν Ἐλλήνων ἔνεκα μόνοι οὐ Μηδίσαν-
τες, ἀλλ’ ὅτι οὐδὲν Αἰθηναῖοι. ὑμεῖς δὲ,
τοῖς μὲν ταυτὰ βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς
δὲ τάνατα, καὶ νῦν ἀξιώτε, ἀφ’ ὧν δι’
ἔτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοὶ, ἀπὸ τούτων
ώφελεῖσθαι. ἀλλ’ οὐκ εἰκός. ὥσπερ δὲ
Αἰθηναίους εἶλεσθε, τούτοις ξυναγωνί-
ζεσθε. καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενο-
μένην ξυνωμοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ’ αὐτῆς
νῦν σώζεσθαι. ἀπελείπετε γὰρ αὐτὴν,
καὶ παραβάντες, ξυγκατεδελφοί μᾶλ-
λον Αἰγαίητας, καὶ ἄλλους τινὰς τῶν
ξυνομοσάντων, ἢ διεκωλύετε. καὶ ταῦ-

' τα, οὔτε ἀκοντες, ἔχοντες τε τους νό.
 ' μης ὥσπερ μέχρι τοῦ δεῦρο, καὶ οὐδενὸς
 ' ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ημᾶς. τὴν τε-
 ' λευταίαν τε, πρὶν περιτεχθεῖσαν, πρό-
 ' κλησιν ἐσ ησυχίαν ὑμῶν, ὥσε μηδετέροις
 ' ἀμύνειν, γάρ ἐδέχεσθε. τίνες ἀν δὲν ὑ-
 ' μῶν δικαιότερον πᾶσι τοῖς Ἐλλησι μι-
 ' σῶντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀ-
 ' δραγαθίαν προύθεσθε; καὶ ἂ μὲν ποτὲ
 ' χρησοὶ ἐγένεσθε, ὡς Φατὲ, γέ προσήκον-
 ' τα νῦν ἐπεδείξατε. ἂ δὲ ή φύσις αἰ-
 ' ἐβόλετο, ἐξηλέγχθη ἐσ τὸ ἀληθές. με-
 ' τὰ γὰρ Αἴγαιῶν ἀδικον ὅδὸν ιόντων
 ' ἐχωρήσατε. τὰ μὲν δὲν ἐσ τὸν ημέτερον τε
 ' ἀκόσιον Μηδισμὸν, καὶ τὸν ὑμέτερον ἔκοι-
 ' σιον Αἴγαισμὸν τοιαῦτα ἀποφάνομεν.

ξε. "Α δὲ τελευτᾶν φατὲ ἀδικηθῆναι
 ' (παρανόμως γὰρ ἐλθεῖν ημᾶς ἐν σπον-
 ' δαῖς καὶ ιερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμέτεραν πό-
 ' λιν) οὐ νομίζομεν οὐδί τὸν τούτοις ὑμῶν
 ' μᾶλλον ἀμαρτάνειν. εἰ μὲν γὰρ ημεῖς

gerentur: idque non inviti, quippe qui leges salvas haberetis, quas adhuc *habetis*, neque (sicuti nos) ab ullo coacti. novissimam etiam adhortationem, qua (antequam circumvallaremini) ad pacem invitabamini, et, ut neutris opem ferretis, admonebamini, admittere noluitis. Quos igitur omnes Graeci odiis prosequantur justius, quam vos, qui honesto quodam probitatis ac fortitudinis praetextu illos funditus revertere studuistis? Et praeclera illa facinora, quae quondam a vobis fortiter edita gloriamini, ad vos non pertinere, nunc demonstrastis. ea vero, quae vestrum ingenium semper expetebat, jam apertissime patefacta redarguuntur. Athenienses enim iniquum iter ingressos sequuti estis. Quod igitur attinet ad nostrum invitum Medifum, et vestrum voluntarium Atticisum, hoc modo vobis respondemus.

65. Quod vero spectat ad injuriam, quam vobis novissime factam dicitis (nos enim stantibus adhuc foederibus, et primo mensis die, quo solennia sacra celebribatis, in vestram urbem nefarie venisse dicitis) ne hac quidem in re nos gravius

peccasse ducimus, quam vos. Si enim no-
ipiſi, ad vestrā urbē profecti, vos op-
pugnassemus, et agrum hostili more va-
ſtassemus, injuriam profecto vobis feciſſe-
mus: sed si vestrāe civitatis cum opibus
tum genere viri primarii, qui vos et ab
externa societate avertere, et ad patria om-
nium Boeotorum jura reducere volebant,
ſua ſponte nos accerſiverunt, quid tandem
injuriae vobis facimus? Qui enim ducunt,
potius peccant, quam qui *ipſos* ſequuntur.
Sed nec illi (ut noſtra fert opinio) *ullo mo-*
do peccarunt, nec nos. Cum enim cives el-
ſent, ut vos, et longe maiores opes peri-
culis objicerent, ſuae urbē portas aperue-
runt, et in ſuam urbē nos amice, non
hostiliter introduxerunt: quod eos, qui
de vobis improbiores erant, non amplius
improbos eſſe, nec pejores fieri; et illos,
qui meliores erant, ſuam dignitatem obti-
nere vellent: ut animi *vestri* moderatores
eſſent, civitatem civibus non orbantes, ſed
in p̄iſtinam cum neceſſariis gratiam redu-
centes; nullius inimicitias, omnium vero
pariter amicitias ac societatem vobis con-
ſiliantes.

αὐτοὶ πρός τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμα-
 χόμεθα, καὶ τὴν γῆν ἐδηρύμεν ὡς πολέ-
 μοι, ἀδικήμεν· εἰ δὲ ἄνδρες ὑμῶν οἱ
 πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βελόμενοι
 τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας υμᾶς πάσαι,
 ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πά-
 τρια κατασῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἐκόντες,
 τί ἀδικήμεν; οἱ γάρ ἄγοντες παρανομοῦ-
 σι μᾶλλον τῶν ἐπομένων. ἀλλ' γάρ τ' ἔκει-
 τοι (ὡς ἡμεῖς κρίνομεν) γάρ τοι ἡμεῖς. πο-
 λῖται δὲ ὄντες, ὥσπερ ὑμεῖς, καὶ πλείσ-
 παραβαλλόμενοι, τὸ ἐαυτῶν τεῖχος ἀ-
 νοίζαντες, καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν Φι-
 λίως, γένεται πολεμίως κομίζαντες, ἐβάλοντο
 τός τε ὑμῶν χείρας, μηκέτι μᾶλλον
 γενέσθαι, τός τε ἀμείνας τὰ ἄξια ἔχειν·
 σωφρονισαὶ ὄντες τῆς γνώμης, καὶ τῶν
 σωμάτων τὴν πόλιν γένεται αὐτοῖς ὄντες,
 ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειόντες. ἔχ-
 θρός οὐδενὶ καθισάντες, ἀπαστολῇ ὁμοίως
 ἐνσπόνδεις.

ξι'. ' Τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμίως
 ' ἐπράσσομεν. ὅτε γὰρ ἥδικήσαμεν ὕδενα,
 ' προείπομέν τε, τὸν βουλόμενον καὶ τὰ
 ' τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν,
 ' οἴναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἀσμενοὶ χω-
 ' ρήσαντες, καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι, τὸ
 ' μὲν πρῶτον ἡσυχάζειε, ὕστερον δὲ, καλ-
 ' νοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγας ὄντας (εἰ ἄρα καὶ
 ' ἐδοκῆμέν τι ἀνεπιεικέσερον πρᾶξαι, οὐ
 ' μετὰ τῆς πλήθεως ὑμῶν εἰσελθόντες) τὰ
 ' μὲν ὅμοια όχι ἀνταπέδολε ἡμῖν, μήτε νε-
 ' ωτερίσειν ἔργω, λόγοις τε πείσειν ὡς
 ' ἐξελθεῖν. ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμ-
 ' βασιν, ὃς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε,
 ' όχι ὁμοίως ἀλγῆμεν. (κατὰ νόμου γὰρ
 ' δὴ τινα ἐπαχον) ὃς δὲ χεῖρας προϊχο-
 ' μένας, καὶ ζωγρύσαντες, ὑποχόμενοι τε
 ' ἡμῖν ὕστερον μὴ κλενεῖν, παρανόμως δι-
 ' εφθείρατε, πῶς ἡ δεινὰ ἔργασθε; καὶ
 ' ταῦτα, τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πρᾶξαν-
 ' τες, τὴν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν, καὶ τῶν

66. 'Quod autem non hostiliter hoc fecerimus, hinc aperte patet: nam nec ulli vim attulimus, et mature ediximus, ut, quisquis ex patriis Boeotorum institutis vivere vellet, ad nos transiret. vos vero, cum libenter ad nos transissetis, et compositionem fecissetis, primum quidem quievistis, postea vero, cum nostrorum militum paucitatem animadvertissetis (si forte iniquius aliquid egisse videbamur, quod praeter vestræ plebis voluntatem *in urbem* ingressi fuissimus,) parem gratiam nobis non retulistis, ut neque factis quicquam innovaretis, et verbis nos ad exeundum inducere-tis: sed contra compositionem nos invasisti, ac illorum quidem, quos congressi trucidasti, vicem non ita dolemus; (hoc enim illi quodam belli jure sunt passi;) sed *in illos*, qui manus vobis tendebant, et quos vivos cepisti, et quos a vobis imperfectum non iri postea nobis promisisti, et tamen nefarie interfecisti, quomodo atrocia facinora non patraasti? præfertim cum tres insignes injurias exiguo temporis intervallo nobis feceritis: nam et foederis pacta fregisti, et cives nostros postea trucida-

stis, et de illis non occidendis (si ab omnibus
 rerum vestrarum, quae in agris erant, in
 iuria et maleficio temperaremus) fidem non
 bis datam fefelleris. Et tamen dicitis, nos
 jura violasse, vos vero dignos esse censetis.
 qui pro vestris sceleribus nullas poenas vi-
 cissim luatis. Sed profecto non ita erit, si
 modo isti sententiam sancte ac religiose tu-
 lerint: sed horum omnium scelerum cau-
 sa supplicio afficiemini.

67. Haec autem, o Lacedaemonii, longa oratione persequuti sumus, cum vestrum
 tum nostri causa: et vestri quidem causa:
 ut hos a vobis juste damnatum iri cognoscatis; nostri vero causa, ut longe aequo-
 res poenas a nobis expetitas sciatis. neque
 priscas illorum virtutes, (si modo aliquac
 fuerunt) audientes frangamini: quas illis
 quidem praesidio esse oportet, qui patiuntur
 tur injuriam: illis vero, qui facinus alienum;
 quod turpe faciunt, duplam irrogare poe-
 nam; quia peccata pristinae suae virtutis
 non convenientia committunt. neque la-
 tentis, ac miseratione quicquam profici-
 ent, implorantes patrum vestrorum sepul-
 cra, suamque solitudinem deplorantes. Nos

ἀνδρῶν τὸν ὑσερον θάνατον, καὶ τὴν πε-
ρὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτείνειν φευσθεῖσαν
ὑπόχεσιν, ἦν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ
ἀδικῶμεν. ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆ-
σαι, καὶ αὐτοὶ ἀξιῶτε μὴ ἀντιδοῦναι δί-
κην. οὐκ, ἦν γε ἔτοι τὰ ὄρθα γηγνώ-
σκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἔνεκα κολα-
· θήσεσθε.

Ξ'. **Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι,**
τέττας ἔνεκα ἐπεξήλθομεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν
καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως
αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι
δισιώτερον τετιμωρημένοι. καὶ μὴ παλαιὰς
ἀρετὰς, εἰτινες ἀρά καὶ ἐγένοντο, ἀκόντιες
ἐπικλασθῆτε, ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικημέ-
νοις ἐπικέρους εἶναι, τοῖς δὲ αὐχρόν τι
δρῶσι, διπλασίας ζημιας, ὅτι όκιν ἐκ
προσηκόντων ἀμαρτάνεσθε· μηδὲ ὄλοφηρ-
μῶ καὶ οἰκίω ὡφελείσθωσαν, πατέρων τε
τάφυς τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι, καὶ
τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀγ-

• ταποφάνομεν πολλῷ δεινότερα παθοῦ.
 • σαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διε-
 • φθαρμένην, ὡν πατέρες, οἱ μὲν, πρὸς ὑ-
 • μᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες, ἀπέθανον ἐν
 • Κορωνείᾳ, οἱ δὲ, πρεδένται λελειμένοι,
 • καὶ οἰκίαι ἐρημοι πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν
 • ικετείαν ποιῶνται, τόσδε τιμωρήσασθαι.
 • οἵκτυ τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρε-
 • πέσ τι πάχοντες τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ
 • δικαίως (ώσπερ οἵδε) τὰ ἐναντία, ἐπί-
 • χαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἐ-
 • αυτὸς ἔχεσθαι. τὸς γὰρ ἀμείνυς ξυμμά-
 • χούς ἔχοντες ἀπεώσαντο. παρηνόμησάν
 • τε, οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ
 • πλέον ἡ δίκη κρίναντες, καὶ γὰρ ἀναποδόντες
 • νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν. ἔννομα γὰρ πεί-
 • σούλαι, καὶ γάχι ἐκ μάχης χεῖρας προϊ-
 • ὀχόμενοι, ὡσπερ Φασίν, ἀλλ' ἀπὸ ξυμ-
 • βάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτὸς παραδόντες.
 • ἀμύνατε γν, ὡ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν
 • Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι,

enim contra affirmamus, nostram juventutem, quae ab ipsis trucidata fuit, mala longe graviora passam: cuius patres, partim, dum Boeotiam ad vos adducerent, ad Coronam obierunt; partim vero, in senio filiis orbati, et in aedibus desolatis relicti, vos precibus multo justioribus obsecrant, ut de ipsis supplicium sumatis. Homines enim, qui malum aliquod immiterit patiuntur, misericordia sunt digniores; at qui merito (sicut ipsis) contra *digniores sunt*, quorum malis omnes gaudeant. Et praesentem solitudinem sua ipsorum culpa habent. nam sua sponte meliores socios rejecerunt. Et nos contra ius violarunt, quamvis nullis injuriis a nobis fuerint laceriti, odio potius, quam jure judicium facientes, neque parem *suis sceleribus* poenam jam reperientes: nam justum supplicium patiuntur, nec ex proelio manus vobis tendentes, ut aiunt; sed ex compositione se ipsos ad causam dicendam dedentes. Succurrite igitur, Lacedaemonii, et legi Graecorum ab ipsis violatae, et nobis, qui praeter ius injuriam passi sumus, debitam gratiam re-

ferte pro studio, et animi alacritate, quam
 erga vos demonstravimus: neque propter
 istorum orationem apud vos repulsam fe-
 ramus. Graecis autem exemplum praebe-
 te, quo declaratis, vos non verborum, sed
 factorum certamina ipsis proposituros: quae
 si bona sunt, brevis *eorum* commemoratio
 satis est: sed si propter peccati vitium sunt
 mala, longa oratio verborum ornatu ex-
 culta, ipsis velamenta praetendit. Verum si
 vos, penes quos arbitrium, et potestas nunc
 est, brevi interrogatione usi, rebus cogni-
 tis sententiam adversus omnes tuleritis,
 homines orationem speciosam, qua sua in-
 justa facinora velent, minas quaerent.

68. Atque Thebani quidem haec dixe-
 runt. Lacedaemonii vero iudices, existiman-
 tes suam interrogationem sibi recte proce-
 suram, an beneficium aliquod ab ipsis in ho-
 bello accepissent (quoniam et superiori tem-
 pore ipsis rogaverant, ut ex veteri Pausa-
 niae, post bellum Medicum, foedere qui-
 ficerent; atque etiam conditiones, quas post
 ea, antequam circumvallarentur, ipsis obtu-

καὶ ἡμῖν ἀνομα παθεῖσιν ἀνταπόδοτε χά-
ρις δικαίαν ὡν πρόθυμοι γεγενήμεθα· καὶ
μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωδῶμεν ἐν ὑ-
μῖν. ποιήσατε δὲ τοῖς "Ελλησι παράδειγ-
μα, ἢ λόγων τέτοις ἀγῶνας προθήσοντες,
ἀλλ' ἔργων· ὡν ἀγαθῶν μὲν ὄντων, Βρα-
χεῖα ἢ ἀπαγγελία ἀρκεῖ· ἀμαρτιανομέ-
νων δὲ, λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκα-
λύμματα γίγνονται. ἀλλ' ἡν οἱ ἡγεμόνες,
ὡσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς
τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε,
ἥασόν τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγυς καλεῖ-
ζητήσει·

ξη'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ
Δακεδαιμόνιοι δικασταὶ, νομίζοντες τὸ ἐ-
περώτημα σφίσιν ὄρθως ἔχειν, εἴτι ἐν τῷ
πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθόν τι πεπόνθασι,
διότι τότε ἄλλον χρόνον ἡξίσν δῆθεν αὐτὸς
καὶ τὰς παλαιὰς Παυσανίου μετὰ τὸ
Μῆδον σπουδὰς ἡσυχάζειν, καὶ ὅτε ὑσερον,
ἀπὸ τῆς περιτειχίζεσθαι προίσχοντο αὐ-

τοῖς, κοινὸς εἶναι κατ' ἐκεῖνα· ὡς γὰρ εἴτε
 ξαῦλο, τὴν γάμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βιβλήσει
 ἐκσπουδοῖς ἥδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέ-
 ναι, αὗθις τὸ αὐτὸν ἔνα ἔκαστον παραγα-
 γόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴτι Λακεδαιμονίας καὶ
 τὰς ξυμμάχιας ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δε-
 δρακότες εἰσὶν, ὅπότε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες
 ἀπέκλεινον· καὶ ἐξαίρετον ἐποίησαν οὐδένα,
 διέφθειραν δὲ Πλαταιέων μὲν αὐτῶν, οὐκ
 ἐλάσσος διακοσίων, Αθηναίων δὲ, πέντε καὶ
 εἴκοσι, οἱ ξυνεπολιορκεῖσθαι γυναικας δὲ προ-
 δραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνταῦλον μέν τινα
 Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ σάστη ἐκ-
 πεπλωκόσι, καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονθύτες
 Πλαταιέων περιῆσαν, ἐδοσαν ἐνοικεῖν. Ὡ-
 σέρον δὲ, καθελόντες αὐτὴν ἐς ἐδαφος πᾶ-
 σαν ἐκ τῶν θεμελίων, ὥκοδόμησαν πρὸς
 τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν,
 πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν
 καὶ ἄνωθεν· καὶ ὄροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῷ
 Πλαταιέων ἔχογέντο· καὶ τοῖς ἄλλοις

lerant, ut videlicet ex illius foederis formula communes essent, accipere noluerant) rati, se propter sua justa postulata *ab illis neglecta*, jam ut hostes foederis expertes ab illis violatos: singulos *eorum* productos, et eodem modo rursus interrogatos, an aliquo beneficio Lacedaemonios, eorumque socios in hoc bello affecissent, cum illi responderent nullum beneficium a se in ipsos collatum, illinc abductos interficiebant; et nullum supplicii immunem fecerunt. Plataeensium quidem non pauciores ducentis necarunt; Atheniensium vero, viginti et quinque, qui una obsessi fuerant. foeminas autem in servitutem abduxerunt: et urbem Megarensibus, qui propter seditionem domo profugerant, et Plataeensibus, qui supererant, quique secum senerant, per integrum annum Thebani dederunt incolendam. Postea vero cum eam totam funditus evertissent, et solo aequafsent, prope Junonis templum exstruxerunt diversorum quoquo versus ducenum pedum, domiciliis infra supraque circundatum. Et usi sunt ipsis Plataeensium tectis et janu-

is. Ex reliqua vero supellestile, quae in monib[us] erat, ex aere, inquam, et ferro lectos construxerunt, quos Junoni consecrarunt; templumque lapideum centum pedum eidem aedificarunt. Agrum vero publicatum, et ad decem annos locatum Thebani coluerunt. Propemodum autem, imo vero omnino Lacedaemonii a Plataeensibus adeo fuerunt aversi, Thebanorum gratia, quod ipsos in bello, quod jam tum suscepimus erat, sibi perutiles fore putarent. Res igitur, quae ad Plataeam gestae sunt, nonagesimo tertio anno a societate, quam Plataeenses cum Atheniensibus inierant, hunc exitum habuerunt.

69. Quadraginta vero Peloponnesiorum naves, quae Lesbiis subsidio profectae fuerant, cum tunc per pelagus aufugissent, ut persequentem Atheniensium classem vitarent, et tempestate prope Cretam jactatae fuissent, et illinc ad Peloponnesum palantes appulissent, tredecim triremes Leucadiorum et Ambraciotorum, et Brasidam Tellidis filium, qui adyenerat, ut Alcidæ consiliarius

ἥν ἐν τῷ τείχει ἐπιπλα, χαλκὸς καὶ σι-
δῆρος, κλίνας κατασκευάσαντες, ἀνέθεσαν
τῇ Ἡρᾳ, καὶ νεὼν ἐκαλόμποδον λίθινον ὥκο-
δόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες,
ἀπεμίσθισαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο
Θηβαῖοι. χεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ¹
Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅτας ἀποτε-
ραμμένοι ἐγένοντο, Θηβαίων ἔνεκα, νομί-
ζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτὸς ἀρτὶ τότε κα-
θισάμενον ὥφελίμυς εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ
Πλάταιαν, ἔτει τρίτῳ καὶ ἐννευηκοσῷ ἐπι-
δὴ Αθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως
ἐτελεύτησαν.

ξθ'. Αἱ δὲ τεασαράκοντα ὑπὲς τῶν Πε-
λοποννησίων, αἱ Δεσμίοις βοηθοὶ ἐλθῦσαι,
ώς τότε φεύγυσσαι διὰ τὴν πελάγης, ἐκ τε
τῶν Αθηνῶν ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τὴν
Κρήτην χειραδεῖσαι, [καὶ] ἀπ' αὐτῆς σπο-
ράδες πρὸς τὴν Πελοπόννησον κατηνέχθη-
σαι, καταλάμβανον ἐν τῇ Κυλλήνῃ τρι-
καίδεκα τρίτερις Λευκαδίων καὶ Αμπράκι-

ωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ξύμβουλον
Αλκίδα ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γάρ οἱ
Δακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς Δέσποινας ἡμαρτήκεσαν,
πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες, ἐς τὴν Κέρ-
κυραν πλεῦσαι τασιάζουσαν, δώδεκα μὲν
ναυσὶ μόναις, παρόντων Αθηναίων περὶ Ναύ-
πακτονί πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ
τῶν Αθηνῶν ναυτικὸν, ὅπως προφθάσωσι
καὶ παρεσκευάζοντο ὅ, τε Βρασίδας καὶ ὁ Αλ-
κίδας πρὸς ταῦτα.

ο'. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐσασίαζον, ἐπει-
δὴ οἱ αὐχμάλωτοι ἥλιθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν
περὶ Επίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων
ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ, ὄκτακοσίων τα-
λάνιων τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ,
πεπεισμένοι Κορινθίοις Κέρκυραν προσπο-
ῆσαι. καὶ ἐπρασούς οὗτοι, ἐκαίσον τῶν πολι-
τῶν μετιόντες, ὅπως ἀποσήσωσιν Αθηναίων
τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης Αττικῆς τε νεώς
καὶ Κορινθίας, πρέσβεις ἀγγεσῶν, καὶ ἐς λόγυς
καταστάντων, ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι Αθη-

esset, ad Cyllenen offendunt. Lacedaemonii enim in animo habebant, quoniam Lesbi conservandae spes eos fefellerat, parata majori classe, in Corcyram seditione laborantem navigare, quod Athenienses cum duodecim duntaxat navibus ad Naupactum essent. antequam autem Athenis major aliquis navium numerus *aliis* subsidio veniret, ut praeverterent *novae classis adventum, hoc facere statuerant.* atque Brasidas et Alcidas in his parandis erant occupati.

70. Nam Corcyraei discordiis intestinis laborare coeperunt, ex quo illi, ubi in proeliis navalibus circa Epidamnum capti fuerant, ad ipsos redierant, a Corinthiis dimissi, verbo quidem, talentis octingentis redempti, datis idoneis fidejussoribus, hospitibus suis: re vero ipsa, quod Corinthiorum verbis adducti promisissent fore, ut Corcyram in ipsorum potestatem redigerent. Hi autem singulos cives solicitabant, ac id agebant, ut civitatem ad defectionem ab Atheniensibus faciendam impellerent. Cum autem Attica navis, item et Corinthia venisset, utraque cum legatis, quos vehebat: cumque ventum esset in colloquium, Corcyraei decreverunt,

ut Atheniensibus quidem, ex pacto socii, Peloponnesi vero, quemadmodum et prius amici essent. Et Pithiam (hic enim erat voluntarius Atheniensium hospes, et tunc civitatis princeps) isti viri in judicium vocant, criminis dantes, quod Corcyram in Atheniensium potestatem redigere moliretur. Hic vero absolutus, vicissim reos facit quinque ex illis omnium ditissimos, criminis dans, quod ex Javis et Alcini fano vallos praeciderent. Pro singulis autem vallis singuli stateres erat mulcta constituta. Cum autem illi damnati fuissent, et mulctam persolvere deberent, ac propter ejus magnitudinem ad tempora confessissent supplices, ut, compositione facta, certis pensionibus mulctam irrogatam persolverent, Pithias (erat enim et senator) Corcyraeis persuasit, ut lege *in eos* agerent. Illi vero, cum propter hanc legem *ab honoribus et Curia* prohiberentur, simul etiam audirent, Pithiam, quamdiu senator esset, multitudo persuasurum, ut eosdem amicos, hostesque duceret, quos Athenienses; facta conjurorum manu, cum pugionibus in Senatum ex improviso irrumpunt, et cum ipsum Pithiam, tum etiam alios, tam senator-

λοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι, καὶ τὰ ξυγ-
είμενα, Πελοποννησίοις δὲ φίλοι, ὥσπερ
πρότερον. καὶ ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξε-
νος τε τῶν Αθηναίων, καὶ τῷ δῆμῳ προεισῆ-
ιει, ὑπάγυσσιν αὐτὸν ἔτοι οἱ ἄνδρες εἰς δί-
πλην, λέγοντες Αθηναίοις τὴν Κέρκυραν κα-
ταδελθύν. ὁ δὲ, ἀποφυγὼν, ἀνθυπάγει αὐ-
τῶν τὸ πλασιωτάτον πέντε ἄνδρας, Φά-
σκων τέμνειν χάρακας ἐκ τῷ τε Δίος τε-
μένης καὶ τῷ Αλκίν. Ζημία δὲ καθ' ἐκάστην
χάρακα ἐπέκειλο σαλίρ. ὁ φλόνιων δὲ αὐ-
τῶν, καὶ πρὸς τὰ ιερὰ ίκετῶν καθεζομένων,
διὰ τὸ πλῆθος τῆς Ζημίας, ὅπως ταξάμενοι
ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ
βαλῆς ὡν) πείθει ὥσε τῷ νόμῳ χρήσασθαι.
οἱ δὲ, ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἐξείργοντο, καὶ
ἄμα ἐπιυθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βα-
λῆς ἦσι, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τὸν
αὐτὸς Αθηναίοις φίλος τε καὶ ἐχθρὸς νομί-
ζειν, ξυνίσαντο τε, καὶ λαβόντες ἐγχειρί-
δια, ἐξαπινάκως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες,

τόν τε Πειθίαν κλείνει, καὶ ἄλλας τῶν τοιούτων καὶ ἴδιωτῶν, ἐς ἔξηκοντα. οἱ δὲ τίνες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ, ὅλη γοι ἐς τὴν Αττικὴν τριήρη κατέφυγον ἐπὶ παρθεῖσαν.

οα'. Δράσαντες δὲ τότο, καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους, εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη, καὶ ἡκισχύσαντες δουλωθεῖεν ὑπὸ Αθηναίων· τότε λοιπὸν μηδετέρας δέχεσθαι ἀλλ' ἡ μιᾶς νηὶ ήσυχάζοντας. τὸ δὲ πλέον, πολέμιον ἤγειραν. ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρώσαντες ἡνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπτοι δὲ καὶ ἐς τὰς Αθήνας εὐθὺς πρέσβεις, περὶ τε τῶν πεπραγμένων διδάζοντας, ως ξυνέφερε, καὶ τὸ εἶκεν καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτίθειον πράσειν, ὅπως μή τις ἐπισροφὴ γένηται.

οβ'. Ελθόντων δὲ, οἱ Αθηναῖοι τότε πρέσβεις ως νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅστις ἐπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. ἐν δὲ τότῳ, τῶν τε Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ

rum, quam privatorum hominum ad sexaginta interficiunt. Pauci vero quidam, qui cum Pithia senserant, ad Atticam triremem, quae adhuc aderat, configiuntur.

71. Hoc facinore perpetrato, et convocatis Corcyraeis, dixerunt haec optima esse, atque hoc modo *Corcyraeos* in servitutem ab Atheniensibus minime redactum iri: ac in posterum neutros, nisi cum singulis navibus venirent, a Corcyraeis pacatis recipiendos: si vero cum pluribus, eos in hostium numero, locoque ducendos. Cum autem haec dixissent, populum in suam sententiam decreatum facere coegerunt: statimque legatos Athenas miserunt, qui et res gestas nuntiarent; et ita facto opus fuisse demonstrarent; et illis, qui eo configuerant, persuaderent, ut nihil, quod a rationibus, eommodisque civitatis esset alienum, molirentur, nequa rerum turbatio, mutatioque fieret.

72. Cum autem legati Athenas pervenissent, Athenienses cum eos, ut res novas molientes, tum etiam *alios*, quibus persuaserant *id, cuius causa eo missi fuerant*, corriperunt, et in Aegina custodiendos deposuerunt. Interea vero Corcyraei, qui reipu-

190 THUCYD. III. 73. 74.

blicae principes erant, Corinthiacaे trimes et Spartanae legationis adventu, plebem adoriuntur; pugnaque commissa vicerunt, sed noctis interventu, plebs quidem in arcem, et editiora urbis loca confugit, ibique castra frequens posuit, et Hyllaicum portum tenebat. Victores vero forum occuparunt, ubi permulti ipsorum habitabant, et portum, qui in forum et in continentem spectat.

73. Postridie vero leve certamen inter se missilibus commiserunt, et in agros utriusque nuntios dimiserunt, servitia solicitantes, spe libertatis proposita. Et plebi quidem servitorum multitudo se sociam adjunxit. alteris vero octingenti milites ex continente subsidio venerunt.

74. Uno autem die interjecto, pugna rursus est commissa, et plebs vicit, quod et locorum munitione et hominum numero superior esset. mulieres etiam eos viriliter adjuverunt, hostem tegulis e summis aedium culminibus ferientes, et supra sextum ipsum tumultum sustinentes. Facta autem sub cre-

πράγματα, ἐλθόσης τρίτρις Κορινθίας, καθαλεδαιμονίων πρέσβεων, ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης δὲ νυκτὸς, ὁ μὲν δῆμος ἐστὸν τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει, καὶ αὐτῷ ξυλλεγεῖς ἴδρυνθη. καὶ τὸν Τλλαικὸν λιμένα εἶχον. οἱ δὲ, τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, ἐπερ οἱ πολλοὶ ὥκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὴν ἥπερον.

ογ'. Τῇ δὲ ὑσεραίᾳ ἡκροβολίσαντό τε ὄλιγα, καὶ ἐστὸς ἀγρὸς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τὸς δέλτας παρακαλεύντες τε, καὶ ἐλευθερίαν ὑπιχνύμενοι. καὶ τὸ μὲν δήμῳ τῷν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον· τοῖς δὲ ἐτέροις, ἐκ τῆς ἥπερος ἐπίκυροι ὀκτακόσιοι.

οδ'. Διαλιπόσης δὲ ἡμέρας, μάχη αὖθις γίγνεται· καὶ μηδὲ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰχνοῦ καὶ πλήθει προέχων· αἱ τε γυναικες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάσσοντο, βάλλουσαι· ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ, καὶ παρὰ

φύσιν ὑπομένοσαι τὸν Θόρυβον. γενοκέμη
δὲ τῆς τροπῆς πέρι δείλην ὄφιαν, δείσω-
τες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοῖσι ὁ δῆμος τῷ τε
νεωρίᾳ κρατήσειν ἐπελθὼν, καὶ σφᾶς δι-
φθείρειν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύ-
κλῳ τῆς ἀγορᾶς, καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως
μὴ ἡ ἔφοδος, Φειδόμενοι ὅτε οἰκείας, ὅτε
ἄλλοτριας. ὥσε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμ-
πόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε
πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἀνεμός ἐπεγένετο τῇ
φλογὶ ἐπίφορος ἐσαύτην. καὶ οἱ μὲν, πα-
σάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἐκάτεροι ἡσυχά-
σαντες, τὴν νύκλαν ἐν φυλακῇ ἤσαν· καὶ ἡ Κο-
ρινθία ναῦς, τῷ δήμῳ πεκρατηκότος, ὑπεξα-
νήγειο, καὶ τῶν ἐπικύρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν
ῆπερον λαθόντες διεκομίσθησαν.

σε'. Τῇ δὲ ἐπιγυγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικό-
σσαλος ὁ Διῆτρεφῆς, Αθηναίων σρατηγὸς,
παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα
ναυσὶ, καὶ Μεσηνίων πεντακοσίοις ὀπλί-
ταις. ξύμβασίν τε ἐπραστε, καὶ πείθει ὥστε

pusculum vespertinum fuga, optimates, veriti ne plebs eodem impetu, sublato clamore, in se irruens, et navalibus potiretur, et se interficeret, aedes, quae in foro circumcirca erant, et illis contiguas domos, neque illinc in se fieret impressio, incendunt, neque fais, neque alienis parcentes. quamobrem et multae mercatorum pecuniae crematae sunt, et parum abfuit, quin urbs tota penitus periret, si ventus ingruisset, qui flamمام in ipsam sparsisset. Atque illi quidem, facto pugnandi fine, quieti utrinque noctem illam dispositis custodiis transegerunt. Et Corinthiaca navis, quia plebs vicerat, clam discessit; et militum auxiliarium plerique hostem latentes in continentem se receperunt.

75. Sequenti vero die Nicostratus, Diotrephis filius, Atheniensium dux, cum duodecim navibus, et quingentis gravis armaturae militibus Messeniis, Naupacto ad opem *Corcyraeis* ferendam venit. et de compositione inter illos facienda agere coepit, illisque persuasit (ut in mutuae cordiae gratiam redirent) ut decem quidem

homines, qui praecipui malorum autores fuerant, in judicium vocarent, qui diutius *ibi* non manserunt; *sed statim se subduxerunt*: reliqui vero *Corcyram* incolerent, icto inter se et cum Atheniensibus foedere, ut eosdem hostes et eosdem amicos ducerent. Atque ille quidem his rebus gestis discessurus erat, *sed plebis principes ei persuaserunt*, ut sibi quinque de suis navibus relinquaret, ut adversarii minus se commoverent; *se vero totidem de suis rebus omnibus ad navigationem necessariis instructas*, cum eo misfuros *dixerunt*. atque ille quidem *hoc ipsi* concessit; illi vero suos quique adversarios delegerunt, quos naves descendere jusserunt. Sed illi, veriti ne Athenas mitterentur, ad Castoris et Pollucis fanum supplices confederunt. At Nicostratus illos illinc excitare, et consolari coepit. *Sed, cum illis* persuadere non posset, *ut illinc discederent*, populus, armis hac de causa sumtis, quod existimaret, eos nihil sani in animo habere, qui propter suam diffidentiam cum Nicostrato navigare nollent, et eorum arma ex aedibus absportavit, et nonnullos ipsorum, in quos inciderat, interfecisset, nisi Nico-

ξυγχωρῆσαι ἄλλήλοις, δέκα μὲν ἄνδρας
τὸς αὐτιωλάτυς κρίναι, οἱ οὐκέτι ἔμειναν·
τὸς δὲ ἄλλος οἰκεῖν, σπονδὰς πρὸς ἄλλή-
λος παισαμένος καὶ πρὸς Αθηναίους, ὡς εἴ-
τος αὐτὸς ἔχθρος καὶ φίλος νομίζειν. καὶ οὐ-
μὲν, ταῦτα πράξας, ἔμελλεν ἀποπλεύ-
σεῖν. οἱ δὲ τῷ δήμῳ προσάται πείθοσιν
αὐτὸν, πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι
καταλιπεῖν, ὅπως ἥταν τι ἐν κινήσει ὥσιν
οἱ ἐναντῖοι, οἵσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ
σφῶν αὐτῶν, ξυμπέμψειν. καὶ οὐ μὲν ξυνε-
χώρησεν, οἱ δὲ, τὸς ἔχθρος κατέλεγον ἐσ-
τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐστὰς
Αθήνας ἀποπεμφθῶσι, καθίζοσιν ἐστὸ τῶν
Διοσκύρων ἱερόν. Νικόσραλος δὲ αὐτὸς ἀ-
νίητε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δὲ γένη ἐπειθεῖν,
οὐδῆμος ὀπλισθεῖσι ἐπὶ τῇ προφάσει ταύ-
τη, ὡς γέδεν αὐτῶν ὑγιὲς διανοομένων τῇ τῷ
μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, τά τε ὀπλα αὐτῶν
ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐλαβε, καὶ αὐτῶν τινὰς, οἵσ-
ι πέτυχον, εἰ μὴ Νικόσρατος ἐκώλυσε, δι-

έφθειραν ἄν. ὅρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα, καθίζοσιν ἐς τὸ Ἡραῖον ἱκέται, καὶ γίγνονται ὡκέλαστοι τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος, δείσας μή τι νεωτερίσωσι, ἀνίσησι τε αὐτὸς πείσας, καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τῆς Ἡραίς νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπειο.

ος'. Τῆς δὲ σάσεως ἐν τύτῳ ὕσης, τετάρτη ἡ πέμπτη ημέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομιδὴν, αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ιωνίας πλῶν, ἔφορμοι ὕσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα. ἥρχε δὲ αὐτῶν Αλκίδας, ὥσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβολος ἐπέπλει. ὅρμοισάμενοι δὲ ἐς Σύβοτα λιμένα τῆς ἥπερος, ἄμα ἔω ἐπέπλεον τῇ Κερκύρᾳ.

οζ'. Οἱ δὲ, πολλῷ θορύβῳ, καὶ πεφοβημένοι τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν, παρεσκευάζοντό τε ἄμα ἐζήκονταναῦς, καὶ τὰς ἀεὶ πληρούμενας ἐζέπεμπον

stratus *eum* impedivisset. Alii vero, cum haec fieri viderent, ad Junonis templum supplices confederunt, erantque non pauciores quadringentis. Populus vero, veritus ne quid novi molirentur, verbis adductos illinc excitavit, et in insulam Junonis templo oppositam transportavit; et quae ad vitam sustentandam erant necessaria, illuc ad ipsos transmittebat.

76. Cum autem seditio in hoc statu esset, quarto, quintove ab ipsis in insulam transportatis die, tres et quinquaginta Peloponnesiorum naves ex Cyllene, ubi, post reditum ex Ionia, stationem habebant, adveniunt. His autem praeerat Alcidas, ut et prius; et Brasidas consiliorum socius cum eo navigabat. cum autem appulissent ad Sybota portum, qui est in continente, primo diluculo adversus Corcyram nigarunt.

77. Corcyraei vero magno cum tumultu, cum res urbanas, tum etiam classis hostilis adventum formidantes, sexaginta naves simul instruere coeperunt; et prout unquamque rebus omnibus ad proelium

committendim necessariis explebant, eam adversus hostem emittebant: Athenienses enim ipsis suaferant, ut se primos exire finerent, ipsis vero postea cum tota classe simul subsequerentur. Sed cum ipsorum naves dispersae ad hostes accederent, duae quidem protinus ad eos transfugerunt: qui vero in aliis vehebantur, inter se proeliabantur. nihil autem rite siebat. Peloponnesii vero tumultu animadverso, cum viginti quidem navibus se Corcyraeis opposuerunt, cum reliquis vero, duodecim Atticis navibus, quarum duae erant Salaminia et Paralus, *obviam procefferunt.*

78. Atque Corcyraei quidem, quia male, navibusque raris impetum faciebant, soli graviter laborabant. Athenienses vero, quia multitudinem metuebant, et ne circumveniarentur, in confertas *illorum naves* non iruebant, nec in eas, quae in medio agmine contra se instructae erant: sed in extremum cornu irruentes, unam navem demergunt. Postea vero Peloponnesii, sua classe in orbem digesta, hostem circumeuntes turbare

πρὸς τὸς ἐναντίους, παρανότιων Αἴθηναίων
σφᾶς τε ἔσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ὕστε-
ρον πάσας ἄμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι· ὡς δὲ
αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἥσαν σποράδες
αἱ νῆσοι, δύο μὲν εὐθὺς ἡπτομόλησαν, ἐν ἐ-
τέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχο-
το. ἦν δὲ ὡδεῖς πόσμος τῶν ποιουμένων. ι-
δόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν,
εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τὸς Κερκυραίους ἐ-
τάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα
ναῦς τῶν Αἴθηναίων· ὃν ἥσαν αἱ δύο, Σα-
λαμίνια καὶ Πάραλος.

οη'. Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι, κακῶς τε
καὶ κατ' ὅλης προσπίπλουτες, ἐταλαιπο-
ρῆσθο καθ' αὐτός· οἱ δὲ Αἴθηναίοι, φοβόμε-
νοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν, ἀθρό-
ασι μὲν ὡς προσέπιπλον, ὡδὲ κατὰ μέσον ταῖς
ἐφ' ἑαυτὸς τεταγμέναις προσβαλόντες δὲ
κατὰ κέρας, καταδύσοι μίαν ναῦν. καὶ
μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαρμένων αὐτῶν,
περιέπλεον, καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες

δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις, καὶ δείσαντες
μὴ ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ γένοιο, ἐπιβοηθεῖσαι
καὶ γενόμεναι ἀθρόου αἱ νῆες ἀμα τὸν ἐπι-
πλευν τοῖς Αθηναίοις ἐποιῆντο. οἱ δὲ ὑπε-
χώρεν, ἦδη πρύμναν κρατούμενοι καὶ ἀμα τὰς
τῶν Κερκυραίων ἐβέλοιο προκαταφυγεῖν,
ὅτι μάλιστα ἐαυτῶν χολῆ τε ὑποχωρούν-
των, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναν-
τίων. ἡ μὲν ὧν ναυμαχία, τοιαύτη γενο-
μένη, ἐτελεύτα ἐστὶ ηλίς δύσιν.

οθ'. Καὶ οἱ Κερκυραῖοι, δείσαντες μὴ
σφίσιν ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς
κρατεῖσι οἱ πολέμιοι, ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου
ἀναλάβωσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τοὺς
τε ἐκ τῆς νήσου πάλαι ἐστὸ Ήραῖον διε-
κόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. οἱ
δὲ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν ὥκει ἐτόλμησαν πλεῦ-
σαι, κρατεῖσι τῇ ναυμαχίᾳ, τρεῖς δὲ καὶ
δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων, ἀπέ-
πλευσαν ἐστὸ τὴν ἥπερον, ὅθεν περ ἀνηγά-
γοντο. τῇ δὲ ὑσεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν

conabantur. At qui adversus Corcyraeos in
acie stabant, hac re cognita, et veriti, ne *suis*
dem accideret, quod ad Naupactum, auxili-
um ferunt: tunc vero naves confertae simul
in Athenienses impressionem fecerunt. Illi
vero se subducere coeperunt, jam in pup-
pim remigantes. simul etiam volebant, Cor-
cyraeorum naves mature fugere, dum ipsi
quam lentissime retrocederent, et hostium
ibi oppositorum impetum sustinerent. Hoc
igitur navale proelium, quod hujusmodi
fuit, sub solis occasum finitum est.

79. Et Corcyraei, veriti ne hostes, ut-
pote victores, infesta classe contra se veni-
rent, et urbem invaderent, aut ex insula eos
exportarent, aut aliud quidpiam novi moli-
rentur; eos, quos eo transmiserant, illinc
in Junonis templum rufus reportarunt, et
urbem custodiebant. Hostes vero, quamvis
eos navalii proelio superassent, ad urbem ta-
men accedere non sunt ausi: sed cum tre-
decim Corcyraeorum navibus, quas cepe-
rant, in continentem navigarunt, unde ve-
nerant. Postridie vero nihil magis urbem
infesta classe petierunt, licet omnes ejus in-

colae in magna perturbatione et trepidatione essent, licet etiam Brasidas (ut fertur) Alcidam ad hoc adhortaretur; quamvis numero suffragiorum esset inferior: sed in promontorium Leucimnam ex navibus egressi, agros vastarunt.

80. Interea vero Corcyraeorum populus vehementer metuens, ne Peloponnesiorum classis urbem invaderet, cum supplicibus, aliisque in colloquium de civitate conservanda venit: et eorum nonnullis persuasit, ut naves consenserent. Nam Corcyrae quamvis in hoc rerum statu essent constitutam, tamen triginta naves rebus ad proelium neceffariis expleverunt, hostis adventum operientes. At Peloponnesii ad meridiem usque agrum eorum populati, discesserunt. Sub noctem autem ignibus accensis significatum fuit ipsis sexaginta naves Atticas a Leucade venire: quas Athenienses (certiores facti de Corcyraeorum seditione, de qua classe cum Alcida adversus Corcyram itur) miserant cum Eurymedonte Theuclis filio, qui ipsis praeerat.

81. Peloponnesii igitur eadem nocte sta-

ἐν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ
μαχῇ καὶ Φόνω ὄντας, καὶ Βρασίδε παραι-
γός, ὡς λέγεται, Αλκιδα, ισοψήφε δὲ
ὄντος. ἐπὶ δὲ τὴν Λευκίμνην τὸ ἀκρω-
τηριον ἀποβάντες, ἐπόρθην τὰς ἀγράς.

π'. Ο δὲ δῆμος τῶν Κέρκυραίων ἐν τύ-
πῳ περιόδεης γενόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ
τοῖς τε ικέταις ἦσαν ἐς λόγυς, καὶ
αἱ ἄλλοις, ὅπως σωθήσειται ἡ πόλις. καὶ
αὐτῶν ἐπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐμβῆναι.
πλήρωσαν γὰρ ὅμως τριάκοντα, προσδε-
γόμενοι τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ Πελοποννή-
σοι μέχρι μέσης ἡμέρας δηώσαντες τὴν γῆν,
πέπλευσαν. καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυ-
γωρήθησαν ἐξήκοντα ὑπες Αθηναίων, προσ-
τάλευσαι ἀπὸ Λευκάδος. ἃς οἱ Αθηναῖοι,
τυθανόμενοι τὴν σάσιν, καὶ τὰς μετ' Αλ-
καῖος ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλόσας πλεῖν,
πέσειλαν, καὶ Εύρυμέδοντα τὸν Θακλέας
τραπηγόν.

πα'. Οι μὲν ὅν Πελοποννήσιοι τῆς νυκ-

τὸς εὐθὺς καλὰ τάχος ἐκομίζοντο εἰπ' οὐκ
 παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευ
 καδίων ἴσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περ
 πλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυ
 ραῖοι δὲ, αἰδόμενοι τὰς τε Ατλαντὰς ναῦ
 προσπλεύσας, τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχο
 μένας, λαβόντες τύς τε Μεσηνίας ἐς τὴν
 πόλιν ἔγγαγον, πρότερον εἰς τὸν ὄντας καὶ τὰ
 ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρω
 σαν, ἐς τὸν Τυλλαιικὸν λιμένα, ἐν ὅσῳ πε
 ριεκομίζοντο, τῶν ἔχθρῶν εἴ τινα λόβοιν
 ἀπέκλεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅστις ἐπεισα
 ἐσβῆναι ἐκβιβάζοντες, ἀπεχώρησαν· ἐς τὸ
 Ἡραῖον τε ἐλθόντες, τῶν ἴκετῶν ὡς πενή
 κοντα ἄνδρας δίκην ὑποχεῖν ἐπεισαν, καὶ
 κατέγνωσαν ἀπάντων Θάρατον. οἱ δὲ πολ
 λοὶ τῶν ἴκετῶν, ὅσοι δὲ οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς
 ἐώρων τὰ γυνόμενα, διέφερον αὐτῷ τῷ
 τῷ ἴερῷ ἀλλήλας, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τῶν
 ἀπήγχοντο· οἱ δὲ, ὡς ἔκαστοι ἐδύναντο, ἀ
 μηλεῖντο. ημέρας τε ἐπτά, ἃς ἀφικόμενοι

... magna celeritate domum redierunt o-
... legentes. cum autem naves per Leuca-
... Isthmum transportassent, ne circum-
... untes *ab hoste* conspicerentur, se recepe-
... rent. Corcyraei vero, cum et Atticas naves
... eventare, et hostiles discessisse intellexis-
... vent, Messenios receperunt, et in urbem in-
... troduxerunt, qui prius erant extra: jussisque
... navibus, quas rebus ad proelium necessariis
... expleverant, in portum Hyllaicum circum-
... ire; dum illae circumveharentur, si quem
... e suis inimicis cepissent, eum interficie-
... rent. quinetiam eos omnes, quibus persua-
... erant, ut naves conscenderent, ex navibus
... sicientes, discesserunt. Et ad Junonis tem-
... plum profecti, ex supplicibus circiter quin-
... quaginta ad judicium subeundum verbis ad-
... luxerunt, omnesque capite damnatos mor-
... te mulctarunt. Sed plerique supplicum, qui
... verbis illorum adduci non potuerant, ut ju-
... dicium subirent, cum viderent ea, quae ge-
... rebantur, ibidem, in templo se mutuo in-
... terfecerunt; et nonnulli eorum ex arbori-
... bus se ipsos laqueis suspenderunt. reliqui
... vero, prout quisque potuit, se ipsos absum-
... ferunt. Et per septem dies, per quos Eu-

rymedon cum sexaginta navibus *eo* profectus, *ibi* manserat, Corcyraei eos interfec-
runt, quos inimicos esse ducebant: criminis
quidem illis dantes, quod popularem statu-
m everterent. sed nonnulli etiam ob ini-
micitias privatas, alii etiam propter pecuni-
as, quae ipsis debebantur, a debitoribus, qu-
-eas acceperant, imperfecti fuerunt. omneque
mortis genus visebatur: et (quemadmodum
in hujusmodi rerum statu solet accidere) ni-
hil est, quod non contigerit, atque eo am-
plius. Etenim pater filium occidebat; et ho-
mines a templis abstrahebantur, et prope ip-
sa caedebantur. quinetiam nonnulli muri
circumsepti in Bacchi templo, *fame* necati
perierunt. Eo saevitiae progressa est sedi-
tio, atque ideo major est visa, quod haec a
pud eos prima exstitisset.

82. Nam postea propemodum et uni-
versa Graecia commota est; quod ubique
discordiae essent inter plebis patronos, qui
Athenienses, et optimates, qui Lacedaemo-
nios accersere volebant. ac in pace quidem
nullam *hujus rei peragendae* speciosam cau-
sam habuissent: nec ad ipsis accersendos

Εύρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμει-
ν, οἱ Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τὸς ἔχθρος
οκχύτας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αὐτίαν
ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν.
ἀπέθανον δέ τινες καὶ ιδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ
ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ^{τῶν λαβόντων.} πᾶσά τε ἴδεα κατέση Να-
γάτις, καὶ οἵον φιλεῖ ἐν τῷ τοιότῳ γίγνε-
σθαι, οὐδὲν ὅ, τι ὁ ξυνέβη, καὶ ἔτι περιτέ-
ρω. καὶ γὰρ πατὴρ πᾶσα ἀπέκλεινε, καὶ
ἀπὸ τῶν ιερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐ-
τοῖς ἐκτείνοντο· οἱ δὲ τινὲς καὶ περιοικοδομη-
θέντες ἐν τῷ Διονύσου τῷ ιερῷ ἀπέθανον.
ὕτως ὡμή σάσις πρόχωρησε· καὶ ἐδοξε μᾶλ-
λον, διότι ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο.

π⁶. Επεὶ ὕσερόν γε καὶ πᾶν, ὡς εἰ-
πεῖν, τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐ-
σῶν ἐκασταχοῦ, τοῖς τε τῶν δήμων προ-
σάταις τοὺς Αθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ
τοῖς ὀλίγοις τοὺς Λακεδαιμονίους· καὶ ἐν
μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἀν ἐχόντων πρόφασι, οὐδὲ

έτοίμων παρακαλεῖν αὐτοὺς· πολεμου-
μένων δὲ, καὶ ξυμμαχίας ἀμα ἐκατέ-
ροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει, καὶ σφ-
σιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσποιήσει, φα-
δίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τὶ βε-
λομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέπεσε πολ-
λὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ σάσιν ταῖς πόλε-
σι, γιγνόμενα μὲν, καὶ ἀεὶ ἐσόμενα, ἔω-
ἄν ή αὐτὴ Φύσις ἀνθρώπων ἦ, μᾶλλον δὲ
καὶ ήσυχαίτερα, καὶ τοῖς εἰδεσὶ διηλαγ-
μένα, ὡς ἀν ἔκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν
ξυντυχιῶν ἐφισῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ
καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἱ τε πόλεις καὶ
οἱ ἴδιῶται ἀμείνυσι τὰς γνώμας ἔχοσι, διὰ
τὸ μὴ ἐσ αἰχούσις ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ
πόλεμος, ὑφελῶν τὴν εὔπορίαν τοῦ καὶ
ἡμέραν, βίαιος διδάσκαλος, καὶ πρὸς τὰ
παρόντα τὰς ὄργας τῶν πολλῶν ὁμοῖοι.
ἐσασταζέτε δὲ τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ
ἐφυσερίζοντά που, πύσει τῶν προγενομέ-
νων, πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τὴν κα-

deo prompti fuissent: bello vero coorto, u-
risque (qui rerum novarum erant cupidi)
acile dabatur *occasio et facultas accersendi*
ocios auxiliares, ut simul et adversam fac-
tionem opprimerent, et exinde potentiam
bimet compararent. Et multae eaeque gra-
ves calamitates propter seditionem civitati-
us acciderunt, quae accidere solent, et sem-
per accident, quoad eadem hominum natu-
ra fuerit: sed tamen vel graviores, vel le-
giiores, et genere diversae, prout singulæ
rerum fortunaeque mutationes contigerint.
Nam in pace quidem et rerum secundarum
fluentia, cum ipsae civitates, tum etiam ho-
mines privati mentes habent meliores, quod
odiosas necessitates non incident. Bellum
ero, subducens paulatim rerum copiam ad
quotidianum vitae usum necessariam, vio-
lentus est magister, et ad praesentem rerum
statum multorum mores effingit. Civitates
igitur seditionibus agitabantur, et illae, in
uibus seditiones serius excitabantur, res,
uas alibi jam accidisse fama acceperant, lon-
e superare studebant, ut propter rerum a-
e inventarum novitatem ingenii laudem
uauererent, quod novas inimicorum adori-

endorum rationes magna cum solertia inv
nissent, et nova suppliciorum genera exco
gitassent. Quinetiam usitatam vocabuloru
significationem in rebus arbitratu suo imm
tarunt. Nam inconsiderata quidem audaci
fortitudo amicorum studiosa existimata e
considerata vero cunctatio, honesta timid
tas: modestia ignaviae praetextus. Et adh
bere prudentiam ad rem omnem, quae g
renda suscipitur, in re qualibet cessatio
segnities existimabatur. At vesana celerita
viri *fortis* officio tribuebatur. Cautio vero
iteranda deliberatione, speciosa negotii de
trectandi materia. Et qui iracundus erat,
fide dignus semper habebatur: at qui verb
ei resistebat, hujus fides erat suspecta. Qu
vero insidias aliis paraverat, si res ipsi ex
nimi sententia successisset, prudens *habeb
tur*; et si aliorum insidias sibi paratas pro
differset, longe prudentior. Qui vero prospe
xisset, ne ullis hujusmodi rebus ipse indigo
ret, is amicitiae dissolutor, et adversarioru
timens *vocabatur*. In summa, is laudabatur
qui alterum in injuria facienda paevertisset
et qui alium nihil tale cogitantem ad hoc ip
sum impulisset. Quinetiam sodales cognati

εδαι τὰς διανοίας, τῶν τ' ἐπιχειρήσεων
περιτεχνήσει, καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπίᾳ.
καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξιωσιν τῶν ὄνομάτων
τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει.
τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγισος, ἀνδρία φιλέται-
ος ἐνομίσῃ· μέλλησις δὲ προμηθῆς, δει-
νία εὐπρεπής. τὸ δὲ σῶφρον, τῷ ἀνάδρυ-
τροχημα. καὶ τὸ πρὸς ἄπαν ξυνετὸν,
πίπταν ἀργόν. τὸ δὲ ἐμπλήκιως ὅξι, ἀν-
τὶ πορείας μοίρα προσετέθη. ἀσφάλεια δὲ τὸ
πιθελεύσασθαι, ἀποτροπῆς πρόφασις εὐ-
λογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπάνων, πιστὸς ἀεὶ,
δὲ ἀντιλέγων αὐτῷ, ὑποπτος. ἐπιθου-
λεύσας δέ τις τυχὼν, ξυνετὸς, καὶ ὑπονοή-
τας, ἔτι δεινότερος. προθουλεύσας δὲ ὅπως
μηδὲν αὐτῶν δεήσοι, τῆς τε ἐταιρίας δια-
κυνθῆς, καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμέ-
νος. ἀπλῶς δὲ, ὁ Φθάσας τὸν μέλλοντα
παχόν τι δρᾶν, ἐπηνεῖτο, καὶ ὁ ἐπικελεύ-
σας τὸν μὴ διανοθύμενον. καὶ μὴν καὶ τὸ

ξυγγενὲς τῷ ἑταρικῷ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίσως τολμᾶν. ὃ γάρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὡφελείας αἱ τοιαῦται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τὸς καθεσῶτας πλεονεξία. καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτὸς πίσεις οὐ τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοι, ἢ τῷ κοινῷ τοῦ παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῆι προῦχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντίτιμωρήσασθαι τε τινὰ περὶ πλείονος ἦν, αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὄρκοι εἴπυ ἀργένοιντο ξυναλλαγῆς ἐν τῷ αὐτίκα προτὸ ἄπορον ἐκαίρερω διδόμενοι, ἵχυοι, ὃς ἔχόντων ἀλλοθεν δύναμιν. ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ Φεδάσας θαρσῆσαι, εἰς ἴδιον ἀφρακτὸν, ἥδιον διὰ τὴν πίσιν ἐτιμωρεῖτο ἀπὸ τὸ προφανῆς. καὶ τό, τε ἀσφαλέστερογίζετο, καὶ ὅτι ἀπάτη περιγενόμενος, ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ἥπαι

anteponebantur; quod ad audendum sine ul-
la tergiversatione promptiores essent. Nam
hujusmodi sodalitiorum coetus non utilitatis
causa, ex legum latarum praescripto: sed a-
varitiae gratia, contra leges usu longo stabi-
litas, fiebant. nec tam jurisjurandi interposi-
ti religione, quam scelerum, quae simul pa-
trabant, communicatione, fidem inter se con-
firmabant. Et quae ab adversariis probe di-
cebantur, ea admittebant, ut actiones eorum
observarent et caverent, si superiores essent,
non autem ex generositate. Et unusquisque
hoc pluris faciebat, si alium pro injuria illata
ulcisci posset, quam si ipse nulla injuria ab
alio lacefferetur. Et si forte reconciliandae
gratiae causa jusjurandum inter utramque
partem aliquando interponebatur, id in praes-
entia valebat propter difficultatem praesen-
tem, quia vires aliunde non habebant: sed
ad quamlibet rei peragendae occasionem ob-
latam, qui prior fidere coepisset, is, si *ad-
versarium* minus munitum animadvertisset,
propter fidem, lubentius ulciscetur, quam
si aperte rem gessisset. Nam et tutum hoc esse
reputabat, et, quod fraude superasset, pru-
dentiae praemium praeterea consequbatur.

facilius enim multi, qui sunt fraudulenti, sollertes appellantur; quam tardi, boni: atque hoc quidem erubescunt; illo vero gloriantur. Horum autem omnium causa fuit principatus, qui propter avaritiam et ambitionem appetebatur. His autem quasi fundamentis jactis, alacritas etiam animorum contentionis studium accedebat. Nam singularum civitatum principes, honesto et specioso utrique nomine, civilem populi aequabilitatem, et moderatam optimatum dominacionem anteponentes, rempublicam verbo quidem curabant; sed re ipsa tanquam suorum certaminum praemium eam sibi proponebant. Et cum alii alios omni modo superare contulerent, atrocissima quaeque facinora sunt ausi, et sunt persequuti, poenas, non quantum aequitas, et utilitas publica postulabat, sed longe graviores irrogantes, et pro sua utrique libidine semper eas in qualibet re statuentes; et vel inquis suffragiis dominantes, vel manibus potentiam sibi parantes, ad praefentis contentionis libidinem explendam erant parati. Itaque neutri *quicquam transigere* consueverant, habita ratione religionis: sed quibus speciosa oratione aliquid

δ' οἱ πολλοὶ, κακοῦργοι ὄντες, δεξιοὶ κέ-
κληται, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί: καὶ τῷ μὲν αὐ-
χύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. πάν-
των δὲ αὐτῶν αὐτιον ἢ ἀρχὴ, ἢ διὰ πλε-
ονεῖαν καὶ φιλοτιμίαν. ἐκ δὲ αὐτῶν, καὶ ἐσ-
τὸ φιλονεικεῖν καθισαμένων τὸ πρόθυμον.
οἱ γάρ ἐν ταῖς πόλεσι προσάντες, μετ' ὁ-
μοτος ἐκάτεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε
ἰσονομίας πολιτικῆς, καὶ ἀριστοκρατίας σώ-
φρους προτιμήσει, τὰ μὲν κανὰ λόγω
δεραπεύοντες ἀνδλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ
τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περγιγνε-
θαί, ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπε-
ζήσαν τε, τὰς τιμωρίας ἔτι μείζας καὶ μέ-
χρι τῆς δικαίας καὶ τῆς πόλει ξυμφόρου προ-
τιθέντες, ἐσ δὲ τὸ ἐκατέροις που αἱεὶ ἥδο-
τὴν ἔχον ὄριζοντες, καὶ ἡ μετὰ τήφου ἀδί-
κου καταγνώσεως, ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ
κρατεῖν, ἐτοιμοὶ ἥσαν τὴν αὐτίκα φιλο-
κειαν ἐμπιμπλάναι. ὥσε εὐσεβείᾳ μὲν

χρέοις ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγῳ, οἷς
ξυμβαίη ἐπιφεύγοντος τὶ διαπράξασθαι, ἀ-
μενον ἕκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν
ὑπ' ἀμφοτέρων, ἡ ὅτι ἐξυπηγωνίζοντο, ἡ
φθόνῳ τῷ περιεῖναι, διεφθείροντο.

πγ'. Οὕτω πᾶσα ἴδεα κατέση κακο-
τροπίας διὰ τὰς σάσεις τῷ Ἑλληνικῷ.
καὶ τὸ εὕηθες (οὐ τὸ γεννῶν πλεῖστον με-
τέχει) καταγελασθὲν ἡφανίσθη. τὸ δὲ
ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀ-
πίσως, ἐπιπολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ ἦν ὁ
διαλύσων, ὃ τε λόγος ἔχυρὸς, ὃ τε ὄρκος φο-
βερός. κρείσους δὲ ὄντες ἀπαντες λογι-
μῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ πα-
θεῖν μᾶλλον προεσκόπουν, ἡ πισεῦσαι ἐ-
δύναντο. καὶ οἱ Φαυλότεροι γνώμην, ὡς
τὰ πλείω περιεγίγνοντο. τῷ γὰρ δεδιέναι
τό, τε αὐτῶν ἐνδεεῖς, καὶ τὸ τῶν ἐναντί-
ων ξυνετόν, μὴ λόγοις τε ἥσους ὥσι, καὶ
ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης

commode transigere licuisset, illi melius audiabant. Cives vero, quotquot inter utrosque erant medii, *et qui neutrīs favebant, nec in partibus erant*, hi, vel quod illos non adjuvarent, vel propter invidiam, quod ipsi calamitatum essent immunes, ab utraque factione penitus perdebantur.

83. Adeo omne facinorum genus in Graecia passim propter seditiones exstitit: et simplicitas (cujus ipsa generositas est maxime particeps) cum irrisione funditus est deleta. Animis vero infestis inter se esse, et nullam alteri fidem habere, longe praestitit: nam nec ulla sermonis autoritas, nec ullus juris-jurandi terror illas inimicitias dirimere poterat. Sed cum omnes animis essent propen-siores ad desperandum de alterius fide et constantia, illud potius prospiciebant, quomo-
do malum impendens vitarent, quam, ut cuiquam fiderent, adduci poterant. Et qui prudentia minus valebant, plerunque supe-riores erant. Quod enim et suam impruden-tiam, et adversariorum prudentiam metuerent, veriti, ne vel illorum eloquentia su-perarentur, vel propter illorum ingenii cal-liditatem praevenirentur insidiis priores appetiti, audacter ad quaelibet facinora fusci-

pienda ferebantur. Qui vero *haec* negligebant, et *insidias* se praesensuros *existimabant*, nec sibi factis ullis opus esse *ducebant* in antevertendis illorum insidiis, quas consilio vitare possent, non muniti, facilius op primebantur.

84. Pleraque igitur hujusmodi audaciae facinora Corcyrae prius, *quam in aliis civitatibus*, patrata fuerunt, et alia, quaecunque facere possent, qui suas injurias ulciscuntur, in eos, qui damnum datum, injuriamque sibi factam sunt ulti, a quibus, dum illorum imperio parerent, insolenter potius quam modeste tractati fuerunt: et *quaecunque facere possent pauperes* aliqui, qui consueta ac *diurna* rerum inopia se liberari cuperent, praecipue vero, qui per avaritiam fortunas alienas occupare studerent, et se has praeter jus consequi posse confiderent: et *quaecunque patrare possent*, qui non avaritiae causa; sed primum *quidem* aequo jure *suos inimicos* invaderent, *deinde vero* immani indignatione longissime provecti, crudeliter *eos*, et animo inexorabili persequerentur. Cum autem vitae disciplina tunc temporis Corcyrae fuisset perturbata, ipsa quoque humana natura, quae vel praeter leges,

φιάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἔχώρουν. οἱ δὲ καταφρονῶντες καὶν προσαπέδαι, καὶ ἔργων ὕδεν σφᾶς δεῖ λαμβάνειν ἢ γνώμην ἔξεστην, ἀφρακτοὶ μᾶλλον διεφθείροντο.

πδ'. Εν δὲ οὖν τῇ Κερκύρᾳ τὰ πολιὰ αὐτῶν προετολμήθη, καὶ ὅπόσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τοπλέον ἢ σωφροσύνη, ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παραχόντων, οἱ ἀνταμυνόμενοι δράστειαν πενίας δὲ τῆς εἰωθίας ἀπαλλαξείοντες τινες, μάλιστα δὲν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν. οἱ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ ισου δὲ μάλιστα ἐπιώντες, ἀπαιδευσίᾳ ὄργης πλεῖστον ἐκφερόμενοι, ὡμῶς καὶ ἀπαρατήτως ἐπέλθοιεν. ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐσ τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένη ἐδήλωσεν ἀκρατῆς μὲν ὄργης οὖσα, κρείασων δὲ

τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. οὐ γὰρ ἀν τοῦ τε ὁσίου τὸ τιμωρεῖσθαι πρότιθεσαν, τῷ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ὧ μὴ βλάπτυσαν ἰχὺν ἔχε τὸ Φθονεῖν. ἀξιώσι τε τοὺς κοινοὺς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἀνθρώποι νόμους, ἀφ' ὧν ἄπασιν ἐλπὶς ὑπόκειται σφαλεῖσι καὶν αὐτοὺς διασώζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι, ἐν πολε ἄρα τὶς κινδυνεύσας τινὸς δησεῖσι αὐτῶν.

πέ. Οἱ μὲν ἐν κατὰ τὴν πόλιν Κερκυραῖοι, τοιαύταις ὄργαις ταῖς πρώταις ἐσάλλήλος ἐχρήσαντο. καὶ δὲ Εὐρυμέδων καὶ οἱ Αθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν. Ὅσερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐσ πεντακοσίους) τείχη τε λαβόντες ἀ τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ, ἐκράτυν τῆς πέραν οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὄρμώμενοι, ἐληῖζοντο τὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἐλαπῖον· καὶ λιμὸς ἰχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πό-

injuste facere consuevit, legibus superatis, se irae quidem impotentem, at jure potentiorum, omnisque superioris dignitatis hostem esse lubenter declaravit. *Aliter* enim *profecto homines* pietati vindictam non anteposuissent, neque innocentiae quaestum, in quo invidia potentiam non nocentem habebat. quippe homines cum *alios ulciscuntur*, communes leges de rebus illis latae, in quibus spes omnibus est reposita, ut si ipsi in calamitates aliquas inciderint, saltem ipsae leges conserventur, evertere mature volunt, nec relinquere, si quis forte in periculum adductus, aliqua illarum indigeat.

85. Corcyraei igitur, qui in urbe erant, primi *omnium* tales iras inter se *tunc* exercuerunt. Et Eurymedon, et Athenienses cum classe *illinc* discesserunt. Postea vero Corcyraeorum exsules (nam ad quingentos illorum evaferant) occupatis quibusdam munitionibus, quae in continente erant, suo ulteriore agro potiti sunt, atque *illinc* erumpentes, populabantur agros illorum, qui erant in insula, magnisque detrimentis illos

afficiebant. Et *propterea* in urbe fames ingens est exorta. Idem etiam legatos de suo reditu Lacedaemonem et Corinthum miserunt. Sed cum nihil proficerent, postea paratis navibus et militibus auxiliariis, in insulam trajecerunt, numero universi circiter sexcenti. atque navibus incensis, ut nulla spes alia relinqueretur quam agri occupandi, montem Istonem conscenderunt, et, munitione illic exstructa, eos, qui in urbe erant, gravissime vexabant, agroque potiebantur.

86. Hac eadem aestate extrema, Athenienses viginti naves in Siciliam miserunt, et Lachetem Melanopi, et Charoeadam Euphileti filium, harum praefectos. Nam Syracusei et Leontini bellum inter se gerebant. Syracuseorum autem sociae erant, exceptis Camarinaeis, caeterae Dorientes civitates, quae in Lacedaemoniorum societatem hujus belli initio concesserunt, eos tamen in bello non adjuverant: Leontinorum vero, Chalcidiceae civitates, et Ca-

λει. ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς ὕδεν αὐτοῖς ἐπράσετο, ὅπερον χρόνω πλοῖα καὶ ἐπικόρυς παρασκευασάμενοι, διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἐξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, ὅπως ἀπόγνοια ἦταν ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν Ισώνην, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι, ἐφθειρον τὸν ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς γῆς ἐκράτην.

π5'. Ταῦτα δέ τελευτῶντος, Αθηναῖοι εἶκοσι ναῦς ἔσειλαν ἐς Σικελίαν, καὶ Λάχηλα τὸν Μελανώπειαν σραῖπγον αὐτῶν, καὶ Χαροπάδην τὸν Εὐφιλήτην. οἱ γὰρ Συρακύσιοι καὶ Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέσασαν. ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν Συρακύσιοις ἦσαν, πλὴν Καμαριναίων, αἱ ἄλλαι Δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων τοπρῶτον ἀρχομένης τὴν πολέμην ξύμμαχοι ἐτάχθησαν, ἢ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε· τοῖς δὲ Λεοντίνοις

αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις, καὶ Καμαρίνα. τῆς
δὲ Ιταλίας, Λοκροὶ μὲν Συρακυσίων ἦσαν,
Ῥηγίνοι δὲ, καὶ τὸ ξυγγενὲς, Λεοντίνων.
Ἐστὶν τὰς Αθήνας πέμψαντες οἱ τῶν Λεον-
τίνων ξυμμάχοι, κατὰ τε παλαιὰν ξυμ-
μαχίαν, καὶ ὅτι Ιωνες ἦσαν, πείθουσι τοὺς
Αθηναῖς πέμψαι σφίσι ναῦς. ὑπὸ γὰρ
τῶν Συρακυσίων τῆς τε γῆς εἰργονοῦ καὶ τῆς
Σαλαστῆς, καὶ ἐπεμψαν οἱ Αθηναῖοι, τῆς
μὲν οἰκειότητος προφάσει, βουλόμενοι δὲ
μήτε σῖτον ἐστὸν Πελοπόννησον ἀγεδαῖ
αὐτόθεν, πρόπειράν τε ποιόμενοι εἰ σφί-
σι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγ-
ματα ὑποχείρια γενέσθαι. κατασάντες δὲ
ἐστὸν τῆς Ιταλίας, τὸν πόλεμον ἐπο-
ῆντο μετὰ τῶν ξυμμάχων· καὶ τὸ Νέρος
ἐτελεύτα.

πζ'. Τῷ δὲ ἐπιγιγνόμενος χειμῶνος ἡ
νόσος τοδεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Αθηναῖοις,
ἐκλιπόσα μὲν ὃδένα χρόνον τοπανίαπασιν,
ἐγένετο δέ τις ὅμως διακωχή. παρέμεινε

marina. Sed ex Italia, Locri quidem, Syracusanis; Regini vero, propter cognationem Leontinis favebant. Leontinorum igitur socii, cum propter antiquam societatem, tum etiam quod Iones essent, legatis Athenas missis, Atheniensibus persuaserunt, ut naves ad se mitterent. nam et terrae et maris usu a Syracusanis prohibebantur. Athenienses vero naves miserunt, per speciem quidem necessitudinis; sed *re ipsa*, eo consilio, ut neque frumentum illinc in Peloponnesum exportaretur, utque tentarent, an res Siculas in suam potestatem redigere possent. Cum igitur Reginum Italiae appulissent, cum sociis bellum gerere coeperunt. Atque haec aetas excessit.

87. At hyeme ineunte morbus Athenienses iterum invasit; qui nunquam quidem omnino sedatus fuerat, sed tamen quaedam ejus quiescentis intermissio facta fuerat: quum autem eos rursus est aggressus, non

TOM. III.

P

minus anno integro *apud eos* immoratus prius vero, vel per biennium *est griffatus* adeo ut nihil fuerit, quod Athenienses magis, quam morbus iste presserit, eorumque vires afflixerit. Nam *ex legionariis* militibus obierunt non pauciores quam quatuor millia et quadringenti, et trecenti equites nam caeterae turbae numerus iniri non potest. Tunc vero praeterea frequentes terrae-motus exstiterunt, et Athenis, et in Euboea, et cum inter Boeotos, tum vero praecipue in Boeotiae oppido Orchomeno.

88. Et Athenienses, ac Regini, qui in Sicilia erant, insulis, quae Aeoli vocantur, eadem hyeme bellum cum triginta navibus intulerunt. Nam aestate propter aquarum inopiam bellum ipsis inferri nequit. Liparaei autem, qui sunt Cnidiorum coloni, eas possident: habitantque in una ex ipsis insulis non magna, quae Lipara vocatur. Hinc autem proficiscentes, alias, Didymen scilicet, Strongylen, et Hieram, colunt. Homines autem, qui sunt in illa regione, Vulca-

δὲ τὸ μὲν ὕστερον, ὃν ἔλαστον ἐνιστᾶ· τὸ
δὲ πρότερον, καὶ δύο ἔτη· ὥσε Αθηναῖς τε
μὴ εἶναι ὅ, τι μᾶλλον τούτος ἐπίεσε, καὶ
ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὁ-
πλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἔλαστος
ἀπέθανον ἐκ τῶν τάξεων, καὶ τριακοσίων ἐπ-
πέων· τῷ δὲ ἄλλῳ ὅχλῳ ἀνεξεύρετος ἀριθ-
μός. ἐγένοντο δὲ τότε καὶ οἱ πολλοὶ σεισμοὶ
τῆς γῆς, ἐντε Αθήναις, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ, καὶ
ἐν Βοιωτοῖς, καὶ μάλιστα ἐν Ορχομενῷ τῷ
Βοιωτίῳ.

πή. Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Αθηναῖοι καὶ
Ρηγίνοι, τῷ αὐτῷ χειμῶνος, τριάκοντα ναυ-
οὶ σρατεύσοις ἐπὶ τὰς Αἰόλας νήσους καλύ-
ψεντας. Θέρες γὰρ διὰ ἀνυδρίαν ἀδύνατα ἦν
ἐπισρατεύειν. νέμονται δὲ Λιπαρᾶις αὐτὰς,
Κυδίων ἄποικοι ὄντες. οἰκῆσοι δὲ ἐν μιᾷ τῶν
ησον οὐ μεγάλῃ, καλεῖται δὲ Λιπάρα.
τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὅρμώμενοι γεωρ-
γοι, Διδύμην, καὶ Στρογγύλην, καὶ Ιεράν. νο-
μίζουσι δὲ οἱ ἐκείνη ἄνθρωποι, ἐν τῇ Ιερᾷ

ώς δ. Ἡ Φαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νῦν την
φαίνεται πῦρ ἀναδιδόσα πολὺ, καὶ τὴν ημέ-
ραν καπνόν. κεῖναι δὲ αἱ νῆσοι αὗται καὶ
τὴν Σικελῶν καὶ Μεσηνίων γῆν. ξύμμαχοι
δ' ἦσαν Συρακυσίων. τεμόντες δὲ οἱ Αθηναῖοι
τὴν γῆν, ὡς ὃ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν
ἐς τὸ Ρίγιον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ
πέμπτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε,
ὅν Θεοκυδίδης ξυνέγραψε.

πθ'. Τῷ δὲ ἐπιγιγνομένῳ Νέρει, Πελο-
ποννήσοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ
ισθμοῦ ἥλθον, ὡς ἐς τὴν Αττικὴν ἐσβαλλο-
τες, Αγιδος τῷ Αρχιδάμῳ ἡγεμένῳ, Λακε-
δαμονίων βασιλέως. σεισμῶν δὲ γενομένων
πολλῶν, ἀπειράπονο πάλιν, καὶ ωκεανός
ἐσβολή. καὶ περὶ τότες τὸς χρόνος τῶν
σεισμῶν κατεχόντων τῆς Εὐβοίας ἐν Ορο-
βίαις, ἡ Νάλασσα ἐπελθώσα ἀπὸ τῆς τό-
τε ωκεανοῦ, καὶ κυματωθεῖσα, ἐπῆλθε τῆς
πόλεως μέρος τοῦ καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε, τὸ
δὲ ὑπενόσησε. καὶ Νάλασσα νῦν ἐστι πρότερη

um in Hierā fabrilem artem exercere pu-
ant, quia noctu quidem, magnum ignem,
interdiu vero, fumum emittere cernitur.
Hae autem insulae sitae sunt e regione Si-
culi, et Messani agri: erantque Syracusano-
rum sociae. Athenienses vero, vastato illo-
rum agro, cum illae se dedere nollent, Rhe-
gium redierunt. atque haec hyems exiit, et
belli, quod Thucydides conscripsit, quintus
annus excessit.

89. Sequente vero aestate Peloponnesii,
corumque socii, duce Agide, Archidami fi-
lio, Lacedaemoniorum Rege, ad Isthmum
usque processerunt, ut irruptionem in At-
ticam facerent. Sed cum crebri terrae-mo-
tus fierent, retro se receperunt, nec irrup-
tionem in Atticam fecerunt. Per haec tem-
pora terrae-motibus Euboeam apud Orobis
agitantibus, mare ab ea, quae tunc erat
nullus, magno cum fluctuum impetu veni-
ens, quandam urbis partem invasit. Atque
una quidem maris pars *illam urbis partem*
demersit; altera vero, se *in suum pristinum*

alveum recepit. et quod antea tellus fuerat
id nunc est mare. omnesque mortales per-
didit, quotquot in editiora loca ocius cursu
se conferre non potuerant. Huic autem si-
milis alluvio exstitit circa Atalantam insu-
lam apud Locros Opuntios, quae ab Athe-
niensium castello partem abstraxit, et dua-
rum navium, quae subductae erant, alteram
diffregit. In Peparetho quoque fuit quae-
dam maris restagnatio, quae tamen urbem
non inundavit. Et terrae-motus muri par-
tem, et Prytaneum, et aliquot alias domos
diruit. Hujus autem rei ego causam fuisse
puto, quod terrae-motus, qua parte vehe-
mentissimus exstitit, ab hac mare longe a-
mandarit, hoc vero repente rursus retroac-
tum inundationem violentiorem fecerit. nam
sine terrae-motu non videtur mihi contin-
gere, ut hoc fiat.

90. Eadem aestate, cum alii, ut quibus-
que contigit, in Sicilia, bellum inter se ges-
serunt; tum etiam ipsi Sicilienses, alii aliis
arma inferentes, et Athenienses cum suis
sociis. **Quae** autem maxime digna memo-

εσα γῆ: καὶ ἀνθρώπος διέφθειρεν ὅσοι μὴ ἔδυ-
ντο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόν-
τες. καὶ περὶ Αἴαλαντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς
Οπωνίοις ὑπονοματικά γίγνεται ἐπι-
κλυσίς, καὶ τῷ τε φρερίᾳ τῶν Αἴαλων
παρεῖλε, καὶ δύο νεῶν ἀνειλκυσμένων τὴν ἐ-
τέραν καλέαζεν. ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Πεπαρήθῳ
κύματος ἐπαναχώρησίς τις, ἢ μέντοι ἐπέ-
κλυσέ γε· καὶ σεισμὸς τῷ τείχει τὶ κατέ-
βαλε, καὶ τὸ Πρυτανεῖον, καὶ ἄλλας οἰκίας
οἰλίγας. αἴτιον δ' ἔγωγε τῷ τοιόττῳ νομίζω,
ἢ ιχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τῷ
τοποστέλλειν τε τὴν Νάλασσαν, καὶ ἐξα-
πίνης πάλιν ἐπισπωμένην, βιαστέρον τὴν
ἐπίκλυσιν ποιεῖν. ἀγενὸς δὲ σεισμὸς ἢν μοι
δοκεῖ τὸ τοιόττο ξυμβῆναι γενέοδαι.

4'. Τῷ δ' αὐτῷ Νέρεις ἐπολέμεννυ μὲν καὶ
ἄλλοι, ὡς ἐκάστοις ξυκεναύεν, ἐν τῇ Σπε-
λίᾳ, καὶ αὐτοὶ οἱ Σπελιῶται ἐπ' ἄλλήλας
γρατεύοντες, καὶ οἱ Αθηναῖοι ξὺν τοῖς σφειέ-
ροις ξυμμάχοις. ἀλλὰ δὲ λόγῳ μάλιστα ἀξιῶν

μεία τῶν Αθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἐπράξαν,
ἢ πρὸς τὸν Αθηναίον οἱ ἀντιπολέμιοι, τὸν
τῶν μηδατήσομαι. Χαροιάδου γὰρ ἦδη τὸν
Αθηναίων σρατηγὸν τεθυηκότος ὑπὸ Συρα-
κυσίων πολέμω, Λάχης ἀπασαν ἔχων
τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν, ἐσράτευσε μεία τῶν
ξύμμαχων ἐπὶ Μυλᾶς τὰς τῶν Μεση-
νίων. ἐτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς
τῶν Μεσηνίων φρυρώσαν, καὶ τινα καὶ ἐνέ-
δραν πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. οἱ
δὲ Αθηναῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὸν τε ἐκ
τῆς ἐνέδρας τρέποντες, καὶ διαφεύγοντες πολ-
λάς καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες, ηνάγκα-
σαν ὅμολογία τὴν τε ἀκρόπολιν παραδεῖ-
ναι, καὶ ἐπὶ Μεσηνην ξυσρατεῦσαι. καὶ με-
τὰ τὸν, ἐπελθόντων οἱ Μεσηνοί τῶν τε
Αθηναίων καὶ τῶν ξύμμαχων, προσεχώρη-
σαν καὶ αὐτοὶ, ὅμηρος τε δόντες, καὶ τὰ ἀλ-
λα πιστὰ παραχόμενοι.

Λα'. Τὸν δὲ αὐτὸν Νέργος οἱ Αθηναῖοι
τεράχοντα μὲν ναῦς ἐσειλαν περὶ Πελο-

ratu, vel socii cum Atheniensibus, vel ho-
tes adversus Athenienses gesserunt, horum
mentionem faciam. Cum enim Charoeades
Atheniensium dux a Syracusanis in proelio
caesus fuisset, Laches totum classis imperi-
um penes se habens, cum sociis Mylis Mef-
saniorum oppido bellum intulit. Mylis au-
tem praesidio erant duae Messaniorum co-
hortes, quae nonnullas etiam insidias stru-
xerant *Atheniensium* militibus, qui in navi-
bus erant: sed Athenienses, eorumque so-
ci, illos, qui in insidiis collocati fuerant, in-
fugam vertunt, multosque caedunt; et mu-
nitionem adorti, eos compositione facta et
arcem dedere, et secum adversus Messanam
militare coegerunt. Postea vero Messanii,
cum Athenienses, eorumque socii *eos* inva-
sissent, ipsi quoque ditionem fecerunt, da-
tis obsidibus, aliisque fidei pignoribus prae-
bitis.

91. Eadem aestate, Athenienses trigin-
ta quidem naves circa Peloponnesum mise-
runt (quibus praerant Demosthenes Al-

cisthenis, et Procles Theodori filius:) sexaginta vero in Melum, cum duobus millibus gravis armaturae militum: Nicias autem Nicerati filius ipsis praeverat. Melios enim, quod insulam incolerent, nec imperio parere, neque societatem secum inire vellent, subigere volebant. Sed cum illi, agro vastato, se ipsis minime dederent; castris ex Melo motis, ipsi quidem ad Oropum, quod est e regione, navigarunt: cumque sub noctem *eo* appulissent, gravis armaturae milites ex navibus egressi, ad Tanagram Boeotiae itinere pedestri protinus ire coeperunt. Athenienses vero, qui Athenis erant, ex omni universi populi ordine coactis frequentibus copiis, Hipponico Calliae, et Eurymedonte Theuclis filio, ducibus, dato signo in eundem locum terra suis obviam ierunt. Castrisque illo die apud Tanagram positis, agrum populabantur, et noctem illic egerunt. Ac postridie, cum Tanagraeos, qui eruptionem in ipsos fecerant, et Thebanos aliquot, qui auxilio venerant, proelio superassent, et arma illis abstulisi.

πόνησον, (ῶν ἐσρατίγει Δημοσθένης τε ὁ
Αλκιδένος, καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρος) ἐξή-
κοντα δὲ ἐς Μῆλον, καὶ διχιλίοις ὄπλιτας
ἰσρατίγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηφόρος.
τοὺς γὰρ Μηλίοις ὄντας ηπιώτας, καὶ ύπ
ἐθέλοντας ὑπακόειν, ωδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμ-
μαχικὸν ἴεναι, ἐβούλοντο προσαγαγέοθαι
ώς δὲ αὐτοῖς δηγμένης τῆς γῆς καὶ προσεχώ-
ρον, ἄραντες ἐν τῆς Μήλου, αὐτοὶ μὲν ἐ-
πλευσαν ἐς Ωρωπὸν τῆς πέραν γῆς, ὑπὸ^{το}
νύκτα δὲ χόντες, εὐθὺς ἐπορεύοντο οἱ ὄπλι-
ται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζοὶ ἐς Τάναγραν τῆς
Βοιωτίας. οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ^{το}
Αθηναῖοι, Ἰππονίκυς τε τῷ Καλλίχρατον
τηγνύντος, καὶ Εὐριμέδοντος τῷ Θουλένος,
ἀπὸ σημείου ἐς τὸ αὐτὸν οπατὰ γῆν ἀπίν-
των. καὶ σρατοπεδευσάμενοι, ταύτην τὴν
ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρᾳ ἐδήσαν, καὶ ἐνηυλί-
σαντο. καὶ τῇ ὑσεραίᾳ, μάχη χρατήσαντες
τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων, καὶ
Θηβαίων τιὰς προσβεβοηθηκότας, καὶ ὁ-

πλα λαβόντες, καὶ τροπαῖον σήσαντες, ἀνεχώρησαν, οἱ μὲν, ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ, ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ξενήκοντα ναυσὶ, τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκος.

Λ6'. Τπὸ δὲ τὸν χρόνον τρίτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχιώις, ἀποικίαν καθίσαντο, ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης. Μηλιεῖς οἱ ξύμπαντες, εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ιερῆς, Τραχίνιοι. τρίτων δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμω ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οίταιων ὁμόρων ὄντων, τοπρῶτον μελλόσαντες Αθηναίοις προσθεῖναι σφᾶς αὐτὸς, δείσαντες δὲ μὴ ὡς σφίσι πιστοὶ ὥσι, πέμπυσιν ἐς Λακεδαιμονα, ἐλόμενοι πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωρεῖς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι. ὑπὸ γαρ τῶν Οίταιών καὶ αὐτοὶ πολέμω ἐφθείροντο. ἀκόσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχιώισι βουλό-

sent, et trophaeum statuissent ; hi quidem, in urbem, illi vero, ad naves redierunt. Nicias autem cum sexaginta navibus terram legens, maritimam Locridis oram vastavit, domumque rediit.

92. Sub hoc ipsum tempus Lacedaemonii Heracleam, quae est in agro Trachinio, missa colonia condiderunt, hac de causa. Melienses in tres partes universi distinguuntur, in Paralios, Hierenses, et Trachinios. Ex his autem Trachinii ab Oetaeis finitimiis bello attriti, initio quidem se ipsos Atheniensibus adjungere statuerant : sed veriti, ne illi parum fideles sibi essent, Tisamenum legatum elegerunt, quem Lacedaemonem miserunt. cum ipsis autem et Dorienenses, quae est Lacedaemoniorum metropolis, legatos miserunt, ut idem peterent. Nam ipsi quoque ab Oetaeis gravissime vexabantur. Lacedaemonii autem his auditis, in animo habebant coloniam emittere, quod et Trachiniis et Dorienibus opem ferre vel-

lent. Simul etiam quod haec urbs ad bellum aduersus Athenienses gerendum in loco opportuno sita esse ipsis videretur. Nam et aduersus Euboeam *ibi* classem paratum iri, ubi trajectus brevis esset, et ad transitum in Thraciam usui futuram. Et omnino oppidum illud *colonia eo missa* condere studebant. Primum igitur Deum, qui Delphis est, consuluerunt. Cum autem ille jussisset, colonos cum de suis, tum de populis circum circa finitimiis *eo* emiserunt: quinetiam aliorum Graecorum quisquis vellet, sequi jusserunt, exceptis Ionibus et Achaeis, et nonnullis aliis gentibus. Tres autem ex Lacedaemoniis, Leon, Alcidas, et Damagon, coloniae duces, et conditores fuerunt. Cum autem eo pervenissent, urbem a fundamentis denuo excitatam muro cinxerunt, quae nunc Heraelea vocatur, quadraginta ferme stadiorum spatio a Thermopylis, et viginti a mari distans. Navaliaque praeparaverunt, eaque juxta Thermopylas, ad ipsas earum angustias facere cooperunt, ut ea facile tueri possent.

μενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν. καὶ ἀμα τῷ
πρὸς Αθηναῖς πολέμῳ καλῶς αὐτοῖς ἐ-
δόκει ἡ πόλις καθίσασθαι. ἐπὶ τε γὰρ τῇ
Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἀν, ὡς
ἐκ βραχέος τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε
ἐπὶ Θράκης παρόδῳ χρησίμως ἔξειν. τό,
τε ξύμπαν, ὥρμηντο τὸ χωρίον κτίζειν.
πρῶτον μὲν ὅν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπή-
ροῦντο κελεύοντος δὲ, ἔχέπεμψαν τὸς οἰκή-
τορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων· καὶ τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βιβλόμενον ἐκέλευον
ἐπεσθαι, πλὴν Ιώνων, καὶ Αχαιῶν, καὶ ἐσιν
ῶν ἄλλων ἐθνῶν. οἰκισαὶ δὲ τρεῖς Λακε-
δαιμονίων ἥγησαντο, Λέων, καὶ Αλκίδας, καὶ
Δαμάγων. κατασάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν
πόλιν ἐκ καυνῆς, ἡ τοῦ Ἡράκλεια καλεῖ-
ται, ἀπέχοντα Θερμοπυλῶν σαδίους μά-
λιστα τεσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης, εἴ-
κοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἥρξαντο
κατὰ Θερμοπύλας, κατ' αὐτὸ τὸ σενὸν,
ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη.

Λγ'. Οἱ δὲ Αθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένης, τοπρῶτον ἔδεισάν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὔβοιᾳ μάλιστα καθισασθαι, ὅτι Βραχὺς ἐστιν ὁ διάπλαγος πρὸς τὸ Κήναιον τῆς Εὔβοιας. ἐπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη. ὃ γάρ ἐγένετο ἀπὸ αὐτῆς δεινὸν γένεν. αὐτοιν δὲ ἦν· οἱ τε Θεασαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτης χωρίων, καὶ ὅν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζειο, Φοβεροὶ μὴ σφίσι μεγάλῃ ἰχνῷ παροικῶσιν, ἐφθειρον, καὶ διαπαντὸς ἐπολέμενον ἀνθρώποις νεοκατασάτοις ἕως ἐξετρύχωσαν, γενομένοις τοπρῶτον καὶ πάνυ πολλάς. πᾶς γάρ τις, Λακεδαιμονίων οἰκιζόντων, Ναρσαλέως ἦε, Βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν. ὃ μέντοι ἦκισαν οἱ ἀρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνύμενοι τὰ πράγματα τε ἐφθειρον, καὶ ἐσ ὄληγανθρωπίαν κατέσησαν, ἐκφοβήσαντες τὸν πολλάς, χαλεπῶς τε καὶ ἐστιν ἀσκαλῶς ἐξηγόρημενοι· ὥστε βάσιν ἥδη αὐτῶν οἱ πρόσοικοι ἐπεκράτευν.

93. Athenienses autem, cum haec urbs a colonis undique coactis conderetur, primum quidem timuerunt, hancque potissimum adversus Euboeam condi putarunt, quod illinc ad Cenaeum Euboeae *promontorium* brevis esset trajectus. postea vero praeter opinionem, *res ipsi*s cessit: nihil enim mali inde *Atheniensibus* evenit. Cujus rei haec fuit causa: quia Theffali, qui rerum illarum potiebantur, et quorum in agro condebatur, eriti, ne praepotentes accolas haberent, asiduo bello novos colonos premebant, donec attritos in paucissimos redegerunt, quam initio permulti fuissent. Quilibet enim hanc urbem, quam Lacedaemonii condebat, stabilem fore sperans, *eo* confidenter. Veruntamen vel ipsi Lacedaemonii magistratus, qui *illuc* proficiscebantur, *illius* civitatis res maxime labefactarunt, et urbem infrequentem reddiderunt, quod plures deterruissent; asperius, quinetiam nonnullis in rebus perperam *ipsi*s imperantes, quamobrem populi finitimi facilius eos jam superabant.

94. Eadem aestate, et sub idem tempus quo Athenienses in Melo detinebantur, ill quoque Athenienses, qui cum triginta navibus circa Peloponnesum erant, primum quidem ad Ellomenum Leucadiae quosdam ex praesidiariis per insidias interfecerunt, dein de vero cum majore classis apparatu, et cum omnibus Acarnanibus, qui cum frequentibus copiis, quas ex omnibus suae gentis civitatibus coegerant, exceptis Oeniadis, e comitabantur, praeterea cum Zacynthiis, e Cephallenii, et quindecim Corcyraeorum navibus, adversus Leucadem iverunt. Atque Leucadii quidem, cum ipsorum ager tam extra quam intra Isthmum (ubi et ipsa Leucada est sita, et Apollinis templum) vastaretur quod militum numero longe inferiores essent, quiescebant. Acarnanes vero Demosthenem Atheniensium ducem rogabant, ut eos circumvallaret. hanc enim urbem facile expugnare posse, seque civitate sibi semper inimica liberatum iri putabant. Sed Demosthenes hoc ipso tempore verbis Messeniorum adductus est, ut crederet, e dignitate sua esse, cum tantus exercitus esset coactus Aetolis bellum inferre, quod et Naupactum

4δ'. Τῇ δὲ αὐτῇ θέρες, καὶ περὶ τὸν
αὐτὸν χρόνον ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Αθηναῖοι
κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα
γεῶν Αθηναῖοι, περὶ Πελοπόννησον ὄντες,
πρῶτον ἐν Ελλομένῳ τῆς Λευκαδίας φρέ-
πους τινας λοχήσαντες διέφεραν, ἐπει-
τα ὑσερον ἐπὶ Λευκάδα μετέζοντο σόλων ἥλ-
δον, Ακαρνᾶσι τε πᾶσι, οἵ πανδημεῖ,
πλὴν Οίνιαδῶν, ξυνέσποντο, καὶ Ζακυ-
νίοις, καὶ Κεφαλλῆσι, καὶ Κερκυραίων
πεντεκαίδεκα ναυτοῖς. καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι,
τῆς τε ἔξω γῆς δηουμένης, καὶ τῆς ἐντὸς
τῆς ιδμῆς (ἐν ᾧ καὶ η Λευκάς ἐστι, καὶ τὸ
ιερὸν τοῦ Απόλλωνος) πλήθει βιαζόμενοι
ιούχαζον. οἱ δὲ Ακαρνᾶνες ἡξίουν Δημο-
δένην τὸν σρατηγὸν τῶν Αθηναίων ἀ-
ποτεχίζειν αὐτούς· νομίζοντες ῥαδίως
γάρ ἐκπολιορκῆσαι, πόλεως τε αἰεὶ σφι-
αὶ πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοδένης
δὲ ἀναπειθεῖται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον
ὑπὸ Μεσηνίων ὡς καλὸν αὐτῷ, σρατι-

ας τοσάτης ξυνειλεγμένης, Αἰτωλοῖς ἐ-
πιθέαται, Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις ὅσι-
καὶ, ἦν κρατήση αὐτῶν, ἥσδιας καὶ τὸ
ἄλλο Ηπειρωτικὸν τὸ ταύτη Αθηναίοις
προσποιήσειν. τὸ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν ἔ-
ναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ μάχημον, οἱ
κοῦν δὲ κατὰ κάμας ἀτειχίσους, καὶ
ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ Φιλῆ χρω-
μενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφανον, πρὶν ξυμ-
βοηθῆσαι, κατασραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δὲ ἐκέ-
λευον πρῶτον μὲν Αποδότοις, ἐπειτα
Οφιονεῦσι, καὶ μετὰ τούτους, Εὐρυτᾶσι
(ὅπερ μέγιστον μέρος ἦστι τῶν Αἰτωλῶν)
γνωστάτοις δὲ γλῶσσαν καὶ Ωμοφάγοι εἰσὶν
ὡς λέγονται) τέτων γὰρ ληφθέντων, ἥσδια
καὶ τάλλα προχωρήσειν.

4ε'. Οἱ δὲ τῶν Μεσηνίων χάρη
πεισθεῖσι, καὶ μάλιστα νομίσας ἀνευ τοῦ
τῶν Αθηναίων δυνάμεως τοῖς Ηπειρώτασι
ξυμμάχοις μετὰ τῶν Αἰτωλῶν δύνασθαι
ἀν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λα-

hostes essent. Et si hos superasset, reliquas quoque civitates, quae in illis Epiri partibus erant, in Atheniensium potestatem facile redacturum. Aetolorum enim gentem magnam illam quidem, et bellicosam esse: quia tamen in vicis nullo muro cinctis, idque longo intervallo inter se distantibus habitabat, et levi armatura utebatur, eam non difficulter ab eo subigi posse demonstrabant, *si celeriter eam invasisset*, antequam ipsa copiis omnium suarum civitatum in unum coactis obviam ipsi prodiret, ut saluti fortunisque communibus opem ferret. Suadebant autem ut primum quidem invaderet Apodotos, deinde vero Ophionenses, post hos Eurytanes, (quae est maxima Aetolorum pars. Sermone autem utuntur per quam captu difficulti, et carnibus crudis vescuntur, proinde et Omophagi vocantur.) His enim captis, caeteros etiam populos delitionem facile facturos.

95. Ille vero Messeniorum, qui in gratia pud eum erant, verbis adductus, praecipue vero, quia credidit, se sine Atheniensium sociis, *cum solis* Epiroticis sociis, *et cum Aeolis* posse itinere terrestri proficisci contra

Boeotos, per Locros Ozolas, ad Cytinium Doricum, quod Parnassum ad dextram habet, donec descenderet ad Phocenses, qui propter amicitiam, quae ipsis cum Atheniensibus perpetuo quondam intercefferat, ad eandem militiam alacriter venturi, vel etiam per vim, qua cogerentur, profecturi videbantur. jam vero Boeotia Phocensibus est finitima. Cum omnibus igitur copiis, invitatis Acarnanibus, a Leucade solvens, oram maritimam legens ad Solium navigavit. Consilio autem cum Acarnanibus communicato, cum illi hoc non admisissent, quod Leucadem circumvallare noluisset, ipse cum reliquis copiis Cephalleniorum, Messeniorum, Zacynthiorum, et trecentorum ex suis classiariis Atheniensium (nam quindecim Corcyraeorum naves abierant) Aetolis bellum intulit. Ex Oenone autem Locridis profectus est. Isti autem Locri Ozolae erant socii, eosque cum omnibus suis copiis in loca mediterranea proficiisci oportebat, ut illi Atheniensibus praesto essent. quod enim Aetolis essent finitimi, et armorum genere similes, cum propter peritiam pugnae, quae illi utebantur, tum etiam propter locorum

κρῶν τῶν Οζολῶν ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχον τὸν Παρνασσὸν, ἕως καταβαίνεις Φωκέας, οἵ προθύμως ἐδόκεν κατὰ τὴν Αθηναίων αἰεὶ ποτε φιλίαν ἔνδρατεύειν, ἢ καὶ βίᾳ προσαχθῆναι. καὶ Φωκεῦσιν ἥδη ὄμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν. ἄρας δὲ ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευκάδος, ἀκόντιων τῶν Ακαρνάνων, παρέπλευσεν ἐς Σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς Ακαρνᾶσιν, ὡς ἢ προσεδέξαντο; διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ σρατιᾳ, Κεφαλλῆσι, καὶ Μεασηνίοις, καὶ Ζακυνθίοις, καὶ Αθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφελέρων νεῶν (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον νῆες) ἐσράτευσεν ἐπ' Αἰτωλάς. ὠρμάτο δὲ ἐξ Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Οζόλαι οὗτοι Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτὸς πανσρατιᾳ ἀπαντῆσαι τοῖς Αθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειον. ὅντες γὰρ ὄμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὄμόσκευοι, μεγάλη ὥφε-

λεια ἐδόκιν εἴναι ξυστρατεύοντες, μάχης τε
ἐμπειρία τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων.

45'. Αὐλισάμενος δὲ τῷ σρατῷ ἐν τῷ
Διὸς τῷ Νεμέϊ τῷ ιερῷ (ἐνῷ Ἡσίοδος ὁ
ποιητὴς λέγεισι υπὸ τῶν ταύτη ἀποθανεῖν,
χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν)
ἄμα τῇ ἔω ἀράς ἐπορεύετο ἐς τὴν Αἴτω-
λίαν. καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποτιδαι-
αν, καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλιον, καὶ τῇ τρίτῃ
Τίχιον. ἐμενέ τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς
Εὐπόλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε. τὴν
γὰρ γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα κατασρεψά-
μενος, ὃς τως ἐπὶ Οφιονέας, εἰ μὴ βύλοιο
ξυγχωρεῖν, ἐς Ναύπακτον ἐπαναχωρήσας,
σρατεῦσαι ὕστερον. τὸς δὲ Αἴτωλοὺς οὐκ
ἐλάνθανεν αὕτη ἡ παρασκευὴ, ὃτε ὅτε το-
πρῶτον ἐπεβούλευετο, ἐπειδή τε ὁ σρατὸς
ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθει πάν-
τες· ὡς ε καὶ οἱ ἔχαλοι Οφιονέων οἱ πρὸς τὸν
Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμῆς καὶ
Καλλιῆς, ἐβοήθησαν.

notitiam, eorum auxilium in hac expeditio-
ne magno usui fore videbatur.

96. Cum autem in Jovis Nemeaei tem-
plo (in quo ab illius regionis incolis Hesio-
dus obiisse dicitur, cum oraculum accepis-
set, hoc sibi in Nemea eventurum) cum toto
exercitu pernoctasset, sub auroram castris
inde motis in Aetoliam est profectus. pri-
moque die Potidaniam cepit; secundo, Cro-
cylum; tertio, Tichion. ibique substitit: et
praedam in Eupolion Locridis misit. nam in
animo habebat, ubi caetera loca prius in su-
am potestatem redegisset, ita demum postea
adversus Ophionenses, Naupactum rever-
sus, nisi se dedere voluissent, cum suis copiis
proficiisci. Sed hic apparatus Aetolos non
latuit, imo ne tunc quidem quum primum
consilium inibatur: et postquam *ejus* exer-
citus in Aetoliam irrupit, omnes Aetoli in-
genti manu ei obviam iverunt. ita ut illi,
qui Ophionensium sunt extremi, qui ad Me-
liacum sinum pertingunt, Bomienses et Cal-
lienses, opem *suis* tulerint.

97. Messenii vero *tunc etiam* idem, quod et initio, Demostheni suadebant. *Nam* eum docentes, Aetolorum debellationem facilem esse, hortabantur, ut quam celerrime vicos *illorum* invaderet, nec exspectaret, donec univerfi, copiis in unum contractis, ei occurrerent: sed *vicum* quemcunque proxime adjacentem expugnare semper conaretur. Ille vero his verbis adductus, et fortuna freatus, quod nulla in re ei adversaretur, Locros, quos ipsi auxilium ferre oportebat, non praestolatus (velitum enim et levis armaturae opera potissimum indigebat) adversus Aegitium contendit, et aggressus expugnat. Nam oppidani fuga dilapsi fuerant, et tumulos oppido imminentes occupaverant. nam in locis excelsis erat situm, a mari distans octoginta ferme stadiis. Aetoli vero (jam enim ad Aegitium venerant, ut ei ferrent opem) Athenienfes eorumque socios invaserunt, et alii ex his, alii ex aliis tumulis decurrentes, missilia *in eos* ingerebant. Et quoties Atheniensium exercitus *ipsos* invadebat, ipsi pedem referebant: illis vero pe-

45'. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσήνιοι παρήνεν ὅπερ καὶ τοπρῶτον· ἀγαδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν Αἰτωλῶν ὡς εἴη γαδία ἡ αἴρεσις, οὐέναι ἐκέλευον ὅτιτάχισα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες αὐθροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δὲ ἐν ποσὶν αἱεὶ πειρᾶσθαι αἴρειν. ὁ δὲ, τάχτοις τε πεισθεῖς, καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι ὀδεύειν αὐτῷ ἡναντίτο, τὸς Δοκρός ὥκη ἀναμείνας ὃς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (Φιλῶν γάρ ἀκοντισῶν ἐνδεής ἦν μάλιστα) ἔχώρει ἐπὶ Αἰγαῖς, καὶ κατὰ κράτος αἴρει ἐπιών. ὑπέφευγον γάρ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἦν γάρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὄγδοήκοντα σαδίς μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοί (βεβοηθηκότες γάρ ἦδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἴγιτιον) προσέβαλλον τοῖς Αθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, καλαθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ ἐσηκόντιζον· καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν Αθηναίων σρατό-

πεδον, ὑπεχώρην, ἀναχωρῆσι δὲ ἐπέκεινο. καὶ ἦν ἐπιπολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ ὑπαγωγαὶ ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἥσαν ἦσαν οἱ Αθηναῖοι.

Λη'. Μέχρι μὲν ὅτι οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς, καὶ οἵοι τε ἦσαν χρησθαί, οἵδε ἀντεῖχον. (τοξευόμενοι γάρ οἱ Αἰτωλοὶ ἀνθρωποι φίλοι ἀνεσέλλοντο) ἐπέδη δὲ τὰς τε τοξάρχας ἀποθανόντος ὅτοι διεσκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, καὶ ἐπιπολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἵ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, ὅτω δὴ τραπόμενοι ἐφευγον. καὶ ἐσπίπτοντες ἐς τε χαράδρας ἀνεκβάτες, καὶ χωρία ὡν οὐκ ἦσαν ἐμπειροι, διέφθειροντο. καὶ γάρ ὁ ἡγεμών αὐτοῖς τῶν ὁδῶν Χρόμων ὁ Μεασήνιος ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες, πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ καὶ πόδας αἰρεῦντες, ἀνθρωποι ποδώκεις καὶ φίλοι, διέφθειρον. τὰς δὲ πλείους, τῶν ὁδῶν ἀμαρτλάνοντας, καὶ ἐς τὴν ὄλην ἐσφερομέ-

dem referentibus instabant. Et hujusmodi pugna diu est commissa, dum alii alios multo insequerentur, et vicissim se reciperent, et in utroque Athenienses erant inferiores.

98. Quoad igitur illorum sagittariis tela suppeditarunt, hisque uti potuerunt, hi *Aetolis* restiterunt. (nam Aetoli, quod leviter armati essent, dum sagittis peterentur, reprehabantur) at cum amisco sagittariorum duce et isti dispersi, et ipsi defessi essent, quippe qui jamdudum eodem labore premerentur, et Aetoli ipsis instarent, et missilibus ipsos peterent, ita demum terga verterunt, fugaeque se dederunt. et incidentes in torrentium alveos exitu carentes, et in loca, quorum erant ignari, perdebantur. Nam Chromon *Messenius*, qui viae dux ipsis erat, jam obierat. Aetoli vero missilibus eos petentes, multos quidem eorum illic in ipsa fuga pedibus assequuti, quod essent homines pedum velocitate praestantes et leviter armati, perdiderunt. Sed longe plures, qui a viis aberraverant, et in sylvam non pervi-

am se contulerant, allato *injectoque* igne
concremarunt. Denique fugae et interitus
omne genus in Atheniensium exercitu cer-
nebatur. Et qui superfuerunt, ad mare,
et Oeneonem Locridis (unde profecti fue-
rant) aegre fuga se recipere potuerunt. Pe-
rierunt autem cum ex sociis multi, tum eti-
am ex ipsorum Atheniensium militibus gra-
viter armatis ad summum circiter centum et
viginti. Atque tot quidem numero fuerunt,
et eadem aetas *militaris omnibus erat*. Iste
igitur, qui reipublicae Atheniensis cives, vi-
rique fortissimi erant, in hoc bello perie-
runt. periit etiam alter ex ducibus Procles.
Cum autem suorum militum cadavera, fide
publica interposita, ab Aetolis accepissent,
et Naupactum rediissent, postea cum navi-
bus Athenas delati sunt. Demosthenes ve-
ro apud Naupactum, et in illius regionis lo-
cis remansit, quod ob res a se *male* gestas
Athenienses formidaret.

99. Per eadem tempora, Athenienses e-
tiam, qui circa Siciliam erant, cum in Lo-

μετ' ὅθεν διεξοδοι չ' ἡσαν, πῦρ κομισάμενοι περιεπίμπρασαν. πᾶσά τε ἴδεα καλέση τῆς φυγῆς καὶ τῷ ὀλέθρῳ τῶν σρατοπέδων τῶν Αθηναίων. μόλις τε ἐπὶ τὴν Θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος (ὅθεν περ καὶ ὡρμήθησαν) οἱ περιγενόμενοι καλέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμάχων πολλοί, καὶ αὐτῶν Αθηναίων ὀπλῖται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὐτή. Ὅτοι βέλτιστοι δὴ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Αθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἔτερος σρατηγὸς Προκλῆς. τὸς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδυς ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναύπακτον, ὕπερον ἐς τὰς Αθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φοβέμενος τὸς Αθηναίων.

40'. Κατὰ δὲ τὸς αὐτὸς χρόνος, καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Αθηναῖοι πλεύσαντες ἐς τὴν

Λοκρίδα, ἐν ἀποθάσει τέ τινι τοὺς προσ-
Σοιθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ Πε-
ριπόλιον αἱρῆσιν, ὃ ἦν ἐπὶ τῷ "Αληκι πο-
ταμῷ.

ρ'. Τῷ δὲ αὐτῷ Νέργει Αἰτωλοὶ προ-
πέμψαντες πρότερον ἐς τε Κόρινθον καὶ ἐς
Λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ο-
Φιονέα, καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτάνα, καὶ Τί-
σανδρον τὸν Απόδωλον, πείθοσιν ὡς εἰ σφίσι
πέμψαι σρατιὰν ἐπὶ Ναύπακτον, διὰ τὴν
τῶν Αθηναίων ἐπαγωγὴν. καὶ ἐξέπεμψαν
Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ Φθιώπωρον τριχι-
λίας ὄπλιτας τῶν ξυμμάχων. τέτων ἦ-
σαν πεντακόσιοι ἐς Ἡρακλείας τῆς ἐν Τρα-
χῖνι πόλεως, τότε νεοκτίστησαν. Σπαρ-
τιάτης δὲ ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς σρατιᾶς,
καὶ ξυνηκολάθθεν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενε-
δαῖος οἱ Σπαριάται.

ρά'. Ξυλλεγένιος δὲ τῷ σρατεύματος ἐς
Δελφὸς, ἐπεκηρυκεύειο Εὐρύλοχος Λοκροῖς
τοῖς Οζόλαις. διὰ τέτων γάρ η ὁδὸς ἦν ἐς

eridem navigassent, in quodam exscensu e navibus in terram facto, Locros, qui *loco* auxilium ferebant, superarunt, et Peripolium ceperunt, quod situm erat ad flumen Halecem.

100. Eadem aestate, Aetoli, qui jam ante Corinthum et Lacedaemonem legatos miserant, Tolophum Ophionensem, et Boriadem Eurytanem, ac Tisandrum Apodotum, illarum civitatum *Magistratibus* persuaserunt, ut sibi copias contra Naupactum mitterent, propter Athenienses a *Naupactiis* accersitos et in oppidum introductos. Lacedaemonii vero sub autumnum tria millia gravis armaturae sociorum emiserunt. Horum in numero fuerunt quingenti ex Heraclaea urbe in agro Trachinio tunc recens condita. His autem copiis praeerat Eurylochus Spartanus, eumque Massarius et Menedatus Spartani comitabantur.

101. Exercitu autem Delphis coacto Eurylochus caduceatorem ad Locros Ozolas praemisit. Nam per illorum regionem ad

Naupactum iter erat, simul etiam eos ab Atheniensium societate abducere volebat. Amphisenses autem omnium Locrorum maxime eum adjuvabant, quia propter Phocensium odium sibi timebant. Et cum ipsi primi dederunt obsides, tum etiam alios ad idem faciendum induxerunt, qui hostilis exercitus adventum metuebant. Primum igitur Myonenses sibi finitos (hac enim ager Locrensis aditum habet difficillimum) deinde Ipnenses, Messapios, Tritaeenses, Challaeos, Tolophonios, Hessios, et Oeanthenses. Isti omnes etiam ad eandem expeditionem profecti sunt. at Olpaei obsides quidem dederunt: sed tamen alios sequi noluerunt. Hyaei vero ne obsides quidem dederunt, priusquam vicus eorum nomine Polis ab hostibus est captus.

102. Postquam autem res omnes ad expeditionem necessariae comparatae fuerunt, *Eurylochus* obsidibus in Cytinio Dorico depositis, cum exercitu per Locrorum agrum Naupactum versus contendit. Et dum iter faceret, Oeneonem ipsorum et Eupolium cepit. Nam *Eurylochus* se adjungere noluerant. Cum in agrum Naupactum pervenissent,

Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Αθηναίων ἐβάλειο
ἀποσῆσαι αὐτός. Ξυνέπραστον δὲ μάλιστα
αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Αμφισῆς, διὰ τὸ τῶν
Φωκέων ἔχθος δεδιότες. καὶ αὐτοὶ πρῶτον
δοῦλες ὅμηρους, καὶ τὸς ἄλλους ἐπεισαν δύ-
ναι, Φοβερμένυς τὸν ἐπιόντα σρατόν. πρῶ-
τον μὲν ὅν τὸς ὅμόρχος αὐτοῖς Μυονέας
(ταύτη γάρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρίς)
ἐπείλα Ιπνέας, καὶ Μεαταπίας, καὶ Τριτα-
ίας, καὶ Χαλλαίας, καὶ Τολοφωνίας, καὶ Ήσ-
σίας, καὶ Οἰανθέας. ὅτοι καὶ ξυνεράτευον
πάντες. Ολπαῖοι δὲ ὅμηρος μὲν ἐδοσαν, ἡ-
κολάθην δὲ ὅ. καὶ Ταῖοι ὡκέες ἐδοσαν ὅμηρους,
πρὶν αὐτῶν εἶλον κάμην, Πόλιν ὄνομα ἐ-
χόσαν.

β'. Επειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα, καὶ
τὸς ὅμηρος κατέθειο ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρι-
κὸν, ἔχώρει τῷ σρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακ-
τον, διὰ τῶν Λοκρῶν. καὶ πορευόμενος, Οἰ-
νεῶνα αἴρει αὐτῶν, καὶ Εὐπόλιον. ὃ γάρ
προσεχώρησαν. γενόμενοι δὲ ἐν τῇ Ναυ-

πακία, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἀμα ἥδη προσβεβο-
ηθηκότες, ἐδήγν τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστειον
ἀτείχισον ὃν εἶλον. ἐπὶ τε Μολύκρειον
ἐλθόντες, τὴν Κορινθίων μὲν ἀποκίαν, Α-
θηναίων δὲ ὑπήκοον, αἱρῆσι. Δημοσθένης δὲ
ὁ Αθηναῖος, (ἔτι γὰρ ἐτύγχανεν ὃν μετὰ
τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύπακτον)
προσαδόμενος τῷ σρατῷ, καὶ δείσας περὶ
αὐτῆς, ἐλθὼν, πείθει Ακαρνάνας χαλε-
πῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχώρη-
σιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμπεσι μὲν
αὐτῷ ἐπὶ τῶν νεῶν χιλίους δόπλιτας· οἱ
ἐσελθόντες, περιεποίσαντο τὸ χωρίον. δει-
νὸν γὰρ ἦν μὴ, μεγάλῳ ὄντος τῷ τείχει,
ολίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, ὃν ἀντίχωσιν.
Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτῷ ὡς ἥδοντο
τὴν σρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν, καὶ ἀδύνατον ὃν
τὴν πόλιν βίᾳ ἐλεῖν, ἀνεχώρησαν οὐκ ἐπὶ
Πελοποννήσος, ἀλλ᾽ ἐς τὴν Αἰολίδα, τὴν
νῦν καλεμένην Καλυδῶνα, καὶ Πλευρῶνα,
καὶ ἐς τὰ ταῦτη χωρία, καὶ ἐς Πρόχιον τῆς

et Aetoli simul auxilium ei jam tulissent, agrum vastarunt, et suburbia nullis cincta muris ceperunt. Et Molycricum profecti, quae Corinthiorum quidem colonia erat, sed Atheniensium imperio parebat, ceperunt. Demosthenes vero Atheniensis (adhuc enim post redditum ex Aetolia, ubi cladem acceperat, circa Naupactum agebat) cum hostilis exercitus adventum praesensisset, et de ipsa *Naupacto* timeret, ad Acarnanes profectus, ipsis aegre (propter discessum ex Leucade) persuasit, ut *Naupacto* subsidio venirent. Et cum eo mille gravis armaturae milites navibus vectos miserunt: qui urbem ingressi, eam sunt tutati. Metus enim vehemens erat, ne, cum magnus esset murorum ambitus, et pauci propugnatores, *urbis incolae hostibus* resistere non possent. Eurylochus vero, et qui cum eo erant, cum intellexissent, *Atheniensium* copias in urbem ingressas, eamque expugnari non posse, se receperunt non in Peloponnesum, sed in Aeolidem, quae nunc Calydon vocatur, et Pleuronem, et in alia illius regionis loca, nec non in Prosci-

on Aetoliae. Nam Ambraciotae ad eos profecti ipsis persuaserunt, ut secum Argos Amphilochicum, et caeteram Amphilochiam, et Acarnaniam aggrederentur. Simul etiam ipsis dixerunt, fore ut, si haec in suam potestatem redegissent, tota Epirotica gens societatem cum Lacedaemoniis contraheret. Eurylochus igitur horum verbis adductus, et dimissis Aetolis, circum illa loca cum exercitu conquievit, donec Ambraciotis ad militem profectis ad Argos subfilio venire oporteret. atque haec aestas excessit.

103. Sequente autem hyeme, Athenienses, qui in Sicilia erant, cum sociis Graecis, et *aliis* Siculis, quotquot violento Syracusanorum imperio premebantur ; et qui, cum *eorum* essent socii, defectione a Syracusanis facta, ipsos in hoc bello juvabant, Nefsam Siciliae oppidum, cuius arcem Syracufani tenebant, aggressi sunt. quum autem hoc expugnare non potuissent, abierunt. In ipso autem receptu, Syracufani, qui in arce erant, Atheniensium socios, qui extremum

Αἰτωλίας. οἱ γάρ Αμπρακιῶται ἐλθόντες πρὸς αὐτὸς, πείθουσιν ὡς μετὰ σφῶν Αργεῖ τε τῷ Αμφιλοχικῷ καὶ Αμφιλοχίᾳ τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι, καὶ Ακαρνανίᾳ· ἀμα λέγοντες ὅτι ἦν τύτων κρατήσωσι, πᾶν τὸ Ηπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ξύμμαχον καθεσῆσει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος, πειδεῖς, καὶ τὸς Αἰτωλὸς ἀφεῖς, ησύχαζε τῷ σρατῷ περὶ τὸς χώρας τύτων, ἕως τοῖς Αμπρακιώταις ἐκσρατευσαμένοις περὶ τὸ Αργος δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

ργ'. Οἱ δὲ ἐν τῇ Σικελίᾳ Αθηναῖοι, τῷ ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ξυμμάχων, καὶ ὅσοι Σικελῶν καὶ ἄλλος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακυσίων, καὶ ξύμμαχοι ὄντες, ἀποσάντες αὐτοῖς ἀπὸ Συρακυσίων, ξυνεπολέμενοι, ἐπὶ Νῆσαν, τὸ Σικελικὸν πόλισμα, ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν Συρακύσιοι εἶχον, προσέβαλλον· καὶ ὡς ὡκεάνιο ἐλεῖν, ἀπήνεσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει, ὑσέροις Αθηναίων τοῖς ξυμμάχοις

ἀναχωρήσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τῆς τεχίσ-
μαλος Συρακύσιοι· καὶ προσπεσόντες, τρέπε-
σι τε μέρος τὶ τῆς σρατῆς, καὶ ἀπέκτειναν
οὐκ ὀλίγες. καὶ μετὰ τοῦτο, ἀπὸ τῶν νε-
ῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Αθηναῖοι ἐς τὴν Λο-
κρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ
τὸν Καικινὸν ποταμὸν, τὰς προσθέντας
Λοκρῶν μετὰ Προξένης τῆς Καπάτωνος, ὡς
τριακοσίες, μάχη ἐκράτησαν, καὶ ὅπλα λα-
βόντες ἀπεχώρησαν.

ρδ̄. Τῆς δὲ αὐτῆς χειμῶνος καὶ Δῆλον
ἐκάθηραν Αθηναῖοι, καὶ ἡ χρησμὸν δή τινα.
ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίσραλος ὁ τύραννος
πρότερον αὐτὴν, οὐχ ἀπασαν, ἀλλ' ὅσον
ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ
πᾶσα ἐκαθάρθη, τοιῷδε τρόπῳ. Νῆκαι ὄ-
σαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας
ἀνεῖλον, καὶ τολοιπὸν προεῖπον μήτε ἐνα-
ποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ, μήτε ἐντίκτειν,
ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέ-
χει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου ὅτας ὀλίγου

agmen claudebant, dum se reciperen, invaserunt. et impressione in illos facta, magnam exercitus partem in fugam vertunt, et non paucos occidunt. Postea vero Laches et Athenienses, exscensu e navibus in nonnulla Locridis loca facto, ad Caicinum flumen, Locros, qui cum Proxeno Capatonis filio ad vim arcendam occurrerant, circiter trecentos, proelio superarunt; armisque detraictis, abierunt.

104. Eadem hyeme, Athenienses Delum etiam ex oraculo quodam lustrarunt. Nam et ante Pisistratus tyrannus eam quidem lustraverat: sed non totam; at tantum insulae spatium, quantum a templo prospici poterat. tunc vero tota hoc modo fuit expiata. Quaecunque in Delo defunctorum monumenta erant, omnia sustulerunt, et edixerunt, ne quis in posterum in insula moreretur, neque *mulier* in ea pareret: sed in *insulam* Rheneam transportarentur. Rhenea autem tam parvo intervallo a Delo distat, ut Polycrates Samiorum tyrannus, qui quondam ad aliquod tempus

et classe polluit, et aliis insulis imperavit, Rheneam etiam captam, Apollini Delio **consecraverit**, ad Delum catena religatam. **Tunc quoque** primum Athenienses post lustrationem, festa lustralia, ludosque Deliacos, qui quinto quoque anno celebrabantur, **instituerunt**. Fuit autem et priscis temporibus in Delo frequens Ionum, et accolatum in insulis circumiacentibus habitantium **conventus**. nam cum uxoribus et libris ad spectacula conveniebant, ut nunc Iones ad ludos in Dianae Ephesiae honorem **institutos confluere solent**. Illic autem gymnicum, musicumque certamen fiebat. Et civitates eo saltatorum choros mittebant. Quod autem haec ita se habuerint, Homerus in **primis declarat**, his versibus, qui sunt ex **hymno Apollinis**:

Tunc tibi magnopere in Delo mens gestit Apollo,
Cum natis quoties cum conjugibusque frequentes
Iones in fluxa celebrant tua compita veste:
Cestibus et variis certamina sacra choreis
Oblecant, referuntque tuas modulamine laudes.

Quod autem Musices etiam certamen *ibi*

Ὥσε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος, ἴ-
χύσας τινὰ χρόνον ναυπλιῶ, καὶ τῶν τε ἄλ-
λων νήσων ἄρξας, καὶ τὴν Ρήνειαν ἐλών, ἀ-
νέθηκε τῷ Απόλλωνι τῷ Δηλίῳ, ἀλύσει
δίσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν πεντεληρίδα
τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν
οἱ Αθηναῖοι τὰ Δήλια. ἦν δέ ποτε καὶ το-
πάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον τῶν
Ιώνων τε καὶ περικτίονων νησιωτῶν. ξύν τε
γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐθεώραν, ὥσπερ νῦν
ἐς τὰ Εφέσια Ιωνεῖς καὶ ἀγῶναν ἐποιεῖτο
ἀπόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μεσικός. χορούς
τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὁ-
μηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἐπεσι τοῖς δε,
αἱ ἐσιν ἐκ προοιμίων Απόλλωνος,

Αλλὰ σὺ Δήλω Φοῖβε μάλιστ' ἐπιτέρπεαι ἦτορ,
Ειθά τοι ἐλκεχίτωνες Ιάσονες ἡγερέθονται,
Αὐτοῖς σὺν παιδεσσι, καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
Οἱ δέ σε πυγμαχίη τε καὶ ὄρχηθμῷ καὶ αἰοδῇ
Μηνσάμενοι τέρπεσιν, ὅταν σήσωνται ἀγῶνα.

Οτι δὲ καὶ Μεσικῆς ἀγῶναν ἦν, καὶ ἀγωνιζόμε-

νοι. ἐφοίτων, ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἢ ἐσιν ἐπειταῖς προοιμίοις. τὸν γὰρ Δηλιακὸν χρόνον τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα τῷ ἐπαίνῳ ἐστάθε τὰ ἐπη, ἐν οἷς καὶ ἐστάθε περινήδη,

Αλλ' ἄγεθ', ιλίκοι μὲν Απόλλων, Ἀρτέμιδι ξὺν,
Χαίρετε δὲ υἱοῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε
Μνήσασθ', ὅππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ειθαδὸν ἀνείρηται ξεῖνος ταλαπέριος ἐλθὼν,
Ω καὶραι, τίς δὲ ὕμμιν ἀνὴρ ἥδιος σοιδῶν
Ειθάθε πωλεῖται, καὶ τέω τέρπεωδε μάλιστα;
Τούτης δὲ εὖ μάλα πᾶσαι υποκρίνασθε ἀφίμως,
Τυφλὸς ἀνὴρ, οικεῖ δὲ Χίω ἐνὶ παιπαλοέσση.

Τοσαῦτα μὲν "Ομηρος ἐτεκμηρίωσεν ὅτι ἦν
καὶ τοπάλαι μεγάλη ξύνοδος καὶ ἐορτὴ ἐν τῇ
Δήλῳ. ὑστεροῦ δὲ τὸς μὲν χορὸς οἱ νησιώ-
ται καὶ οἱ Αθηναῖοι μετ' Ἱερῶν ἐπεμπον-
ταὶ δὲ περὶ τὸς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα κα-
τελύθη ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκὸς, πρὶν δὴ οἱ
Αθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν, καὶ ἵπ-
ποδρομίας, ὅ πρότερον ὡς ἦν.
ρε'. Τῷ δὲ αὐτῷ χειμῶνος, Αμπρακ-

fieret, et certaturi se conferrent, his quoque
 versibus indicat qui sunt ex eodem Apolli-
 nis hymno. nam postquam Deliacum mulie-
 rum chorum celebravit, suam laudationem
 his versibus finivit, in quibus et sui ipsius
 mentionem fecit:

Verum agedum, nobis adsis cum Phoebe Diana,
 Vos etiam cunctae me discedente valete :
 Et memores estote mei posthac, homo si quis
 Venerit huc alias peregre, dicatque Puellae,
 Quis vir in his versans unquam lepidissimus oris
 Pectora praecipue demulxit vestra canendo ?
 Vos uno assensu sic respondete faventes,
 Vir qui luminibus captus Chion incolit altam.

His igitur argumentis Homerus manifeste
 probavit, vel priscis temporibus ingentem
 conventum, et celebritatem in Delo fieri
 confueuisse. postea vero Athenienses, et in-
 sularum incolae, coetus quidem saltatorum
 cum sacris *eo* mittebant. Sed certamina, et
 caetera pleraque, ut credibile est, adversis
 casibus exoluerunt, donec Athenienses cer-
 tamen tunc instaurarunt, et equorum cur-
 sum addiderunt, quod ante non fuerat.

105. Eadem hyeme, Ambraciotae, quem-

admodum Eurylocho promiserant, quum ejus exercitum retinuerunt, expeditionem aduersus Argos Amphilochicum fuscipiunt cum tribus millibus gravis armaturae militum. et irruptione in agrum Argivum facta, Olpas occupant, castellum in colle munitum, ad mare situm. quod Acarnanes quondam cum munivissent, communis juridici conventus loco utebantur. ab Argivorum autem urbe, quae est maritima, fere quinque et viginti stadiis distat. Acarnanes vero, partim quidem, copiis coactis Argos suppetias ferebant, partim vero, castra posuerunt in eo Amphilochiae loco, qui Fontes vocatur, observantes Peloponnesios, qui cum Eurylocho erant, ne clam ad Ambraciotas transirent. Mittunt praeterea cum ad Demosthenem, qui Atheniensium copias in Aetolianam *ante* duxerat, ut sibi dux esset; tum etiam ad viginti Atheniensium naves, quae circa Peloponnesum erant, quibus praeerat Aristoteles Timocratis, et Hierophon Antimnesti filius. Ambraciotae vero, qui apud

ῶται, ὡσπερ ὑποχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν
γραίαν καλέχον, ἐκσρατεύονται ἐπὶ Αργος
τὸ Αμφιλοχικὸν τριχιλίοις ὀπλίταις· καὶ
ἰσβαλόντες ἐς τὴν Αργείαν, καταλαμβάν-
σιν Ολπας, τεῖχος ἐπὶ λόφῳ ἰχυρὸν πρὸς
τὴν Θαλάσσην· ὁ πόλε Ακαρνᾶνες τερχισά-
μενοι, κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. ἀπέχει
δὲ ἀπὸ τῆς Αργείων πόλεως ἐπιθαλασσί-
ας ὅσης, πέντε καὶ εἴκοσι γαδίσι μάλιστα. οἱ
δὲ Ακαρνᾶνες, οἱ μὲν, ἐς Αργος ξυνεβοήθεντο,
οἱ δὲ, τῆς Αμφιλοχίας ἐν τάχτῳ τῷ χω-
ρίῳ ὁ Κρῆναι καλεῖται, φυλάσσοντες τὸ
μετὰ Εὐρυλόχῳ Πελοπόννησόν τοις, μὴ λά-
θωσι πρὸς τὸν Αμπρακιώτας διελθόντες, ἐ-
σρατοπεδεύσαντο. πέμπτοι δὲ καὶ ἐπὶ Δη-
μοδένην τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν Αθηναίων
σρατηγόσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὸν γίγνη-
ται. καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς Αθηναίων,
αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον ὅσαι· ὅν
ἡρχεν Αριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους, καὶ
Ιεροφῶν ὁ Αντιμνήσου. ἀπέσειλαν δὲ καὶ

ἀγγελον οἱ περὶ τὰς Ολπας Αμπρακιώτας ἐσ τὴν πόλιν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεῖ. δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχῳ δύνωνται διελθεῖν τὰς Ακαρνανας, καὶ σφίσιν ἡ μονωθεῖσιν ἡ μάχη γένηται, ἡ ἀναχωρεῖν βελομένοις ὥκη ἡ ἀσφαλές.

ρζ'. Οἱ μὲν ὅν μετ' Εὐρυλόχῳ Πελοποννήσοι, ὡς ἡδονο τὸς ἐν Ολπας Αμπρακιώτας ἡκοντας, ἀραντες ἐκ τῆς Προχίς, ἐβοήθεν καὶ τάχος. καὶ διαβάντες τὸν Αχελῶν, ἔχώρουν δι' Ακαρναίας, ὃσης ἐρήμῳ, διὰ τὴν ἐσ Αργος βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν, καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην Ακαρναίαν. καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων γῆν, ἔχώρουν διὰ τῆς Φυτίας, καὶ αὐθις Μεδεῶνος παρ' ἔχαλα. ἐπειδὴ διὰ Λιμναίας. καὶ ἐπέβησαν τῆς Αγραίων ὥκετι Ακαρναίας, Φιλίας δὲ σφίσι. λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμῳ ὄργας, ὃ ἐσιν ἄγροικον, ἔχώρουν δι' αὐτῆς, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Αργείαν νυκ-

Olpas erant, mittunt et ipsi nuntium in urbem *Ambraciam*, rogantes, ut populus frequentibus copiis auxilium sibi ferret: quia verebantur, ne Eurylochus, et qui cum eo erant, Acarniam pertransire non posseint; atque *ita* sibi vel aliorum praesidio nudatis proelium effet committendum, vel si domum redire voluissent, minime tutum effet.

106. Eurylochus igitur, ac Peloponnesii, qui cum eo erant, simul atque Ambracitas, qui apud Olpas erant, venire intellexerunt, castris e Proschio motis, ad opem ipsis ferendam confestim proficiscuntur. Et Acheloo transmisso, iter per Acarniam faciebant, quae propter subsidium Argos misum praesidiis erat nudata, ad dextram quidem habentes Stratiorum urbem et ipsorum praesidium, ad sinistram vero reliquam Acarniam. Cum autem Stratiorum agrum pertransissent, iverunt per Phytiam, et rursus per extremos Medeonis fines; deinde per Limnaeam. *illinc* ingressi sunt in Agraeorum terram, quae non Acarnaniae jam, sed ipsis amica. Et Thyamum montem naucti, qui est incolitus, per eum transiverunt, et

in agrum Argivum descenderunt, cum jam nox esset. Cumque inter Argivorum urbem et Acarnanum praesidium, quod erat ad Fontes, clam transiissent, cum Ambraciots, qui apud Olpas erant, se conjunxerunt.

107. Junctis autem castris, simul atque illuxit, consistunt ante urbem, quae Metropolis appellatur, ibique castra fecerunt. Athenienses vero non multo post cum viginti navibus ad sinum Ambracicum adveniunt opem Argivis laturi. Et Demosthenes cum ducentis gravis armaturae militibus Messeniis, et sexaginta sagittariis Atheniensibus. Atque naves quidem ad Olpas in colle fitas, a mari stationem habebant. Acarnanes vero, et Amphilochorum aliquot (nam eorum plerique ab Ambraciots per vim distinebantur) cum Argos jam conveniissent, ad proelium cum adversariis committendum se praeparabant. Et Demosthenem totius socialis exercitus ducem cum suis praetoribus elegerunt. Ille vero copiis ad Olpas adiunctis, castra prope eas posuit. Ingens autem terrae vorago utraque castra dirime-

τὸς ἥδη. καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Αργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ακαρνάνων Φυλακῆς, ἐλαθον, καὶ προσέμιζαν τοῖς ἐν Ολπαῖς Αμπρακιώταις.

βζ'. Γενόμενοι δὲ ἀθρόοι, ἀμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζοντες ἐπὶ τὴν Μηλόπολιν καλυμένην, καὶ σρατόπεδον ἐποιήσαντο. Αθηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἢ πολλῷ ὑσερον παραγίγνονται ἐς τὸν Αμπρακικὸν κόλπον, βοηθοῦντες τοῖς Αργείοις καὶ Δημοσθένης, Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὅπλιτας, εξήκοντα δὲ τοξότας Αθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ολπὰς τὸν λόφον ἐκ Θαλάσσης ἐφόρμυν· οἱ δὲ Ακαρνᾶνες, καὶ Αμφιλόχων ὄλιγοι (οἱ γάρ πλείστοι ὑπὸ Αμπρακιών βίᾳ καλείχοντο) ἐς τὸ Αργος ἥδη ξυνεληλυθότες, παρεσκευάζοντο ὡς μαχόμενοι τοῖς ἐναυλίοις. καὶ ἡγεμόνα τῶν παιῶν ξυμμαχικῶν αἱρένται Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων σρατηγῶν. ὁ δὲ, προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ολπῆς, ἐσρατοπεδεύσατο. χαράδρα

δι' αὐτὸς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἡσύχαζον, τῇ δὲ ἕκτῃ ἐτάσσοντο ἀμφότεροι ὡς ἐσ μάχην. καὶ μεῖζον γὰρ ἐγένετο, καὶ περιέχε τὸ τῶν Πελοποννησίων σρατόπεδον. ὁ δὲ Δημοσθένης, δείσας μὴ κυκλωθῆ, λοχίζει ἐσ ὁδὸν τινα κοίλην καὶ λοχμώδη ὀπλίτας καὶ φίλος, ξυναμφοτέρος ἐσ τετρακοσίους, ὅπως καὶ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἔξαντάντες ἔτοι καὶ τώτε γίγνωνται. ἐπεὶ δὲ παρεσκεύασο ἀμφοτέροις, ἥεσαν ἐσ χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ Μεσηνίων καὶ Αθηναίων ὀλίγων· τὸ δὲ ἄλλο Ακαρνᾶντος ἐκαστοι τεταγμένοι ἐπεῖχον, καὶ Αμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοτισάμενοι. Πελοποννήσοι δὲ καὶ Αμπρακιῶται ἀναμίξ τεταγμένοι, πλὴν Μανιινέων. ἔτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον, καὶ ὡς τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν. ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔχαλον εἶχε τὸ εὐώνυμον, καὶ οἱ μετ' αὐτῷ, καὶ τὸ Μεσηνίος καὶ Δημοσθένην.

bat. Et per quinque dies quieverunt: at sexto utriusque ad proelium se instruxerunt. Sed enim Peloponnesiorum acies major, et longe superior erat. Demosthenes igitur, veritus ne circumveniretur, in insidiis in via quadam cava et dumosa collocat, tam ex gravi quam ex levi armatura promiscue ad quadringentos milites; ut ab ea parte, qua hostis numero superior erat, isti in ipso congressu surgentes ex insidiis eum a tergo aggredierentur. Ubi vero acies utrinque fuit instructa, ad manus venerunt. Demosthenes autem cum Messeniis et paucis Atheniensibus dextrum cornu tenebat: alterum vero, Acarnanes, ut cuique locus in acie obtigerat, et Amphilochorum jaculatores, qui aderant, obtinebant. Peloponnesii vero et Ambraciotae promiscue instructi erant, exceptis Mantinensibus. hi enim in laevo potius, non tamen extremo penitus in cornu, conferti stabant. Sed Eurylochus, et qui cum eo erant, e regione Messeniorum et Demosthenis, extremum laevum cornu tenebant.

108. Cum autem manus inter se jam consererent, et Peloponnesii cornu superiores essent, et dextrum adversariorum circumvenirent, Acarnanes, qui in insidiis collocati fuerant, illos a tergo adoriantur, factaque impressione in fugam vertunt, ita ut ne primum quidem ipsorum impetum sustinuerint: sed territi majorem exercitus partem in fugam conjecterint. Postquam enim cornu, cui praeerat Eurylochus, quod erat firmissimum, *ab hoste* caedi viderunt, multo magis metuere coeperunt. Et Messenii, qui cum Demosthene ab ea parte in acie stabant, rem magna ex parte confecerunt. At Ambraciota, et qui in dextro cornu collocati erant, hostilem aciem sibi oppositam vice-runt, et ad Argos usque sunt persequuti. Etenim omnium, qui circum illa loca habitant, sunt pugnacissimi. Sed cum se recipierent, postquam majorem suarum copiarum partem vietam viderunt, impetumque in eos caeteri Acarnanes fecerunt, ad Olpas aegre confugerunt. Et multi eorum obierunt, dum *in Olpas* perturbatis ordinibus, et nulla rei militaris disciplina servata irruerent, praec-

ρη'. Ως δ' ἐν χερσὶν ἥδη ὄντες περιέχου
 τῷ κέρα οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ ἐκυκλώντο
 τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας
 Ακαρνᾶνες, ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νάτυρα,
 προσπίπτουσι τε, καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε
 ἐς ἄλκην ὑπομεῖναι, φοβηθέντας τε ἐς φυ-
 γὴν καὶ τὸ πλέον τῷ σρατεύματος κατασῆ-
 σαι. ἐπειδὴ γὰρ εἴδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον,
 καὶ ὃ κράτισον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῷ
 μᾶλλον ἐφοβώντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι ὄντες
 ταύτη μετὰ τῷ Δημοσθένει, τὸ πολὺ τῷ
 ἔργῳ ἐπεξῆλθον. οἱ δὲ Αμπρακιῶται, καὶ
 οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, ἐνίκων τὸ καθ'
 ἑαυτὸς, καὶ πρὸς τὸ Αργος ἀπεδίωξαν. καὶ
 γὰρ μαχημάταιοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χω-
 ρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπαναχωρώντες δὲ,
 ὡς ἐώρων τὸ πλέον νεκημένον, καὶ οἱ ἄλλοι
 Ακαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς
 διεσώζοντο ἐς τὰς Ολπας. καὶ πολλοὶ ἀ-
 πέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ ὕδενὶ κόσμῳ
 προσπίπλοντες, πλὴν Μαντινέων. Ὅτοι δὲ

μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τῆς σρατῆς
ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα
ἔως ὁ ψέ.

ρ^θ. Μενεδαῖος δὲ τῇ οὔσεραιᾳ, Εὐρυ-
λόχῳ τεθνεῶτος, καὶ Μακαρίῳ, αὐτὸς πα-
ρειληφὼς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορῶν, μεγάλης
ῆσσης γεγενημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἡ μένων
πολιορκήσεται, ἐκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης
ταῖς Αττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλεισμένος, ἡ
καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λό-
γον περὶ σπουδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσ-
θένει καὶ τοῖς Ακαρνάνων σρατηγοῖς, καὶ
περὶ νεκρῶν ἄμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκρὸς
μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπῶν αὐτοὶ ἐσησαν,
καὶ τὰς ἑαυτῶν τριακοσίας μάλιστα ἀποθα-
νόντας ἀνείλοντο. ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τῆς
προφανῆς ὡς ἐσπείσαντο ἀπασι, κρύφα δὲ
Δημοσθένης μείλα τῶν ξυσρατηγῶν Ακαρ-
νάνων σπένδονται Μανιινεῦσι, καὶ Μενεδαίῳ,
καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχασι τῶν Πελοπονη-
σίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν αἰγιολογώτατοι,

ter Mantineos. isti enim totius exercitus maxime compositi se receperunt. pugnae-que finis sub vesperum est factus.

109. Postridie vero Menedaeus, defuncto Eurylocho, et Macario, ipse imperium adeptus, et ob ingentem cladem acceptam dubitans, quonam modo aut obsidionem perferret, si maneret, quod terra, marique narium Atticarum praesidiis esset circumseptus, aut etiam evaderet, si eruptionem tentasset, Demostheni et Acarnanum ducibus sermonem infert de foedere, et de discessu suo, et de recipiendis suis militibus in acie caesis. Illi vero milites quidem caesos reddiderunt, ipsique trophyum statuerunt, et suos ferme ad trecentos, qui in proelio ceciderant, susceperunt. Abeundi vero facultatem non palam omnibus facto foedere dede-
runt: sed Demosthenes cum Acarnanibus praetoribus, suis collegis, clam foedere facto cum Mantinensibus, et Menedaeo, et aliis Peloponnesiorum ducibus, et quicunque inter illos dignitate maxime praestabant, quamprimum abeundi potestatem ipsis fecit; eo consilio, ut Ambraciotas, turbamque mi-

litud mercede conductorum, nudaret; prae-
cipue vero, quod Lacedaemonios et Pelo-
ponnesios apud illius regionis Graecos in in-
vidiam rapere cuperet, quod illos foede pro-
didissent, suaequae privatae potius, quam
communi sociorum saluti consuluissent. At-
que hi quidem suorum cadavera receperunt,
et pro praesenti rerum copia festinabundi
ea sepelierunt. Et illi, quibus abeundi fa-
cultas clam data fuerat, *clam* abire delibe-
rabant.

110. Demostheni autem et Acarnanibus
nuntiatur, Ambraciotas, qui in urbe *Am-
bracia* erant, primo illo nuntio, quem ex
Olpis acceperant, excitos frequentibus co-
piis per Amphilochiam ad opem suis feren-
dam venire, quia cum illis, qui in Olpis e-
rant, se conjungere volebant, rerum ante
gestarum prorsus ignari. Quamobrem quan-
dam copiarum partem ad vias insidiis obsi-
dendas, et ad munitissima quaeque loca prae-
occupanda confestim mittit. Simul autem
cum reliquis copiis ad opem suis contra il-
los ferendam se praeparabat.

111. Interea vero Mantinenses, et cae-

ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βιβλόμενος ψιλῶσαι τὰς Αμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρων ὄχλον τὸν ξενικὸν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίας καὶ Πελοποννησίας διαβαλεῖν ἐς τὰς ἐκείνης χρήζων Ἐλληνας, ὡς καταπρόδοντες, τὸ ἐαυτῶν πρόργυαιτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τὰς τε νεκρὸς ἀνείλοντο, καὶ διὰ τάχας ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε· καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα οἵσις ἐδέδοτο ἐπεβλευνον.

ρί'. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ακαρναῖοις ἀγγέλλειαι τὰς Αμπρακιώτας τὰς ἐκ τῆς πόλεως πανδημεῖ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ολπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Αμφιλόχων, βιβλομένυσι τοῖς ἐν Ολπαις ξυμμίξαι, εἰδότας ύδεν τῶν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τῷ σρατῷ μέρος τὶ τὰς ὁδὸς προλοχίζειτας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληφομένυσι· καὶ τῇ ἄλλῃ σρατιᾳ ἄμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτός.

ριά'. Εν τότε δ' οἱ Μαντινεῖς, καὶ οἵσις

ἔσπειρο, πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ
 φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, ὑπαπή-
 σαν κατ' ὄλιγος, ἀμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἄ-
 ἔξηλθον δῆθεν προκεχωρηκότες δὲ ἦδη ἄ-
 πωθεν τῆς Ολπης, θάσον ἀπεχώρουν. οἱ
 δι' Αμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐ-
 τύγχανον ὅτας ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνω-
 σαν ἀπιόντας, ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ ἐθεού-
 δρόμω, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ
 Ακαρναῖς τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμι-
 σαν ἀπιέναι ἀσπόνδυς δόμοίως, καὶ τὰς Πελο-
 ποννησίας ἐπεδίωκον, καὶ τινας αὐτῶν τῶν
 σρατηγῶν κωλύοντας, καὶ φάσκοντας ἐσπεῖ-
 σθαι αὐτοῖς, ἤκοντισέ τις, νομίσας κατα-
 προδίδοσθαι σφᾶς ἐπειδα μέντοι τὰς μὲν
 Μανιώνας, καὶ τὰς Πελοποννησίας ἀφίεσαν,
 τὰς δ' Αμπρακιώτας ἐκλεινον. καὶ ἦν πολλὴ
 ἔρις, καὶ ἄγνοια εἴτε Αμπρακιώτης τίς ἐστιν,
 εἴτε Πελοποννήσιος. καὶ ἐσ διακοσίας μέν
 τινας αὐτῶν ἀπέκλειναν· οἱ δὲ ἄλλοι διέφυ-
 γον ἐς τὴν Αγραΐδα, ὅμορον ὥσταν· καὶ Σα-

teri, quibus abeundi potestas pactis induciis data fuerat, per speciosam olerum et creminorum colligendorum causam egressi, rari clam abibant, et inter abeundum colligebant ea, quorum causa se exisse simulabant. Cum autem ab Olpa jam longe progressi es- fent, tunc se ocios proripiebant. Ambraciotae vero et alii, qui sic frequentes conve- nerant, cum *suos* abire animadvertisserent, ipsi quoque magna contentione, cursuque con- citato currere coeperunt, quod *eos* assequi vellent. Acarnanes vero, primum quidem vel omnes pariter nullis induciis impetratis abire existimarunt, et *ideo* Peloponnesios persequebantur; quinetiam quidam, qui ex- istimabant se prodi, in quosdam e suis du- cibus, insequi vetantes, ac dicentes, illos da- ta fide abire, tela jaculati sunt. Deinde ta- men Mantinenses quidem et Peloponnesios dimittebant, Ambraciotas vero caedebant. Eratque magna contentio, et ignoratio, quis Ambraciota, quisve Peloponnesius esset; et ex illis ad ducentos interfecerunt. Caeteri vero in Agraidem, quae finitima erat, dif- fugerunt. Et Salynthius Agraeorum Rex,

quippe quod eorum amicus esset, eos excepit.

112. Ambraciotae vero, qui ex urbe veniebant, ad Idomenen pervenient. Idomenen vero sunt duo excelsi tumuli. horum alterum, qui major est, noctis adventu, milites ex castris a Demosthene praemissi, clam hostibus iter facientes celeriter praecoccuparunt: alterum vero, qui minor est, Ambraciotae priores ascenderant, et *in eo* pernoctarunt. Demosthenes vero a coena, primoque crepusculo, statim cum reliquo exercitu viam ingreditur, et dimidium quidem ejus secum habens ad illam tumuli partem substitit, qua illis aditus patebat: alterum vero dimidium per Amphiliocicos montes invit. Et sub aurorae ortum invadit Ambraciotas in cubilibus adhuc jacentes, rerumque gestarum penitus ignaros; imo vero potius opinantes, ex suis esse. Demosthenes enim Messenios de industria primos, et ante caeteros omnes in acie collocarat, et imperaverat, ut *Ambraciotas* Dorice alloquerentur, et illis, qui pro castris erant in statio-

λύνθιος αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Αγραίων φί-
λος ὃν ὑπεδέξατο.

ρβ'. Οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως Αμπρακιῶ-
ται ἀφικνῦνται ἐπ' Ιδομένην. ἐσὸν δὲ δύο
λόφων ἡ Ιδομένη ὑψηλώτερον τὸν μὲν
μείζων, νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσα-
λέντες ὑπὸ τῆς Δημοσθένεις ἀπὸ τῆς σφαλο-
πέδου, ἐλαθόν τε καὶ ἐφθασαν προκαταλα-
βόντες τὸν δὲ ἐλάσσον ἐτυχον οἱ Αμπρα-
κιῶται προαναβάντες, καὶ ηὐλίσαντο. ὁ δὲ
Δημοσθένης, δειπνήσας ἔχώρει, καὶ τὸ ἄλ-
λο σφάτευμα ἀπὸ ἐσπέρας εὐθὺς, αὐτὸς
μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσθολῆς, τὸ δὲ
ἄλλο διὰ τῶν Αμφιλοχικῶν ὄρῶν. καὶ ἅμα
ὅρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς Αμπρακιώταις ἐτε-
νταῖς εὐναῖς, καὶ τὸ προηδημένοις τὰ γε-
γενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσαστ
τὸν ἑαυτῶν ἔιναι. καὶ γὰρ τὸν Μεσσηνίας
πρώτης ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προταξε,
καὶ προσαγορεύειν ἔκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσ-
σαν ιέντας, καὶ τοῖς προφύλαξι πίσιν παρε-

χομένυς, ἀμα δὲ καὶ ὁ καθορωμένυς τῇ
ὄψει, νυκτὸς ἔτι ὕστης. ὡς ὅν ἐπέπεσε τῷ
τρατεύματι αὐτῶν, τρέπεσι· καὶ τός μὲν
πολλὸς αὐτῷ διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποὶ, κα-
τὰ τὰ ὄρη ἐς Φυγὴν ὥρμησαν. προκατε-
λημένων δὲ τῶν ὄδῶν, καὶ ἀμα τῶν μὲν
Αμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑωτῶν
γῆς, καὶ φιλῶν πρὸς ὄπλίτας, τῶν δὲ,
ἀπείρων, καὶ ἀνεπισημόνων ὅποι τράπονται,
ἐσπίπλοντες ἐς τε χαράδρας καὶ τὰς προλε-
λοχισμένας ἐνέδρας, διεφθείροντο. καὶ ἐς πᾶ-
σαν ἴδεαν χωρήσαντες τῆς Φυγῆς, ἐτρά-
ποντό τινες καὶ ἐς τὴν Νάλασσαν, οὐ πολὺ
ἀπέχυσαν. καὶ ὡς ἐῖδον τὰς Αττικὰς ναῦς
παραπλεύσας, ἀμα τοῦ ἔργυς τῇ ξυντυ-
χίᾳ, προσένευσαν, τὴν σάμενοι ἐν τῷ αὐ-
τίκα φόρῳ κρεῖσσον ἔιναι σφίσιν ὑπὸ τῶν
ἐν ταῖς ναυσὶν ἥδη διαφθαρῆναι, ἢ ὑπὸ τῶν
Βαρβάρων, καὶ ἐχθίσων Αμφιλόχων. οἱ μὲν
ὅν Αμπρακιῶται, τοιόττω τρόπῳ κακωθέν-
τες, ὄλιγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν

ne, fidem facerent, praecipue vero quod eorum facies cerni non posset, adhuc enim nox erat. cum igitur illorum copias invassisset, eas fugarunt, et magnam illorum partem illic interfecerunt. Reliqui vero in fugam versi, cursu montes petere coeperunt. Sed cum itinera jam praeoccupata essent, simul etiam cum Amphilochi quidem suae regionis notitiam haberent, et leviter armati essent adversus homines armis graves: hi vero locorum essent imperiti, nec scirent, quo se verterent, incidentes aut in loca confragosa, aut in vias insidiis jam infessas, profligabantur. Et cum omne fugae genus tentassent, nonnulli ad mare etiam non longe distans se converterunt. Et cum vidissent naves Atticas, quae terram legebant, interea dum ipsi forte fugerent, *ad eas* annatarunt; existimantes, in praesenti metu sibi satius esse jam ab illis, qui in navibus erant, quam a barbaris et Amphilochiis infensissimis hostibus trucidari. Ambraciotae igitur hoc modo profligati, e multis pauci in urbem evaserunt. Acarnanes vero, spoliatis

cadaveribus, et trophyis erectis, Argos redierunt.

113. Et ad eos postero die venit eaduceator missus ab Ambraciottis, qui ex Olpa ad Agraeos confugerant, petiturus, ut sibi liceret suscipere cadavera suorum, quos post primum proelium *Acaranates* interfecerant, quam una cum Mantinenibus, et caeteris, quibus abeundi potestas paetis induciis facta fuerat, ipsi nulla fide data egressi fuerant. Eaduceator autem intuitus arma Ambraciottarum, qui ex urbe prodierant, multitudinem admirabatur. Cladis enim acceptae ignorans erat; sed ea sociorum suorum esse arbitrabatur. Tunc vero quidam eum interrogat, quidnam admiraretur, et quot ex ipsis putaret periisse. Nam, qui eum interrogabat, existimabat, istum eaduceatorem ab illis missum, qui apud Idomenen erant. Ille vero respondit ad ducentos. Ille vero, qui eum interrogabat, ejus orationem excipiens subjecit, atqui non *ducentorum* haec arma vindentur esse: sed plusquam mille militum interfectorum. Et ille rursus; non ergo sunt eorum, qui nobiscum in acie steterunt. Cui

πόλιν. Ακαρνᾶν δὲ, σκυλεύσαντες τὰς νεκρὰς, καὶ τροπαῖα σήσαντες, ἀπεχώρησαν ἐς Αργος.

φγ'. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν ἐς Αγράντας καταφυγόντων ἀπὸ τῆς Ολπης Αμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αὐτήσων τῶν νεκρῶν, ὃς ἀπέκτειναν ὑστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξήσαν ἀσπονδοι. ἴδων δ' ὁ κήρυξ τὰ ὄπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Αμπρακιωτῶν, ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος. οὐ γὰρ ἦδε τὸ πάθος, ἀλλ' ὡς τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καὶ τις αὐτὸν ἤρετο ὅτι θαυμάζοι, καὶ διπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν οἰόμενος αὖ δὲ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ιδομέναις. ὁ δὲ ἐφη διακοσίας μάλιστα. ὑπολαβὼν δὲ ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, ὃκεν τὰ ὄπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλέον ἡ χιλίων. αὗθις δὲ εἶπεν ἐκεῖνος, ὃκεν ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, εἶπερ γε ὑμεῖς ἐν Ιδομένῃ

χθὲς ἐμάχεσθε. ἀλλ' ἡμεῖς γε ὕδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρώην ἐν τῇ ἀποχωρίσει. καὶ μὲν δὴ τάτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασι τῆς Αμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κήρυξ ὡς ἕκκλησε, καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμῶξας, καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν, ἀπῆλθεν εὐθὺς ἀπρακτός, καὶ ὥκέτι ἀπήτει τοῖς νεκρόσ. πάθος γὰρ τῷτο μιᾶ πόλει Ἐλληνίδι ἐν ἵσαις ἡμέραις μέγισον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν ὥκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἀπιστού τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Αμπρακίαν μέντοι οἶδα, ὅτι εἴ ἐβλήθησαν Ακαρνᾶνες καὶ Αμφίλοχοι, Αθηναῖοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι, ἐξελεῖν, αὐτοῖσει ἀν εἴλον· νῦν δ' ἐδεισαν μὴ οἱ Αθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν, χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὦσι.

γιδ'. Μετά δὲ ταῦτα, τρίτον μέρος νεί-

idem respondit, siquidem vos apud Idomenen heri pugnastis. Atqui nos (inquit ille) heri cum nemine pugnavimus; at nudius tertius, dum nos recipemus. Et hic subjecit; nos tamen cum ipsis, qui ex Ambraciotarum urbe ad opem suis ferendam venerunt, heri pugnavimus. Cum autem caduceator hoc audisset, et auxilium urbanum profligatum cognovisset, edito gemitu, et ob praesentium malorum magnitudinem attonitus, confestim re infecta discessit, nec ulterioris suorum cadavera flagitavit. Haec enim clades, quam una Graeca civitas accepit intra tot dies, *quot dixi*, exstigit maxima omnium, quae in hoc bello contigerunt. neque caesorum numerum scripsi, quia multitudo, quae dicitur interiisse, fidem superat, pro magnitudine civitatis. Ambraciā autem (sat scio) Acarnanes et Amphilochi, si Atheniensibus ac Demostheni morem gerentes expugnare voluissent, primo statim clamore expugnassent. Jam vero timuerunt, ne Athenienses, si eam tenuissent, accolae sibi molestiores essent.

114. Postea vero tertia spoliorum parte

T 3

Atheniensibus attributa, reliqua inter civitates diviserunt. Atque Atheniensium quidem spolia in ipso navigationis cursu fuerunt intercepta: nam illae trecentae solidae armaturae, quae nunc in templis Atticis affixae visuntur, Demostheni privatim honoris causa datae fuerunt, quas ille secum in navibus absportavit. Simul etiam post cladem in Aetolia acceptam, ob has res gestas redditus in patriam ei tutior fuit. Athenienses quoque, qui in viginti navibus erant, Naupactum redierunt. Acarnanes vero et Amphilochi post Atheniensium et Demosthenis discessum, Ambraciots et Peloponnesiis, qui ad Salynthium et Agraeos confrigerant, fide publica interposita, ex Oeniadis abeundi potestatem dederunt: qui etiam ad Salynthium, et Agraeos transiverunt. Postea vero Acarnanes et Amphilochi foedus et societatem ad centum annos cum Ambraciots coiverunt, his conditionibus: ut neque Ambraciots cum Acarnanibus bellum Peloponnesiis inferrent, neque cum Ambraciots Acarnanes Atheniensibus; sed

μαντες τῶν σκύλων τοῖς Αθηναίοις, τὰ
ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ
μὲν τῶν Αθηναίων, πλέοντα ἐάλω· τὰ δὲ
νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Αττικοῖς ιεροῖς, Δη-
μοσθένει ἐξηρέθησαν, τριακόσιαι πανοπλίαι,
καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο
ἄμα αὐτῷ μετὰ τὴν ἐν Αἰτωλίᾳ ξυμφο-
ρὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀδεεσέροι οὐ
κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἰκοσι
ναυσὶν Αθηναῖοι ἐς Ναύπακτον. Ακαρνᾶνες
δὲ καὶ Αμφίλοχοι, ἀπελθόντων Αθηναίων,
καὶ Δημοσθένεως, τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Αγ-
ραίς καταφυγῆσιν Αμπρακιώτας καὶ Πε-
λοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο ἐξ Οἰ-
νιαδῶν. οἵπερ καὶ μελανέσησαν παρὰ Σαλύν-
θιον καὶ Αγραίς. καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον
σπουδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἐκαλὸν ἐ-
τη Ακαρνᾶνες καὶ Αμφίλοχοι πρὸς Αμπρα-
κιώτας, ἐπὶ τοῖςδε, ὡσε μήτε Αμπρακιώ-
τας μετὰ Ακαρνάνων σρατεύειν ἐπὶ Πελο-
ποννησίος, μήτε Ακαρνάνας μετὰ Αμπρα-

κιωλῶν ἐπ' Αθηναίς. βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδύναι Αμπρακιώτας ὅπόσα ἦχωρία, ἦ ὁμόρης Αμφιλόχων ἔχοσι· καὶ ἐπὶ Αγαλόριου μὴ βοηθεῖν, πολέμιον ὅν Ακαρνᾶσι. ταῦτα ξυνθέμενοι, διέλυσαν τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα, Κορίνθιοι Φυλακὴν ἔστων ἐσ τὴν Αμπρακίαν ἀπέσειλαν, ἐσ τριακοσίων ὁπλίτας, καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εύθυκλέως ἄρχοντα· οἱ κομιζόμενοι, χαλεπῶς διὰ τῆς Ηπείρου ἀφίκουτο. τὰ μὲν κατ' Αμπρακίαν ὄτως ἐγένετο.

φιέ'. Οἱ δὲ ἐν τῇ Σικελίᾳ Αθηναῖοι, τῷ αὐτῷ χειμῶνος, ἐσ τε τὴν Ιμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν, μετὰ τῶν Σικελιωτῶν ἀνωθεν ἐσβεβληκότων ἐσ τὰ ἔχαλα τῆς Ιμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους ἐπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐσ Ρήγιου, Πυθόδωρον τὸν Ισολόχου Αθηναίων σρατηγὸν καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον ὃν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ξύμμαχοι πλεύσαντες ἐπεισαν τὰς

mutuo sibi forent auxilio, utque Ambraciota redde rent quicquid aut oppidorum aut agrorum Amphilochis finitimorum tene rent; neque subsidium mitterent Anactorium, quod Acarnanibus erat infestum. Cum autem hoc modo inter eos convenisset, bellum deposuerunt. Post haec Corinthii praefidium ex suis ad trecentos gravis armaturae milites, cum Xenoclide Euthyclis *filio*, eorum duce, Ambraci am miserunt: qui itinere per Epirum facto *eo* aegre pervenerunt. Res igitur ad Ambraci am gestae hunc exitum habuerunt.

115. Eadem hyeme Athenienses, qui in Sicilia erant, cum Siciliensibus, qui ex locis mediterraneis in extremos agri Himeraei fines irruptionem fecerant, exscensum ex navibus in agrum Himeraeum fecerunt, et in Aeoli insulas navigarunt. cum autem Rhegium se recepissent, Pythodorum Iso lochi *filium*, Atheniensium ducem, Lachetis in classis praefectura successorem offendunt. Nam Sicilienses socii ad Athenienses navibus profecti, ipsis persuaserunt, ut **majore**

navium numero opem sibi ferrent. Syracusani enim eorum agro potiebantur: cum autem paucis *illorum* navibus maris usu prohiberentur, classem cogebant, et se ad vim arcendam parabant, quod hanc injuriam ferre nollent. Athenienses igitur quadraginta naves instruxerunt, quas ad ipsos mittere statuerunt, tum quod bellum illic celerius confectumiri sperarent, tum etiam quod suos in rebus navalibus exercere cuperent. Unum igitur e ducibus Pythodorum cum paucis navibus eo miserunt. Sophoclem vero Sostratide, et Eurymedontem Theuclis *filium* cum majore navium numero postea mittere decreverant. Pythodorus vero, accepta jam praefectura classis, qui Laches ante praerat, sub extremam hyemem profectus est ad Locrorum castellum, quod Laches ante ceperat; proelioque victus a Locris discessit.

116. Per idem ver ignis rivus ex Aetna effluxit, uti prius quoque; et vastavit partem agri Catanaeorum, qui sub Aetna mon-

Αθηναίς βοηθεῖν σφίσι πλείστι ναυσί. τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ Συρακύσιοι ἐκράτεψαν, τῆς δὲ Θαλάσσης ὀλίγας ναυσὶν ἐργόμενοι, παρεσκευάζοι, τὸ ναυτικὸν, ξυναγείροις, ὡς ἢ περιοφόμενοι. καὶ ἐπλήρων ναῦς τεωσαράκοντα οἱ Αθηναῖοι, ὡς ἀποσελῶντες αὐτοῖς. ἂμα μὲν ἡγύμενοι Θᾶσου τὸν ἔκει πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἂμα δὲ βυθόμενοι μελέτην τῷ ναυτικῷ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν δὲν ἔνα τῶν σρατηγῶν ἀπέσειλαν Πυθόδωρον ὀλίγας ναυσί. Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωσρατίδα, καὶ Εύρυμέδοντα τὸν Θυκλέας, ἐπὶ τῶν πλειόνων νεῶν ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἦδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχηλος τῶν νεῶν ἀρχὴν, ἐπλευσε τελευτῶντας τῷ χειμῶνος ἐπὶ τὸ Λοκρῶν φρύγιον, ὃ πρότερον Λάχης εἶλε. καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν Λοκρῶν, ἀνεχώρησεν.

ριζ'. Ερρύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τῷτο ὁ ἔναξ τῷ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης, ὡσπερ καὶ τοπρότερον. καὶ γῆν τινα ἐφθείρε τῶν Κα-

τανάιων, οἱ ὑπὸ τῆς Αἴτνης τῷ ὄρει οἰκεῖ-
σιν, ὅπερ μέγιστόν ἐσιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ.
λέγεται δὲ πεντηκοσῖτης ἐτεῖς ἥσηναι τοῦτο
μετὰ τὸ πρότερον ἥειμα. τὸ δὲ ξύμπαν,
τρὶς γεγενῆσαι τὸ ἥειμα ἀφ' ἣ Σικελίᾳ
ὑπὸ Ελλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ
τὸν χειμῶνα τῆτον ἐγένετο. καὶ ἔκτον ἐτος
τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης
ξυνέγραψε.

ΤΟΤ ΤΡΙΤΟΤ

ΤΟΤ ΘΟΤΚΤΔΙΔΟΤ

ΤΟ ΤΕΑΟΣ.

te incolunt, qui omnium Siciliae montium est maximus. haec autem flammarum eructatio quinquagesimo post primam ignis eructationem anno contigisse fertur. Ex quo autem Sicilia a Graecis habitatur, ad summum ter exstisit esse traditur. Atque haec quidem hac hyeme gesta sunt. hujusque belli, quod Thucydides conscripsit, sextus annus excessit.

T H U C Y D I D I S
L I B R I T E R T I I
F I N I S.

